

Jaarverslag 2018

Stichting BOOR

(Versie 0.7)

Vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 april 2019

Woord vooraf

Dit is het jaarverslag van stichting BOOR over 2018. Als altijd blikken we terug op een dynamisch jaar. Het onderwijs staat nooit stil; met onze scholen bewegen we mee met wat de samenleving van ons vraagt én houden we onze blik koersvast op ons belangrijkste goed, de kwaliteit van ons openbaar onderwijs. In algemeenheid zijn we tevreden over de stappen die we hebben gezet in 2018, maar we constateren ook dat er nog werk te verzetten is op een aantal gebieden.

Als we terugkijken op 2018 zien we om te beginnen prachtige prestaties op onze scholen. Het team van basisschool de Tuimelaar werd verkozen tot beste lerarenteam van Rotterdam. Montessorischool Jacob Maris ontving als eerste basisschool van Rotterdam het kwaliteitskeurmerk 'cultuurprofielschool'. Basisschool De Catamaran mocht als eerste basisschool van BOOR de waardering goed ontvangen van de Inspectie en net na de jaarwisseling sleepte Wolfert Tweetalig voor de tweede keer het predicaat Excellent in de wacht. Uit handen van onderwijsminister Arie Slob ontvingen twee leerlingen van Wolfert Dalton de Rijksmuseumprijs voor het beste profielwerkstuk van Nederland. Trots zijn we ook op de 174 leerlingen uit het (voortgezet) speciaal onderwijs die in 2018 de overstap maakten naar regulier onderwijs. Mooie prestaties die illustreren waar de scholen van BOOR voor staan: sterk, toekomstgericht onderwijs mét ambitie.

Die ambitie is ook getoond in het convenant dat BOOR heeft gesloten met de gemeente en schoolbesturen CVO en LMC over de spreiding van het voortgezet onderwijs op Zuid. Samen zetten schoolbesturen en gemeente hun schouders onder een aanpak die leidt tot beter bereikbare, sterke scholen en een gevarieerd onderwijsaanbod voor leerlingen van Zuid. De uitvoering van het convenant is inmiddels voortvarend ter hand genomen.

Het grootste knelpunt in de sector primair onderwijs was het toenemende lerarentekort, en de verwachting is dat dit nog enkele jaren zo zal blijven. In 2018 hebben we hier als stichting flink op ingezet. We hebben daarbij oog voor de instroom van nieuwe leraren, bijvoorbeeld via het traject voor zij-instromers in samenwerking met de hogeschool Rotterdam. Ook is er aandacht voor het coachen en ontwikkelen van startende leraren en startende schoolleiders. Dit gebeurt in het netwerk Startende Leerkrachten en in het programma Aan BOOR(d). De inspanningen hebben ertoe geleid dat de scholen ook na de zomervakantie konden starten met voldoende bezetting, maar het lerarentekort blijft voor ons een belangrijk knelpunt waar ook in 2019 volop aandacht naartoe gaat.

Op het gebied van ziekteverzuim hebben we onze doelstelling van maximaal 6% nog niet behaald. Het gemiddelde ziekteverzuim is ten opzichte van 2017 licht gedaald, De stappen die we zetten zijn hoopvol. Er is een nieuwe verzuimaanpak opgezet, die erop gericht is om sneller verzuimbegeleiding op gang te brengen met behulp van deskundigen en door steviger sturing vanuit de lijn. We zijn met deze aanpak in 2018 gestart in het (speciaal) basisonderwijs en zien in deze sector het verzuimpercentage teruglopen. In 2019 wordt ook in de andere sectoren gestart met de aanpak. De verwachting is dan ook dat het BOOR-brede verzuim in 2019 verder zal dalen.

Op bestuurlijk niveau zijn enkele ontwikkelingen het vermelden waard. Eind 2018 is het vierjaarlijkse inspectieonderzoek gestart met een bestuursgesprek, gevolgd door een onderzoeksplanning waarbij in totaal vijftien basisscholen, acht vo-locaties en vijf scholen voor speciaal onderwijs bezocht werden. Het onderzoek wordt in het tweede kwartaal van 2019 afgerond. Ook scherpten we in 2018 onze koers aan. Ons strategisch beleidsplan 2016-2020 *Leerlingen van nu, burgers van morgen* werd als breed ervaren, met veel prioriteiten en te weinig focus. Ook vroegen actuele maatschappelijk ontwikkelingen ons om kritisch te kijken naar ons beleid. De aangescherpte koers is eind 2018 gepresenteerd en beslaat de jaren 2019 en 2020.

Net als voorgaande jaren bleef BOOR in 2018 binnen de begroting. Ook hebben we het weerstandsvermogen op de door ons gewenste 10% gebracht. In 2014 heeft het kabinet met de vo-raad een sectorakkoord afgesloten en met de po-raad een bestuursakkoord. Beide akkoorden lopen tot 2020 en zijn in 2018 geactualiseerd. Deze actualisatie speelt zich af in een context van een steeds scherper politiek debat over bestedingsvrijheid en verantwoording van schoolbesturen. De minister heeft aangegeven strengere eisen te gaan stellen aan de openbare (financiële) verantwoording. Het jaarverslag van BOOR voldoet voor het overgrote deel al aan de aangescherpte eisen. Als eisen in de toekomst strenger worden, zal BOOR hier uiteraard invulling aan geven. Noemenswaardig is ook dat het percentage van de lasten voor administratie, beheer en bestuur in 2018 is gedaald van 3,8% naar 3,6% in vergelijking met 2017. Ook blijft BOOR met haar salariering voor de bestuurders zoals elk jaar binnen de Wet normering topinkomens.

In 2018 hadden we ook meermalen een feest. Drie van onze scholen in het voortgezet onderwijs vierden een jubileum. Einstein Lyceum en Wolfert van Borselen bestonden 50 jaar en Erasmiaans zelfs 690 jaar! Stichting BOOR bestond in 2018 tien jaar. Ter gelegenheid hiervan schreef burgemeester Aboutaleb voor het iMagazine van BOOR over het Rotterdamse onderwijs. "Goed onderwijs", schrijft hij, "is en blijft in ieder opzicht de beste route naar een goede toekomst." Woorden die ons uit het hart gegrepen zijn. Ook in 2019 blijven wij dag in dag uit gemotiveerd om deze meerwaarde te bewijzen voor al onze leerlingen.

Concluderend kunnen we stellen dat we op veel gebieden goed bezig zijn en dat we de toekomst met vertrouwen tegemoet gaan. We zien echter ook een aantal onderwerpen waar we ons zorgen over maken en waar we op sturen om vooruitgang te boeken. Het zijn er minder dan vorig jaar, maar er zijn nog steeds een aantal BOOR-scholen die een onvoldoende hebben gekregen van de inspectie. We kunnen pas tevreden zijn als de teller op nul staat. Ook houden we onze kleine scholen in het basisonderwijs scherp in de gaten. . Voor al deze scholen werken we met een concreet plan aan een gezond toekomstperspectief, . Ook het feit dat we het ziekteverzuim binnen BOOR nog niet onder de – door onszelf opgelegde – norm van 6% is, vraagt onze constante aandacht. Tot slot zien we dat rondom de scholen in de wijk nog niet altijd een sluitend netwerk is. De samenwerking tussen onderwijs- en zorgpartners is nog niet optimaal. Wij zetten ons in om hier verbetering in aan te brengen en hebben er vertrouwen in hier samen met onze partners stappen in te kunnen zetten.

Rotterdam, 15 april 2019

College van bestuur,

Huub van Blijswijk
Voorzitter

Algemeen bestuur,

Philip Geelkerken
Voorzitter

Inhoudsopgave

Woord vooraf	1
Leeswijzer	5
A. Bestuursverslag	6
1. BOOR Beleid	7
2. BOOR financieel	39
3. BOOR in cijfers	47
4. Continuïteitsparagraaf	58
5. Verslag van het algemeen bestuur	72
B. Jaarrekening	80
6. Balans	81
7. Staat van baten en lasten	82
8. Kasstroomoverzicht	83
9. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	85
10. Toelichting op de balans	100
11. Geormerkte subsidies	109
12. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	110
13. Toelichting op de staat van baten en lasten	112
14. Overzicht verbonden partijen	117
15. Specificatie bezoldiging topfunctionarissen op basis van WNT 2018 en 2017	118
16. Accountantshonoraria	120
17. Staat van baten en lasten per sector	121
18. Gebeurtenissen na balansdatum	122
19. Voorstel resultaatbestemming	122
20. Ondertekening algemeen bestuur en college van bestuur	122
C. Overige gegevens	123
21. Controleverklaring en resultaatbestemming	124
22. Gegevens over de rechtspersoon	129
Overzicht scholen per 31 december 2018	131

Leeswijzer

Met het BOOR Jaarverslag 2018 leggen wij verantwoording af. We geven aan welke belangrijke veranderingen in 2018 organisatiebreed hebben plaatsgevonden en welke financiële consequenties deze hebben gehad. Het jaarverslag is met name bedoeld voor degenen aan wie wij ons volgens de richtlijnen moeten en willen verantwoorden, zoals het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Inspectie van het Onderwijs, de gemeente Rotterdam en de leden van de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraden.

Over BOOR

In 2008 is het openbaar onderwijs verzelfstandigd en ondergebracht in stichting BOOR. BOOR verzorgt al het openbaar onderwijs in Rotterdam. Wij hebben een zeer gevarieerd onderwijsaanbod met 77 scholen voor (speciaal) basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs verdeeld over ongeveer 130 locaties. We hebben bijna 4.000 medewerkers en ongeveer 30.500 leerlingen.

Het beleid van BOOR staat niet op zichzelf, maar is verbonden met het stedelijk en landelijk onderwijsbeleid. We verbinden ons met de landelijke richtlijnen in de bestuursakkoorden voor het primair en voortgezet onderwijs. Daarnaast hebben wij ons nadrukkelijk verbonden met het Rotterdams Onderwijsbeleid, *Leren loont!*, dat de gemeente en de schoolbesturen gezamenlijk hebben vastgesteld. Bij het realiseren van onze ambities werken wij intensief samen met partners in Rotterdam en omgeving.

BOOR Jaarverslag 2018

De ambities van BOOR voor de periode 2016 – 2020 zijn vastgelegd in ons koersdocument *Leerlingen van nu, burgers van morgen*. Het BOOR jaarverslag 2018 is zodoende het derde jaarverslag van deze periode. Inmiddels hebben wij focus aangebracht in onze ambities en deze beschreven in een aangescherpte koers voor de periode tot en met 2020 beschreven. Dit jaarverslag legt verantwoording af aan de hand van het 'oude' koersdocument. Het jaarplan 2019 is geschreven volgens de nieuwe aangescherpte koers.

Het Jaarverslag bestaat uit drie delen, het *bestuursverslag*, de *jaarrekening* en de *overige gegevens*. Het bestuursverslag bestaat uit een verantwoording van de in het jaarplan 2018 gestelde doelen, een financiële paragraaf, de kwantitatieve weergave *BOOR in cijfers* en het verslag van het algemeen bestuur. Bij de overige gegevens zijn de controleverklaring van de onafhankelijke accountant, gegevens over de rechtspersoon en een overzicht van alle scholen opgenomen.

A. Bestuursverslag

1. BOOR Beleid

In dit hoofdstuk verantwoorden wij ons over de resultaten die in 2018 zijn behaald. Daarbij wordt de indeling gevolgd van het koersdocument van BOOR voor de periode 2016-2020 'Leerlingen van nu, burgers van morgen'. Hierin staan vijf programmalijnen centraal staan:

1. Leren voor de toekomst
2. Leren is maatwerk
3. Leren met de beste leraren en schoolleiders
4. Leren in de samenleving
5. Leren in een professionele cultuur

In het jaarplan 2018 zijn voor elke programmalijn 5 doelen geformuleerd. In totaal 25 doelen. Telkens wordt eerst het vooraf gestelde doel uit het jaarplan weergegeven, waarna verslag wordt gedaan wat er in 2018 is gerealiseerd. Naast het doel is in rood, oranje of groen aangeven of het doel behaald is. Groen betekent dat het doel is gerealiseerd; oranje betekent dat er aanzienlijke voortgang is geboekt, maar het doel niet is behaald in 2018; rood betekent dat dat het doel niet is gerealiseerd. We streven ernaar alle doelen die oranje of rood zijn in 2019 te realiseren. In de paragrafen 1.3 tot en met 1.8 verantwoorden wij ons over de realisatie van de doelen. Hier zijn alle onderwijskundige en onderwijsprogrammatische ontwikkelingen beschreven.

In paragraaf 1.1 zijn onze missie, visie, identiteit, motto en kernwaarden opgenomen. In paragraaf 1.2 worden ontwikkelingen besproken van onderwerpen die niet terugkomen in de 25 doelen.

1.1. Over BOOR

Missie

Maximale kansen creëren voor kinderen en jongeren in Rotterdam en omgeving. Zij worden volwassen wereldburgers die bijdragen aan een rechtvaardige samenleving en weten hoe zij hun talenten daarvoor kunnen benutten.

Visie

Wij dragen zorg voor onderwijs dat bijdraagt aan de talentontwikkeling van iedere leerling.

Motto

Het Best denkbare Openbare Onderwijs in Rotterdam.

Kernwaarden

- Maximale talentontplooiing
- Actieve pluriformiteit
- Nieuwsgierigheid, betrokken en toekomstgericht
- Naleving van kinderrechten
- Sterke binding met de samenleving

Branchecodes

BOOR onderschrijft zowel de code *Goed bestuur* van de PO-Raad als de code *Goed onderwijs bestuur* van de VO-raad. Van beide organisaties is BOOR ook lid. De horizontale dialoog met belanghebbenden is ingericht door middel van medezeggenschap. De honorering van onze toezichthouders is opgenomen in hoofdstuk 15. Jaarlijks wordt een uitvraag van verbonden partijen gedaan aan de bestuursleden. Hieruit is geen belangenverstrengeling gebleken.

Toegankelijkheid

Op de scholen van BOOR zijn alle kinderen welkom en zal er, indien nodig, voor iedere leerling gezocht worden naar een passende school. BOOR beschikt over een zeer breed aanbod, waardoor iedere leerling op een van onze scholen terecht kan. Alleen vanwege onvoldoende huisvesting kan soms de eerste keuze van ouders/leerlingen niet worden gehonoreerd. In uitzonderlijke gevallen wordt gebruik gemaakt van wachtlijsten. Voor de toelating van leerlingen bij overinschrijving volgen we de afspraken die zijn gemaakt in de Rotterdamse plaatsingswijzer. De hoogte en bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage wordt op schoolniveau door de oudergeleding van de medezeggenschapsraad vastgesteld.

Bij BOOR is een klachtenregeling van kracht. Deze regeling geldt voor alle personeelsleden van BOOR. Ook kunnen ouders, leerlingen en een ieder die deel uitmaakt van een school van BOOR een klacht indienen. In de schoolgidsen van de scholen staat beschreven waar de regeling gevonden kan worden, wie op school en op bestuursniveau optreden als contactpersoon, wie de externe vertrouwenspersonen zijn en hoe deze mensen te bereiken zijn. In paragraaf 3.6 is een overzicht van het aantal klachten opgenomen.

1.2. Ontwikkelingen in 2018

Aanscherping koers

In 2015 heeft stichting BOOR het strategisch beleidsplan *Leerlingen van nu, burgers van morgen* opgesteld. Dit koersdocument heeft een looptijd van 2016 tot 2020 en zou dus eind 2019 aflopen. We ervoeren steeds meer behoefte om focus aan te brengen in ons handelen. Dit had er enerzijds mee te maken dat het koersdocument als ‘breed’ werd ervaren, met te veel prioriteiten en weinig focus. Anderzijds vroegen actuele maatschappelijke ontwikkelingen, zoals toenemende segregatie in het onderwijs en het lerarentekort ons om kritisch te kijken naar ons beleid.

We hebben daarom in 2018 besloten om ons koersdocument aan te scherpen. Het strategisch beleidsplan blijft het raamwerk, dat uitwerking geeft aan de missie en visie van BOOR. Met de aanscherping brachten we focus aan en sloten we beter aan bij de actualiteit. De looptijd is met één jaar verlengd naar 2020. De aanscherping helpt ons de komende periode onze belangrijkste prioriteiten uit te voeren.

De rapportage die u nu wordt aangeboden, gaat over het jaarplan 2018 en is nog gebaseerd op het strategisch beleidsplan uit 2015. Het jaarplan 2019 is geschreven volgens de nieuwe aangescherpte koers.

Nieuw onderwijsbeleid gemeente

Sinds januari 2019 is er sprake van een nieuw Rotterdamse Onderwijsbeleid *Gelijke kansen voor elk talent*, als opvolger van *Leren Loont!*. De gemeente heeft dit nieuwe vierjarenbeleid opgesteld in de tweede helft van 2018. In de ontwikkeling daarvan is de gemeente opgetrokken met de verschillende onderwijsinstellingen in de stad, waaronder BOOR. Er is door de gemeente ook een nieuwe onderliggende subsidieregelgeving ontwikkeld. Hier zijn nieuwe subsidies aan toegevoegd. Scholen kunnen hier gebruik van maken door hun eigen thema's passend bij die van de gemeente te laten subsidiëren. In vergelijking met de afgelopen jaren is er minder schoolontwikkelbudget beschikbaar. BOOR ontvangt ca. 8 miljoen schoolontwikkelbudget, inclusief dagprogrammering in Rotterdam.

De wijzigingen in de regelgeving ten opzichte van voorheen zijn eind 2018 besproken met de onderwijsinstellingen. Het betreft onder andere meer regie voor het schoolbestuur, de mogelijkheid om een deel van het budget te herschikken, het wegvallen van de bekostiging voor de overhead en een stuk planlastvermindering voor scholen door het gebruik van nieuwe formats. Het grootste verschil met voorheen is echter de wijze waarop het schoolontwikkelbudget moet worden ingezet. Scholen die niet voldoen aan de gestelde norm moeten hun geld inzetten op kwaliteitsverbetering. Scholen die wel voldoen hebben meer vrijheid in de besteding van hun budget.

Nieuw beleid NPRZ

In januari 2019 is het uitvoeringsplan van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) voor de periode 2019-2022 gepresenteerd. Bij de totstandkoming van het uitvoeringsplan in 2018 is BOOR betrokken geweest. In het uitvoeringsplan staat de inzet beschreven van de partners van het NPRZ voor de komende vier jaren en kan gezien worden als het spoorboekje om Zuid de komende jaren te versterken en achterstanden weg te werken. Voor deze inzet hebben de NPRZ-partners met de regiomiddelen van het Rijk en hetzelfde bedrag van de gemeente, € 260 miljoen extra te besteden. NPRZ kent de volgende pijlers: school, werk, wonen, en onderliggend de thuisbasis die daarvoor op orde moet zijn.

In het uitvoeringsplan 2019-2022 is opgenomen dat de uren van kinderen op de basisscholen op Zuid worden uitgebreid naar tien uur extra per week. Op dit moment geven de meeste basisscholen op Zuid al zes uur extra les. De uitbreiding geldt voor alle basisscholen in de focuswijken en voor het eerst ook voor circa tien basisscholen in de overige wijken van Zuid. Daarnaast is afgesproken dat per jaar 25% van de kinderen in de focuswijken en hun ouders (2100 kinderen in 1160 huishoudens) door wijkteams worden geholpen. Alle leerlingen op Zuid worden van groep 6 tot en met de arbeidsmarkt begeleid om hun talenten te ontdekken en betere keuzes te maken. Ook wordt een deel van de middelen gebruikt voor nieuwbouw van scholen en om betere docenten te behouden en aan te trekken. Dit wordt gefinancierd met 88 van de 260 miljoen euro die rijk en gemeente hebben toegekend aan Zuid in de zogenoemde Regiodeal.

Inspectieonderzoek

Op 6 november 2018 is het vierjaarlijkse inspectieonderzoek gestart met een bestuursgesprek, gevolgd door een onderzoeksplanning waarbij in totaal vijftien basisscholen, acht vo-locaties en vijf scholen voor speciaal onderwijs bezocht worden. De uitkomst van het onderzoek volgt in de loop van 2019.

Internationale campus

Er blijkt een groeiende behoefte aan internationaal onderwijs in Nederland en dan met name in de grote steden. Rotterdam loopt qua aanbod achter bij steden als Den Haag en Amsterdam. Daarom wordt ingezet op de realisatie van een internationale campus in Rotterdam waar kinderen terecht kunnen van 0 t/m 18 jaar. Een herkenbaar cluster van internationaal onderwijs in de stad verbetert het vestigingsklimaat van Rotterdam voor internationale bedrijven en maakt de stad aantrekkelijker als woonstad voor internationals. Momenteel wordt de haalbaarheid van een internationale campus onderzocht. Onze organisatie is toegerust voor deelname. Samen met de gemeente wordt op dit moment gewerkt aan een voorstel aan het college van B&W om te komen tot de realisatie van deze internationale campus.

Besteding middelen werkdrukakkoord

In februari 2018 sloten vakbonden, PO-raad en het kabinet het Werkdrukakkoord Primair Onderwijs. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 krijgen scholen in € 237 miljoen om werkdruk aan te pakken. Vanaf het schooljaar 2021-2022 loopt dit bedrag op tot structureel € 430 miljoen. Voor het schooljaar 2018-2019 heeft iedere po-school de beschikking over € 155,55 per leerling (teldatum 1 oktober 2017). Stichting BOOR ontvangt in het schooljaar 2018-2019 voor haar 73 po-scholen (so/vso en (s)bao) een subsidie. Over de besteding van de middelen hebben de schoolleiders verantwoording afgelegd. Hierin is onder meer ingegaan op het proces dat is gevolgd om te komen tot een beslissing over de besteding van de werkdrukmiddelen en de betrokkenheid van het team en de p-mr hierbij.

Bedragen x € 1000

Bestedingscategorie	Besteed bedrag 2018	
Personeel	1.118	87,8%
Materieel	29	2,3%
Professionalisering	4	0,3%
Inhuur personeel	122	9,6%
Totaal	1.273	100%

Het grootste deel van het beschikbare geld is op de scholen ingezet ten behoeve van personele inzet. Hiervan is het ruime merendeel besteed aan leerkrachten en onderwijsassistenten. Naast de maatregelen die bekostigd zijn uit de werkdrukakkoordmiddelen, geeft ongeveer driekwart van de scholen aan ook niet-financiële maatregelen te hebben genomen. Zo worden studiedagen nu ook deels gebruikt om administratieve taken uit te voeren, is het aantal teamvergaderingen verminderd, zijn extra activiteiten geschrapt en zijn werkgroepen en commissies verminderd. Ook heeft een aantal scholen de schooltijden aangepast.

Convenant vo op Zuid en herstructurering onderwijsaanbod

Op 19 februari 2018 heeft BOOR met de gemeente, CVO en LMC een convenant gesloten over een betere match tussen vraag en aanbod van het voortgezet onderwijs op Zuid. In 2018 zijn goede stappen gezet voor de totstandkoming van de verschillende deelprojecten. Voor de projecten wordt een businesscase gemaakt met een deelbegroting. Het afgelopen jaar is ook veel energie gestoken in de (toekomstige) profilering van de betrokken scholen. Er is een budget samengesteld van 80 miljoen voor alle projecten die vallen binnen het convenant. Dat wordt gedekt door het huidige IHP-programma van de Hugo de Groot, de andere vo-scholen op de zuidoever, de rijksbijdrage NPRZ, de gemeentebegroting 2019 en de eigen bijdrage van de schoolbesturen.

Meest ingrijpende verandering voor BOOR is de verhuizing van Hugo de Groot naar nieuwbouw op de Kop van Zuid. Het betreft de havo- en vwo-afdelingen. In het convenant wordt uitgegaan van ingebruikname van de nieuwbouw per 1 augustus 2023. De mavo-afdeling van Hugo de Groot wordt opgenomen in RVC De Hef. Deze invlechting moet per schooljaar 2020/2021 plaatsvinden en is in voorbereiding.

Een ander deelproject is de samenwerking tussen het Einstein Lyceum en het Penta College Hoogvliet. Hierover heeft BOOR afspraken gemaakt met CVO, het bestuur van Penta. Het bovenliggende doel van de samenwerking is het werken aan een vitale en aantrekkelijke campus voor alle leerlingen uit Hoogvliet, zodat leerlingen in Hoogvliet blijven en minder naar scholen buiten Rotterdam gaan.

Naast bovenstaande is BOOR met nog twee andere projecten bezig. Er zijn gesprekken gevoerd over een samenwerking tussen de basisschool van BOOR en een havo-afdeling van een ander bestuur die mogelijk leidt tot een samenwerking. Daarnaast wordt gewerkt aan een businesscase voor de renovatie van Olympia College. Alhoewel deze renovatie formeel los staat van het herontwerp vo op zuid, beschouwt BOOR deze renovatie als onderdeel van de verbeteringen die worden ingezet met het convenant. Voor dit project geldt dat de gemeente de kosten voor deze renovatie vergoedt op basis van de werkelijke kosten.

Na de veelbelovende start van de herstructurering van het voortgezet onderwijsaanbod op Zuid, is bij de samenwerkende partijen ook de gedachtegang gestart tot de herstructurering van het po op Zuid en het po en vo in Noord. In 2018 hebben de eerste verkenningen plaatsgevonden om hier de komende jaren stappen in te zetten. BOOR zet zich de komende jaren graag in om de herstructurering van het onderwijsaanbod tot een succes te maken.

Begeleiding startende leraren, Aan BOOR(d) en zij-instromers

BOOR vindt het belangrijk dat nieuwe leraren zich welkom voelen binnen de organisatie. Daarnaast vinden we het van groot belang om te investeren in de kwaliteit en professionaliteit van leraren. In het schooljaar 2018/2019 is BOOR gestart met een begeleidingsteam voor startende leraren in het primair onderwijs. Op school wordt de startende leraar begeleid door een coach op verschillende momenten gedurende het jaar. Daarnaast zijn er maandelijkse inspiratiemiddagen waar alle startende leraren bij elkaar komen. De werkwijze wordt zeer gewaardeerd door de deelnemers.

Nieuwe leidinggevenden binnen BOOR krijgen een optimale en maximale begeleiding. Dit helpt hen bij een 'zachte landing' en duurzame invulling van hun positie als leidinggevende in een steeds complexer wordend speelveld. In 2018 zijn we gestart met het programma welkom aan BOOR(d) in het po. Hierin krijgen schoolleiders op maat steun, coaching en begeleiding.

In 2018 zijn we ook actief aan de slag gegaan met het in dienst nemen van zij-instromers. Deze zij-instromers hebben een afgeronde HBO en worden in twee jaar opgeleid tot leerkracht basisonderwijs. Samen met de Hogeschool Rotterdam hebben wij een programma ontwikkeld om de zij-instromers goed toe te rusten voor een baan als leerkracht bij BOOR. De zij-instromers komen in dienst voor minimaal twee en maximaal vier dagen. Er wordt een coach voor de nieuwe collega's geregeld en de school die ze aanneemt zorgt voor een leerkracht die één dag in de week samen met de zij-instromer de groep draait.

Opleiden in de school

In het project beter opleiden in samenhang en synergie (BOSS) participeren een aantal basisscholen van BOOR. Het project is een samenwerking met de pabo van de hogeschool Rotterdam, en is erop gericht om studenten op de meest passende manier op te leiden, te begeleiden en te beoordelen. Zij krijgen hier extra middelen en scholing voor. Het doel van het project is om studenten beter en passender op te leiden voor het vak. In 2018 zijn zeven scholen opgeleid tot opleidingsschool binnen het BOSS-project en zijn nog eens zeven scholen gestart met de opleiding tot opleidingsschool. Binnen het project is alles ontwikkeld om in de praktijk de studenten samen op de juiste manier op te kunnen leiden. Er is in 2018 toegewerkt naar de voorbereiding op de visitatie vanuit de NVAO in maart 2019. In de zomer van 2019 neemt de minister een besluit over de goedkeuring van de opleidingsschool. Dit zou reguliere bekostiging voor de opleidingsschool betekenen.

De Opleidingsschool Rotterdam (OSR), is een samenwerkingsverband van zeven scholen voor voortgezet onderwijs in de regio Rotterdam en drie instituten voor lerarenopleiding. De OSR biedt aan studenten en docenten goed begeleide opleidingsplaatsen voor opleiden in de school (OidS), zowel in het tweede graad gebied als het eerste graad gebied. De OSR is een door de overheid erkende opleidingsschool. Door regionale samenwerking speelt de OSR een belangrijke rol bij de aanpak van problemen op de arbeidsmarkt. Deelnemende scholen voor BOOR in 2018 waren: Wolfert van Borselen Scholengroep, Scholengroep Nieuw Zuid en Libanon Lyceum (tot juli 2018).

Elk jaar krijgen de deelnemende scholen de opdracht om een vastgesteld aantal opleidingsplaatsen te realiseren. De verdeling van de opleidingsplaatsen over de deelnemende scholen vindt plaats via het OSR quotum wat gebaseerd is op de leerlingaantallen van de deelnemende scholen. Het quotum voor de BOOR-scholen was voor 2017-2018 totaal 83 opleidingsplaatsen. In totaal zijn 166 opleidingsplaatsen gerealiseerd: 92 opleidingsplaatsen die meetellen in de tegemoetkoming volgens de Regeling OidS van OCW en 74 opleidingsplaatsen die niet meetellen volgens de genoemde Regeling OidS.

In het kader van kwaliteitsborging is bij zowel Nieuw Zuid als bij de Wolfert van Borselen de OSR Tevredenheidsenquête studenten afgenomen. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met WPB/coaches. Op basis van de verzamelde kwalitatieve gegevens hebben de genoemde scholen conclusies getrokken, een sterkte-zwakte-analyse gemaakt en nieuwe ontwikkeldoelen geformuleerd. Deze ontwikkeldoelen zijn opgenomen in de Jaarplannen OidS 2018-2019 van de genoemde scholen. Om in de toekomst meer opleidingsplaatsen te kunnen realiseren, worden vanuit de Stuurgroep OSR andere scholen binnen BOOR benaderd om zich als Opleidingsschool aan te sluiten bij OSR.

Prestatiebox

BOOR ontvangt naast de reguliere lumpsumbekostiging bijzondere bekostiging in de vorm van een bedrag per leerling in de prestatiebox. In het bestuursakkoord po en het bestuursakkoord vo zijn de ambities en doelen waarvoor de middelen bestemd zijn op sectorniveau geformuleerd. Deze bestuursakkoorden zijn in de eerste helft van 2018 geactualiseerd. Het gaat om ambities als *Uitdagend onderwijs voor elke leerling*, *Scholen als lerende organisaties (vo)*, *Een brede aanpak voor duurzame onderwijsverbetering* en *Professionele scholen (po)*. BOOR heeft deze ambities verwerkt in de Koers 2016-2020 'Leerlingen van nu, burgers van morgen' met daarin de vijf programmaliijnen zoals toegelicht in hoofdstuk 1 en de daaraan gekoppelde doelen voor 2018. Op deze wijze heeft BOOR de ambities uit de bestuursakkoorden integraal onderdeel gemaakt van haar eigen doelen. De middelen uit de prestatiebox worden samen met de reguliere bekostiging benut om deze doelen te realiseren.

Ontwikkelingen als gevolg van de interne en externe kwaliteitszorg

Het nieuwe handboek onderwijskwaliteit is onze leidraad voor het sturen op kwaliteitszorg binnen de drie sectoren. Alle scholen van BOOR maken een school- en jaarplan en een jaarverslag conform BOOR-beleid. Elke sector heeft zijn eigen accenten in de kwaliteitszorgcyclus. In het (s)bao zijn dat bijvoorbeeld de doorlooptijden bij alle scholen op basis van een zelfevaluatie van de scholen en audits op specifieke onderwerpen op verzoek van de school. Ook zijn er een focusscholen-aanpak en ondersteuningstrajecten van scholen met een attendering of een waarschuwing. Het is naast een gedegen systeem van interne audits ook actief met het opstarten met de doorlooptijden op de scholen en een p&c-gesprek met de bestuurder en de bovenscholings directeur. Dit laatste is weer naar voorbeeld van de sector vo, die vorig jaar is gestart met p&c-gesprekken waarin de rector met de bestuurder op basis van kwantitatieve en kwalitatieve data het 'goede gesprek' voeren. Voor deze laatste sector staat op de planning om te starten met het systeem van interne audits met als voorbeeld het speciaal onderwijs.

1.3. Realisatie doelen jaarplan 2018 in stoplichtmodel

	Doelen – Leren voor de toekomst	Realisatie
1	We streven naar nul scholen met een beoordeling onvoldoende van de inspectie. Realistisch voor eind 2018 is: maximaal twee scholen (bao) en vier afdelingen (vo).	
2	A. Al onze scholen in Rotterdam Zuid hebben in 2018 een uitwerking van het LOB-programma in het eigen curriculum opgenomen. B. Eind 2018 ligt er een plan van aanpak voor de verbreding naar de rest van onze scholen per 2019.	
3	Eind 2018 is een reductie van de leegstand van 36.950 m ² gerealiseerd.	
4	In 2018 wordt het integrale plan voor de kleine scholen afgerond en start de implementatie hiervan.	
5	De Meerjaren Onderhoudsplanning (MJOP) wordt in zijn geheel herijkt. In 2018 gebeurt dit voor een derde van de scholen.	

	Doelen – Leren is maatwerk	Realisatie
6	Op tenminste drie plaatsen wordt een experiment uitgevoerd door een vo- en een po-school met het realiseren van doorgaande leerlijnen.	
7	Van de vijf ten doel gestelde kindcentra voor 2020 zijn er minimaal drie scholen reeds actief met de implementatie. Daarnaast is eind 2018 bekend welke twee andere scholen een kindcentrum starten.	
8	In 2018 vindt in het kader van passend onderwijs een pilot met stergroepen in het (s)bao plaats in drie wijken.	
9	Het dashboard in de BOOR rapportagetool is in 2018 gereed voor en wordt benut door schoolleiders en bestuur.	
10	In 2018 wordt een privacyprogramma opgesteld dat voor heel BOOR geldt en dat voldoet aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming.	

	Doelen – Leren met de beste leraren en schoolleiders	Realisatie
11	In 2018 wordt het management development programma uitgevoerd in het (s)bao en (v)so. In het vo maken we hiermee in 2018 een start.	
12	Met alle schoolleiders wordt in 2018 een functionerings- dan wel beoordelingsgesprek gevoerd, onder meer gebaseerd op het BOOR leiderschapsprofiel.	
13	In 2018 zijn digitale personeelsdossiers beschikbaar voor schoolleiders en medewerkers.	
14	In 2018 wordt een strategisch HR beleidsplan opgesteld met daarin in ieder geval aandacht voor strategische personeelsplanning, pluriformiteit en goed werkgeverschap en worden de daaruit voortvloeiende noodzakelijke acties uitgevoerd.	

15	We streven naar een zo laag mogelijk ziekteverzuim. In 2018 wordt onverkort vastgehouden aan de doelstelling om het ziekteverzuim BOOR-breed tot onder de 6% te beperken.	
----	---	--

Doelen – Leren in de samenleving		Realisatie
16	Alle scholen hebben in 2018 aandacht voor het thema burgerschap en rapporteren hierover in hun jaarverslag.	
17	Het in 2017 opgestelde plan met activiteiten in het kader van het programma identiteit wordt in 2018 uitgevoerd, gericht op alle drie de sectoren. Bij de viering van het tienjarig bestaan van stichting BOOR is aandacht voor de thema's identiteit en burgerschap.	
18	In 2018 is een inventarisatie uitgevoerd naar wat scholen doen op het gebied van ouderbetrokkenheid en educatief partnerschap en voeren we waar nodig de eerste acties uit om dit te verbeteren.	
19	De medezeggenschap binnen BOOR functioneert optimaal. Dit meten we door middel van een steekproef.	
20	In 2018 ligt er een plan van aanpak met ambitieuze doelstellingen op het terrein van gezondheid en worden de daaruit voortvloeiende noodzakelijke acties uitgevoerd.	

Doelen – Leren in een professionele cultuur		Realisatie
21	In 2018 organiseren we een pilot waarin binnen de sectoren en sectoroverstijgend ontmoeting wordt georganiseerd om van elkaar te leren, met als doel de onderwijskwaliteit te vergroten. Als de pilot een succes is, breiden we dit in 2019 verder uit.	
22	In 2018 hebben we een gedragen notitie over ons BOOR-kwaliteitsbeleid.	
23	A. In 2018 behaalt BOOR een weerstandsvermogen van 10%.	
	B. Daarnaast wordt beleid geformuleerd hoe we in de komende jaren op school- en bestuursniveau een solide financiële positie behouden.	
24	De stuurinformatie over de belangrijkste doelen van BOOR wordt vanaf 2018 digitaal ontsloten. Hiermee kunnen de ontwikkelingen gemonitord worden en eventuele interventies gebaseerd worden.	
25	In 2018 implementeren we het bestel- en facturatiesysteem.	

- Gerealiseerd
- Niet gerealiseerd, maar op koers
- Niet gerealiseerd

1.4. Leren voor de toekomst

Doel 1 – Jaarplan 2018	Realisatie
We streven naar nul scholen met een beoordeling onvoldoende van de inspectie. Realistisch voor eind 2018 is: maximaal twee scholen (bao) en vier afdelingen (vo).	

Verslag 2018

(Speciaal) basisonderwijs

De Inspectie van het Onderwijs oordeelt over de kwaliteit van het basisonderwijs aan de hand van een onderzoekskader. Men onderscheidt zeer zwakke, onvoldoende en scholen met een basistoezicht. In het nieuwe onderzoekskader kan het bestuur een school/opleiding bij de inspectie voordragen voor de waardering 'Goed'. Excellente scholen is een predicaat voor scholen met bijzondere kwaliteiten en voor scholen die uitblinken in een specifiek excellentieprofiel (voorwaardelijk is de status goed).

Begin 2018 was Bloemhof onvoldoende en Finlandia zeer zwak. Bloemhof is in 2018 weer als voldoende beoordeeld. Finlandia is nog onvoldoende. In december heeft Catamaran als eerste basisschool van BOOR de waardering 'goed' ontvangen van de Inspectie.

Het feit dat er geen zeer zwakke basisscholen zijn, is een mooie prestatie voor een groot onderwijsbestuur in Rotterdam en zou een vanzelfsprekendheid moeten zijn. Maar doordat er momenteel goed zicht is op alle basisscholen, ziet BOOR ook de toekomstige risico's. Voor alle basisscholen is namelijk een risicoanalyse doorlopen en op basis van diverse risico-indicatoren zijn er twaalf focusscholen benoemd. Voor deze focusscholen is verscherpt toezicht en ondersteuning.

(s)bao	2016	2017	2018 ¹
basis	61	63	63
onvoldoende	4	1	1
zeer zwak	0	1	0

Voortgezet onderwijs

2018 begon met vier onvoldoende afdelingen in het voortgezet onderwijs. Er is hard gewerkt om de onderwijskwaliteit op deze scholen te verbeteren en inmiddels zijn de betreffende vier afdelingen in het vo voldoende beoordeeld door de inspectie. Eind 2018 hebben alle afdelingen in het voortgezet onderwijs dan ook een voldoende. Daar bovenop heeft Wolfert Tweetalig als eerste BOOR-school het predicaat 'goed' gekregen van de inspectie, in het kader van de procedure verlening excellente school. Er is één locatie in het vo die het risico loopt om komend jaar als onvoldoende te worden beoordeeld, vanwege een te laag driejaarsgemiddelde. Als dit gebeurt,

¹ In 2018 is Samsam gesloten.

verwacht de directie dat het van korte duur zal zijn. De directeur, die daar begin 2017 is gestart, heeft al snel ingrepen gedaan die het gemiddelde naar verwachting vrij snel weer op orde zal brengen

vo	2016	2017	2018
basis	36	36	40
onvoldoende	4	4	0
zeer zwak	0	0	0

(Voortgezet) speciaal onderwijs

In 2018 vond in de sector (v)so één themaonderzoek plaats. Een themaonderzoek kent geen oordeel. Alle scholen behouden een voldoende beoordeling van de Onderwijsinspectie. Er is op dit moment één schoollocatie die specifiek de aandacht heeft als het gaat om risico's voor de onderwijskwaliteit. De verificatieonderzoeken gekoppeld aan het bestuurlijk onderzoek startte in januari 2019.

(v)so	2016	2017	2018
basis	7	7	7
onvoldoende	0	0	0
zeer zwak	0	0	0

Doel 2 – Jaarplan 2018	Realisatie
A. Al onze scholen in Rotterdam Zuid hebben in 2018 een uitwerking van het LOB-programma in het eigen curriculum opgenomen.	
B. Eind 2018 ligt er een plan van aanpak voor de verbreding naar de rest van onze scholen per 2019.	

Verslag 2018

Deel A is afgerond, alle scholen in Rotterdam Zuid hebben een uitwerking van het LOB-programma in hun curriculum. Wel zal er nog met zes basisscholen en één vo-school overlegd worden over het kleine aantal activiteiten waar zij aan meedoen. Deel B loopt in 2019 nog door. Er is een plan van aanpak opgesteld als onderdeel van het programma burgerschap, identiteit, cultuuronderwijs en LOB (BIC-L). Dit plan is in het eerste kwartaal van 2019 besproken in het cvb. Voor LOB behelst het plan het opstellen van een kader waaraan LOB bij BOOR-scholen aan moet voldoen.

Doel 3 – Jaarplan 2018	Realisatie
Eind 2018 is een reductie van de leegstand van 36.950 m ² gerealiseerd.	

Verslag 2018

In oktober 2016 hebben we met de gemeente afspraken gemaakt over de leegstandsreductie in de vastgoedportefeuille die bereikt moet worden. Het aantal m²

moet eind 2019 gereduceerd zijn met 51.267 m². Eind 2017 was hiervan 38.739 m² gerealiseerd. In 2018 zijn drie locaties afgestoten: Samsam (1526 m²), de nevenvestiging van de Klimop (958 m²) en de dislocatie van de Tuimelaar (794 m²). Daarnaast heeft Bloemhof twee panden ingeleverd (totaal 2.314 m²) ten behoeve van één ander pand (1.648 m²). Hiermee staat de totale realisatie van afgestoten gebouwen op 42.683 m². Hiermee is onze doelstelling voor 2018 ruim behaald.

Reductie in m ²	
t/m 2016	31.627
t/m 2017	38.739
t/m 2018	42.683

Voor de komende jaren staan er nog een groot aantal ontwikkelingen in de planning. Vanuit de gezamenlijke ambitie van BOOR en de gemeente worden deze uitgewerkt in IHP uitwerkingsplannen. Het betreft onder meer de fusie van Pierre Bayle en Vier Leeuwen, nieuwbouw voor Nelson Mandela, de realisatie van Kindcentrum IJsselmonde (Kubus, Groene Palm en Van Heuven Goedhart) en nieuwbouw voor Hugo de Groot. Alle projecten meegerekend rekenen we nu op een totale reductie van 57.684 m². Omdat de realisatie van de plannen in de meeste gevallen na 2019 plaatsvindt, gaan we er vanuit dat de laatste afgesproken m² reductie na 2019 wordt behaald. Over het behalen van de reductieafspraken vindt afstemming met de gemeente plaats.

Doel 4 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 wordt het integrale plan voor de kleine scholen afgerond en start de implementatie hiervan.	

Verslag 2018

Begin 2018 is het definitieve integrale plan voor kleine scholen opgeleverd. Voor alle 26 scholen die op 1 oktober 2016 een leerlingaantal onder de door BOOR gewenste schoolgrootte van 225 leerlingen hadden is hierin een toekomstrichting beschreven. Van de 26 scholen hadden er achttien een leerlingaantal onder de Rotterdamse opheffingsnorm van 182. Op 1 mei 2018 is de tijdelijke subcommissie BOOR van de gemeenteraad vertrouwelijk geïnformeerd over het integrale plan. Met de uitvoering van de plannen per school is inmiddels gestart. De komende maanden en jaren wordt de voortgang nauwgezet in de gaten gehouden en wordt waar nodig bijgestuurd. We zijn content dat er bij een aantal scholen zichtbaar progressie is geboekt. Sinds de teldatum 1 oktober 2018 zijn een aantal scholen toegevoegd aan de groep kleine scholen. Conform ons interne protocol kleine scholen is eind 2018 aan hen gevraagd een toekomstverkenning op te stellen.

Doel 5 – Jaarplan 2018	Realisatie
De Meerjaren Onderhoudsplanning (MJOP) wordt in zijn geheel herijkt. In 2018 gebeurt dit voor een derde van de scholen.	

Verslag 2018

De herijking van een derde van de scholen is afgerond en geëvalueerd. Als we kijken naar de omvang van de totale herijking op basis van de bruto verhuurbare oppervlakte (bvo) van de locaties van het (s)bao en (v)so komen we tot de volgende cijfers:

	Aantal locaties	bvo
Herijkt in 2018	38	76.075 m ²
Niet herijkt in 2018	52	76.683 m ²

De verhouding in m² lijkt scheef. Dit komt doordat in de 38 locaties die in 2018 zijn herijkt meerdere grote schoolgebouwen zitten. In de andere groep bevinden zich in verhouding kleinere schoolgebouwen.

Bij het aantal van 52 panden die in 2018 niet zijn herijkt zijn 36 locaties meegerekend waarvoor er plannen zijn om de komende vijf jaar renovatie of vervangende nieuwbouw te realiseren. Het aantal is exclusief negen multifunctionele accommodaties (mfa's) en vier huurpanden. Bij mfa's en huurpanden is BOOR gebruiker of huurder. De gemeente brengt het onderhoud van deze panden jaarlijks bij BOOR in rekening. Voor deze locaties is een plan op maat nodig. De contracten voor de mfa's en de bijbehorende demarcatielijst wordt met de gemeente en collega schoolbesturen besproken en in 2019 opnieuw vastgesteld in de werkgroep onderwijshuisvesting.

Op basis van de bvo van de herijkte locaties zijn de onderhoudskosten voor de MJOP van alle locaties van BOOR door middel van een extrapolatie herberekend en is voor 2020 een aanpassing van de hoogte van de afdracht van scholen voor de onderhoudsvoorziening afgesproken. Uit de extrapolatie blijkt dat een hogere dotatie noodzakelijk is. In het overzicht van de opbouw van de voorziening is te zien dat de dotatie in 2020 hoger is dan in 2019. Wel hebben we in overleg de dotatie 2018 verhoogd en wordt daarmee 2019 rechtgetrokken.

1.5. Leren is maatwerk

Doel 6 – Jaarplan 2018	Realisatie
Op tenminste drie plaatsen wordt een experiment uitgevoerd door een vo- en een po-school met het realiseren van doorgaande leerlijnen.	

Verslag 2018

Regiegroep po - vo Hoogvliet

De regiegroep po-vo heeft zich samen met de scholen de afgelopen jaren ingezet om het rekenonderwijs voor alle leerlingen in Hoogvliet te verbeteren. Er is een uitgebreid rekenonderzoek gedaan. Op grond hiervan zijn afspraken gemaakt voor de komende periode. Zo zal er in het voorjaar van 2019 een studiedag zijn voor alle leerkrachten en docenten die zich met dit onderwijs bezighouden. In de tweede helft van 2018 is een onderzoek gedaan naar de doorlopende leerlijn voor taal, in het bijzonder ten aanzien van woordenschat en begrijpend lezen. Uit dit onderzoek zijn een aantal voorstellen ter verbetering gekomen, die door de regiegroep zijn overgenomen. Begin 2019 is dit met de directeurs van alle scholen verder uitgewerkt in een Masterplan Taal in Hoogvliet. In de 'Blauwdruk Doorlopende leerlijnen Hoogvliet' zijn alle afspraken voor de samenwerking in het schooljaar 2018/2019 vastgelegd. Er zijn onder andere afspraken over kennisdeling tussen voortgezet en primair onderwijs en het organiseren van een warme overdracht tussen deze sectoren.

Samenwerking in de wijk Feijenoord

RVC De Hef werkt aan een plan voor de po-vo doorstroom. Hierbij werkt de school samen met po-scholen in de buurt en met Hugo de Groot en het Olympia College. Loopbaanoriëntatie is daarbij de leidraad. Ook wordt er een voorlichtingsavond voorbereid voor leerlingen en ouders over leerroutes en loopbaanoriëntatie. De gezamenlijke voorlichtingsavond is zeer positief ontvangen door zowel de scholen als de ouders. In een gezamenlijke evaluatie is afgesproken de voorlichtingsavond te herhalen, uit te breiden naar meerdere locaties van de scholengroep Nieuw Zuid en de samenwerking tussen po en vo rondom loopbaan oriëntatie te verstevigen.

Het Libanon en de scholengroep Noordoost

Een derde experiment werd uitgevoerd door Libanon en de po-scholengroep Noordoost. De activiteiten richtte zich op de ontmoeting tussen docenten uit het voortgezet onderwijs en leerkrachten uit het primair onderwijs, gezamenlijke kennisverbreding over onderzoekend en ontwerpnd leren en het inrichten van een digitaal platform. Door het uitvallen van de projectleider van Libanon en ongunstige omstandigheden op de deelnemende basisscholen is vertraging opgelopen in de uitvoering.

Overige experimenten

Naast bovengenoemde drie experimenten zijn er ook samenwerkingen gestart tussen vo-school Hugo de Groot en de po-scholengroep Zuidoost en tussen vo-school Thorbecke Prinsenlaan en po-school Jan Antonie Bijloo.

Doel 7 – Jaarplan 2018	Realisatie
Van de vijf ten doel gestelde kindcentra voor 2020 zijn er minimaal drie scholen reeds actief met de implementatie. Daarnaast is eind 2018 bekend welke twee andere scholen een kindcentrum starten.	

Verslag 2018

Kindcentrum IJsselmonde

In april 2018 is er een projectdirecteur aangesteld om het proces naar het kindcentrum te begeleiden. In aanloop naar de opening werkt een projectgroep aan de ontwikkeling van de visie, missie en strategie. De verwachte oplevering van het gebouw voor het Kindcentrum IJsselmonde is een jaar vertraagd naar 2021. De businesscase kostte meer tijd dan voorzien. Dit komt omdat deze is opgesteld door de drie participerende besturen. Daarnaast vraagt de bouwkundige invulling op de locatie Heindijk vanwege de beperkte omvang meer tijd. Inhoudelijk is er voortgang geboekt. Er is een analyse gemaakt van de problematiek en vragen die spelen in de wijk IJsselmonde. Het aanbod en de werkwijze binnen het kindcentrum zal hier een antwoord op gaan geven. Daarnaast zijn gezamenlijke studiedagen georganiseerd met de drie huidige scholen en zijn er individuele gesprekken gevoerd met de huidige medewerkers, als eerste stap naar de vorming van het toekomstige team. Ook is er contact gelegd met verschillende partners in de wijk om de samenwerking in het kindcentrum vorm te geven. Er is een animatie beschikbaar met de eerste uitgangspunten.

Babylon

Het voornemen is dat Babylon (BOOR) en de Van Asch van Wijkschool (Kind en Onderwijs) samengaan en zich ontwikkelen tot een kindcentrum. Samen met de andere partners in de wijk zijn uitgangspunten geformuleerd die aan dit kindcentrum ten grondslag moeten liggen. De businesscase wordt binnenkort afgerond. Op inhoudelijk vlak werken de scholen al samen aan een aantal thema's.

Blijvliet

Samenwerking met educatieve partners krijgt steeds verder vorm in de ontwikkeling van het kindcentrum:

- Samen met Peuter & co werkt de school aan het aanbod in het voor- en vroegschoolse leren. Spelend leren is daarbij het uitgangspunt.
- De leeskliniek van PPO is ondergebracht in het gebouw van de Blijvliet. Daar maken ook scholen uit de omtrek gebruik van.

- Per 1 augustus 2018 huisvest de Blijvliet ook oefentherapie in het gebouw.
- De stichting Fawaka biedt drie maal per week naschoolse activiteiten aan in het gebouw.

Aanvullend

Nieuwbouw en renovatie bij een aantal scholen zullen de komende jaren de mogelijkheid bieden tot samenwerking met kinderopvang (dagopvang, VVE, peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang) in een kindcentrum.

Doel 8 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 vindt in het kader van passend onderwijs een pilot met stergroepen in het (s)bao plaats in drie wijken.	

Verslag 2018

Sinds 2014 is de Wet Passend Onderwijs van kracht. Als schoolbestuur met scholen in drie sectoren werkt BOOR vanuit de volgende uitgangspunten:

- a. De basisondersteuning is op alle scholen op orde en is beschreven in schoolondersteuningsprofielen van de afzonderlijke scholen.
- b. Waar leerlingen nog niet thuis nabij een passende plek hebben, worden maatwerkoplossingen gerealiseerd door sectordoorbroken samen te werken waardoor hybride vormen ontstaan.

BOOR werkt met een regiegroep passend onderwijs. De regiegroep heeft zich ten doel gesteld de kansrijke initiatieven in kaart te brengen, waar mogelijk te verbinden en verder uit te bouwen. We kennen twee programmalijnen, waaronder diverse projecten en activiteiten zijn ondergebracht: de basis op orde en sectoroverstijgend samenwerken.

In 2018 hebben de volgende drie pilots met stergroepen plaatsgevonden:

Het project 'De Tweede Haven', een initiatief van BOOR-school Delfshaven in samenwerking met PPO Rotterdam, is van start gegaan. Er is overeenstemming bereikt tussen de 25 scholen in het wijknetwerk om de wijkgeden van het samenwerkingsverband in te zetten op dit project. Daarmee is er dekking gevonden voor de kosten. De eerste leerlingen zijn in oktober ingestroomd. De Tweede Haven is vijf dagdelen in bedrijf met een medewerker HBO Pedagogiek en een bevoegde onderwijsassistent. Ingezet wordt op gedrag, om van daaruit weer te komen tot leren. De leerlingen blijven ingeschreven op hun basisschool en die leerkracht blijft eindverantwoordelijk. Een aantal nieuwe aanmeldingen zijn in behandeling en zullen op korte termijn instromen

De Akkers in Rotterdam Vreewijk is een school met een hoge concentratie aan gezinnen die kampen met multiproblematiek, die doorwerkt in de schoolsituatie. In nauwe samenwerking met de gemeente wordt voor 0,8 fte een jeugd- en gezinscoach aangesteld op de school. Op deze manier wordt de drempel voor ouders om gebruik te maken van jeugdzorg verlaagd en kunnen leerkrachten zich weer richten op hun primaire taak: het lesgeven. Om deze functionaris op school te bekostigen wordt gebruik gemaakt van gemeentelijke middelen die anders extern zouden worden ingezet. Het succes van de pilot wordt gemonitord en dient mogelijk als voorbeeld voor ander scholen.

OLS De Recon heeft samen met Tuinstad Schiebroek een samenwerkingsproject opgestart waardoor leerlingen van OLS De Recon stage kunnen lopen ter voorbereiding van hun overstap naar het regulier voortgezet onderwijs. Dit heeft tot nu toe geleid tot drie succesverhalen. Voor komend schooljaar zijn er zes kinderen die in aanmerking komen voor zo'n stage.

Doel 9 – Jaarplan 2018	Realisatie
Het dashboard in de BOOR rapportagetool is in 2018 gereed voor en wordt benut door schoolleiders en bestuur.	

Verslag 2018

Binnen BOOR is een BI-tool in gebruik (QlikView) waarmee zicht is op bijvoorbeeld financiële en personele data. In het afgelopen jaar is met de leverancier het gesprek gestart om te komen tot een eenduidig dashboard. Dit heeft nog niet geleid tot een dashboard dat aan de wensen van alle gebruikers voldoet. De data wordt voorlopig handmatig ontsloten en levert geen vertraging op in de diverse rapportages, het vergt echter meer inspanning. Ook hebben we in het (s)bao de beschikking over de Perspectief Op School-monitor. Voor deze monitor is in 2018 een inventarisatie gedaan waaruit een aantal verbeterpunten naar voren kwamen.

Het gesprek om de rapportage verder te verbeteren loopt op dit moment nog. Daarin worden ook de resultaten meegenomen van het onderzoek naar een nieuw begrotingsmodel. Dergelijke modellen kennen namelijk ook rapportagetools en het is wenselijk dat er sprake is van een efficiënt en effectief instrument (waarbij informatie eenduidig en transparant is). De verwachting is dat we dit doel in 2019 afronden.

Doel 10 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 wordt een privacyprogramma opgesteld dat voor heel BOOR geldt en dat voldoet aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming.	

Verslag 2018

Het programma Informatiebeveiliging en Privacy is in 2018 opgezet en geïmplementeerd. Een belangrijk onderdeel van dit programma betrof het uitvoeren van security checks op het gebied van informatiebeveiliging. De opbrengsten van deze security checks zijn verwerkt in de ICT Koers van BOOR.

Op het gebied van privacy zijn dit jaar grote stappen gezet. Was in 2017 nog nauwelijks sprake van bewustwording, in 2018 is dit ten positieve veranderd. Via opleidingen voor alle medewerkers van BOOR, flyers en andere hulpmiddelen, is bewustwording op het gebied van privacy blijvend vergroot. De privacy ambassadeurs op de scholen volgden masterclasses en vormen een kennisnetwerk door de gehele organisatie. Zij zijn aanspreekpunt binnen de schoolteams op het gebied van privacy.

In 2018 zijn bij de functionaris gegevensbescherming acht datalekken gemeld, waarvan er twee zijn doorgeleid naar de Autoriteit Persoonsgegevens.

1.6. Leren met de beste leraren en schoolleiders

Doel 11 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 wordt het management development programma uitgevoerd in het (s)bao en (v)so. In het vo maken we hiermee in 2018 een start.	

Verslag 2018

Binnen het (s)bao is in 2018 het tweede deel van het MD-programma met succes afgerond, deel drie loopt nog en wordt in maart 2019 afgerond. Binnen het (s)bao worden nu gesprekken gevoerd om te onderzoeken hoe het MD-traject een structureel onderdeel gemaakt kan worden in de ontwikkeling van schoolleiders.

In het (v)so zijn met ingang van 1 januari 2019 drie nieuwe directeuren gestart binnen de nieuwe directiestructuur. Op dit moment worden de eerste contouren van het MD-traject zichtbaar. Binnen dit traject zal aandacht besteed worden aan cultuur binnen de sector.

Binnen het vo wordt begin 2019 gestart met een introductieprogramma voor nieuwe schooldirecteuren. Binnen de sector is er sprake geweest van veel wisselingen onder de schooldirecteuren. Daarnaast is gestart met intervisie voor schooldirecteuren.

Doel 12 – Jaarplan 2018	Realisatie
Met alle schoolleiders wordt in 2018 een functionerings- dan wel beoordelingsgesprek gevoerd, onder meer gebaseerd op het BOOR leiderschapsprofiel.	

Verslag 2018

BOOR kent een personeelscyclus waarin gesprekken over het functioneren worden gevoerd met schoolleiders. De bovenschools directeuren hebben met alle schoolleiders in het (s)bao een gesprek gevoerd in mei. Datzelfde geldt voor de bovenschools directeur (v)so met alle zittende schoolleiders. Met de interimers hebben deze gesprekken een ander karakter, passend bij de fase waarin de opdracht zich bevindt. In het vo lopen de gesprekken, maar is de cyclus eind 2018 niet bij iedereen afgerond. Kortom, met het overgrote deel van de schoolleiders is in 2018 een gesprek gevoerd in het kader van de personeelscyclus. Het doel is echter niet behaald omdat de gesprekken in het vo nog niet zijn afgerond en er zodoende over het totaal nog een klein percentage resteert.

Doel 13 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 zijn digitale personeelsdossiers beschikbaar voor schoolleiders en medewerkers.	

Verslag 2018

Er zijn in 2018 goede stappen gezet in het beschikbaar maken van de digitale personeelsdossiers. Inmiddels is het mogelijk om deze digitaal te benaderen, deze functionaliteit in AFAS werkt goed. In 2019 werken we verder aan verbetering. Nieuwe dossierstukken worden toegevoegd aan het digitale dossiers door medewerkers, schoolleiders en HR, hierbij kan gedacht worden aan aktes en besluiten, alle communicatie rondom verzuim, jaaropgaves en salarisstroken. Er wordt onderzocht hoe de stap gemaakt kan worden naar het verrijken van de reeds bestaande digitale dossiers in AFAS Insite met de personeelsinformatie die beschikbaar is op de scholen met als doel een centraal, compleet personeelsdossier. Naast het digitaliseren van de dossiers wordt hard gewerkt aan het verbeteren van de huidige werking van Afas Insite waardoor het gebruikersgemak toeneemt. Voor de zomer wordt het verzuimproces en het in dienst proces verbeterd.

Doel 14 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 wordt een strategisch HR beleidsplan opgesteld met daarin in ieder geval aandacht voor strategische personeelsplanning, pluriformiteit en goed werkgeverschap en worden de daaruit voortvloeiende noodzakelijke acties uitgevoerd.	

Verslag 2018

Om meer grip te krijgen op de strategische personeelsplanning vergroten we de voorspellende waarde door de kwantitatieve eerste verkenning verder aan te vullen met nieuwe informatie omtrent werving en selectie en verloop onder vaste contracten en tijdelijke contracten. In aanvulling daarop zijn er op het gebied van doorstroom

meerdere acties uitgezet om eerder en sneller zicht te hebben op het aantal te verwachten vacatures, met name in het po. De acties zijn erop gericht om leerkrachten te binden aan BOOR. En daarmee het verloop onder vaste medewerkers en starters te verlagen.

In het najaar van 2018 is gestart met het opstellen van een Strategisch HR-beleidskader. Daartoe is een eerste verkenning ('houtschoolschets') opgesteld om met elkaar de richting van het strategisch HR-beleidskader vast te stellen. In lijn met de aangescherpte koers van BOOR is deze eerste verkenning uitgewerkt naar een strategisch HR-beleidskader. De visie van BOOR op mens en organisatie is vertaald naar zes speerpunten:

- BOOR: dé werkgever voor onderwijstalent;
- Het juiste talent op de juiste plek;
- Ontwikkelingsgericht leiderschap;
- De professionele medewerker;
- De lerende organisatie;
- De organisatie op orde.

De ambities van BOOR zijn ambitieus en vooruitstrevend. De werkelijkheid van iedere dag vraagt om actie. En dat maakt de uitwerking van dit plan urgent. Houding, gedrag en cultuur zijn belangrijke succesfactoren. Het is aan BOOR om de pijlers vorm te geven in aanpalend HR-beleid en -instrumenten, die deze visie ondersteunen. Daar is al mee gestart. Er is een arbeidsmarktstrategie ontwikkeld. Er worden recruiters geworven, in lijn met de nieuwe arbeidsmarktstrategie is een nieuwe arbeidsmarkt communicatie ontwikkeld waarbij gebruik gemaakt wordt van alle digitale mogelijkheden. Er is een vernieuwde aanpak verzuimbegeleiding, waarmee terugdringen van het verzuimpercentage wordt gerealiseerd. Mobiliteit (juiste mensen op de juiste plek) is weer onderdeel van het HPO proces. Er is een helder en duidelijke mandatering en er wordt hard gewerkt aan het optimaliseren van de digitale HR-processen.

Het college van bestuur heeft het strategisch HR-beleidskader begin 2019 besproken. Zij zijn akkoord met de richting. In dialoog met de sectoren en medezeggenschapsraden wordt enerzijds draagvlak gecreëerd en anderzijds het document verder verrijkt.

Doel 15 – Jaarplan 2018	Realisatie
We streven naar een zo laag mogelijk ziekteverzuim. In 2018 wordt onverkort vastgehouden aan de doelstelling om het ziekteverzuim BOOR-breed tot onder de 6% te beperken.	

Verslag 2018

Het ziekteverzuimpercentage van BOOR is licht gedaald in 2018. In het (s)bao is een sterke afname te zien: van 8,1% in 2017 naar 7,2% in 2018. Daarentegen is het ziekteverzuim in het (v)so juist sterk toegenomen: van 6,7% in 2017 naar 7,7% in 2018. In het vo is er een stabiel beeld, met een verzuimpercentage van 5% is dit de enige sector die voldoet aan het streven van 6% of minder verzuim.

Organisatie	%			duur			frequentie		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
BOOR*	6,4	6,6	6,5	15	23	23	1,3	1,1	1,2
BOOR bao*	7,6	8,1	7,2	23	39	35	0,9	0,8	0,9
BOOR vo*	5,0	4,8	5,0	15	12	13	1,8	1,6	1,7
BOOR (v)so + sbo*	6,6	6,7	7,7	26	25	25	1,3	1,1	1,3
Landelijk bao**	6,2	5,9	nbn	20	22	nbn	1,1	0,9	nbn
Landelijk vo**	5,1	5,3	nbn	12	13	nbn	1,8	1,6	nbn
Landelijk (v)so + sbo**	7,0	6,7	nbn	20	21	nbn	1,3	1,2	nbn

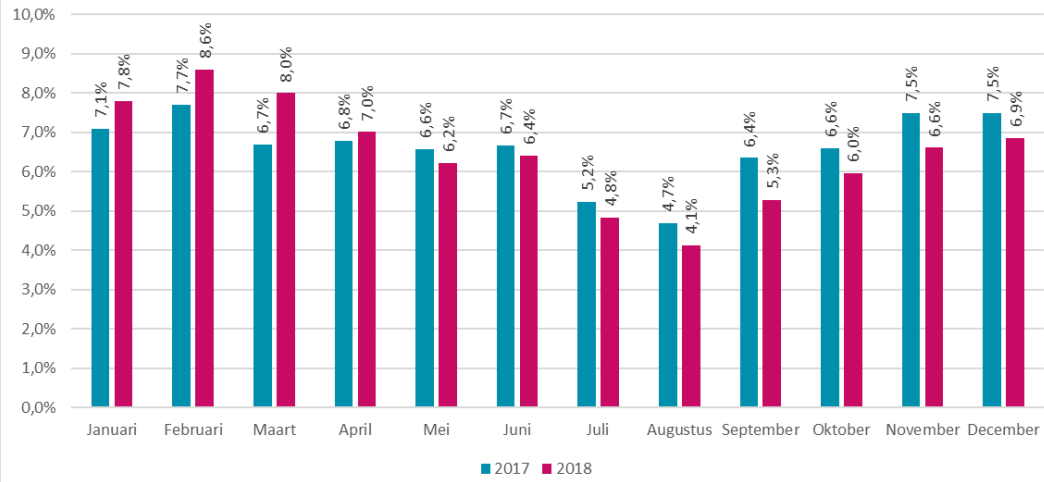
Uitsplitsing landelijk verzuim over 2017	%			duur			frequentie		
	po	(v)so	vo	po	(v)so	vo	po	(v)so	Vo
Openbaar landelijk**	6,6	6,8	5,5	23	21	12	1,0	1,1	1,7
Rotterdam**	5,7	6,0	5,1	21	18	10	1,0	1,0	1,6
Amsterdam**	7,2	7,7	6,0	21	24	13	1,2	1,3	1,9
Den Haag**	5,6	6,4	6,5	17	17	13	1,2	1,3	1,5
Utrecht**	5,4	5,0	4,6	20	14	12	1,0	1,4	1,7

* ziekteverzuim totaal personeel

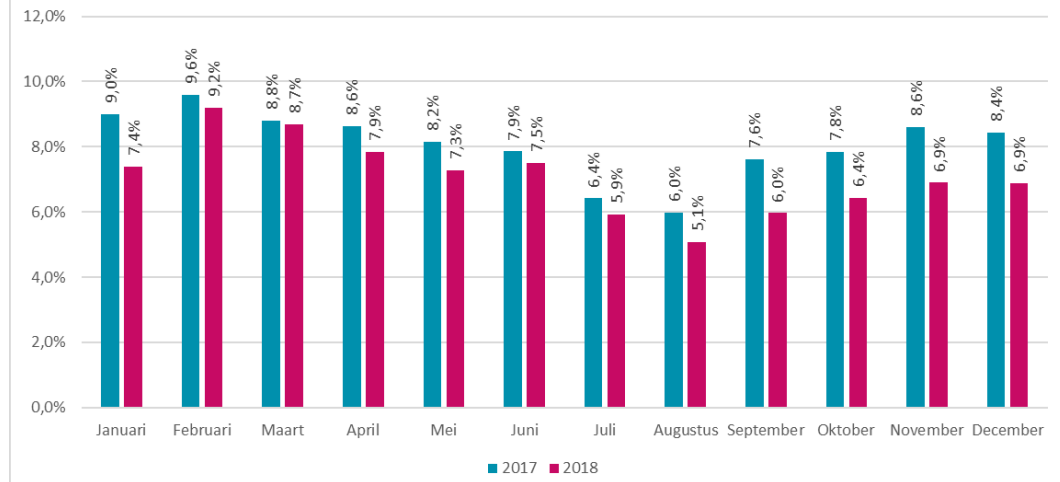
** ziekteverzuim onderwyzend personeel (landelijk ziekteverzuim totaal personeel niet beschikbaar bij DUO). Gegevens over 2018 zijn bij DUO nog niet beschikbaar.

In de grafieken op de volgende pagina zijn de maandelijkse verzuimpercentages per sector in 2018 zien, afgezet tegen 2017.

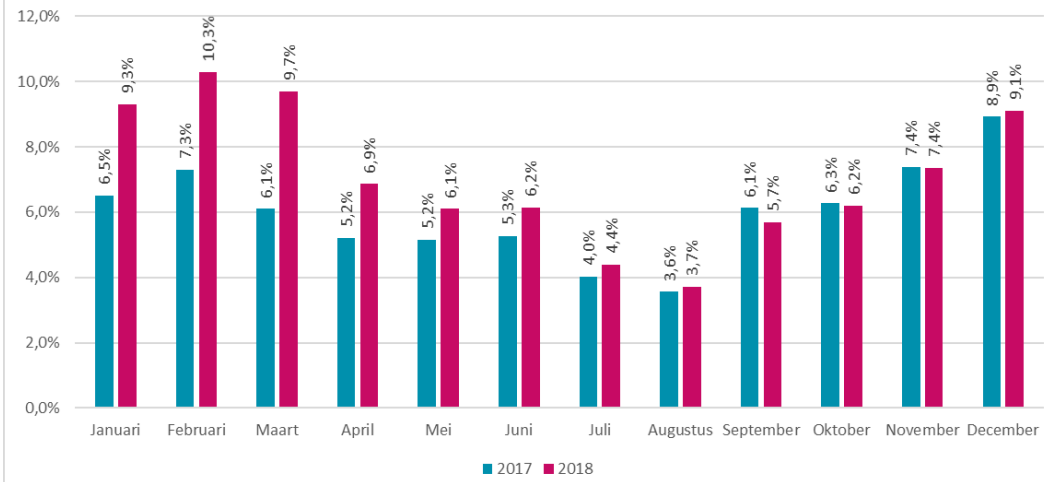
Verzuimpercentage BOOR totaal

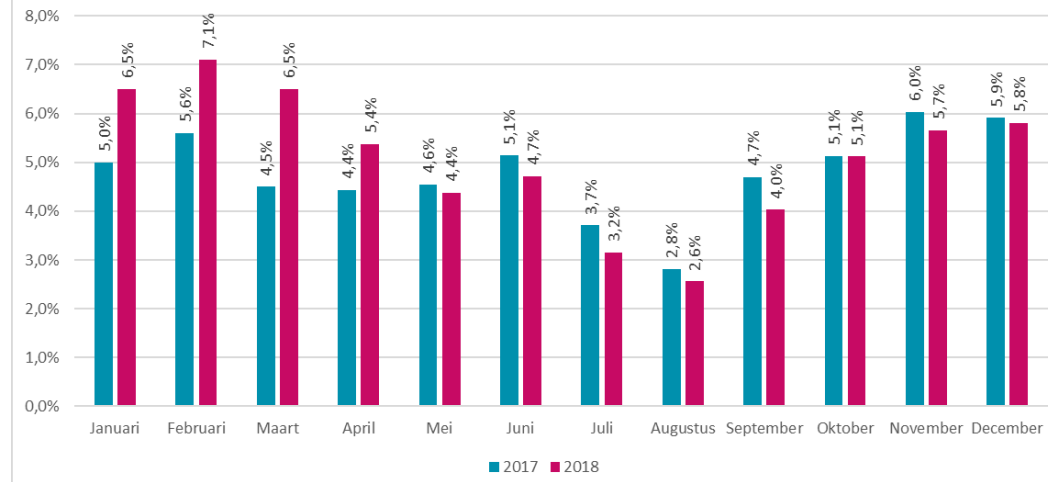
Verzuimpercentage po (excl. SBO)

Verzuimpercentage (v)so (incl. SBO)

Verzuimpercentage vo

Met ingang van 1 september 2018 is gestart met een nieuwe verzuimaanpak. Doel van de aanpak is om door het toevoegen van deskundigen een versnelling te realiseren in de verzuimbegeleiding. Uit de analyse van het verzuim binnen de sector (s)bao (binnen deze sector is gestart met een pilot) bleek dat met name het langdurige verzuim oorzaak was van het hoge percentage. Uit de verdere verdieping bleek dat de verzuimbegeleiding te traag op gang kwam.

Er is vooral ingezet op:

- Versnelling van de verzuimaanpak. Indien mogelijk is er na twee weken een adequaat plan van aanpak voor herstel.
- Toevoegen van extra deskundigen aan de casemanager, zodat de casemanager beter in staat is regie te voeren in de begeleiding van de medewerker terug naar werk.
- Aandacht en ondersteuning vanuit providerboog bij vroegsignaleren en frequent verzuim.
- Expliciet maken van de rol en verantwoordelijkheid van de medewerker.

In november is een kwalitatief onderzoek gestart naar het effect van de nieuwe aanpak. Alle ziekmeldingen vanaf 1 september zijn geschouwd. Het onderzoek heeft aangetoond dat snelheid en kwaliteit van de verzuimbegeleiding toeneemt. Dit is ook zichtbaar in de cijfers. Voor de scholengroepen in het (s)bao waar de nieuwe aanpak is toegepast, is per maand de ontwikkeling van het verzuim bijgehouden. Uit dit overzicht blijkt dat met name het lange verzuim (43 dagen en langer) in de laatste maand is afgenomen. Dit gaat op termijn een positief effect hebben op het langdurige verzuim percentage. Het effect in het aantal ziekmeldingen is nu nog niet zichtbaar. De verwachting is dat wanneer vroegsignalering en actief sturen op frequent verzuim een vast onderdeel van de sturing van de leidinggevende wordt, dit percentage ook gaat dalen.

Het effect van de aandacht voor verzuim is ook in de cijfers van BOOR zichtbaar. In 2019 zal de nieuwe aanpak ook in de andere sectoren worden geïmplementeerd. Bovenstaande grafiek geeft een overzicht van de ontwikkeling van het verzuimpercentage in 2018. Hoewel we nog niet op het gewenste niveau van 6% met een frequentie van 1 zitten, is de terugdringing van het verzuim ingezet en wordt de focus van de organisatie steeds meer verlegd naar duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

1.7. Leren in de samenleving

Doel 16 – Jaarplan 2018	Realisatie
Alle scholen hebben in 2018 aandacht voor het thema burgerschap en rapporteren hierover in hun jaarverslag.	

Verslag 2018

Elke school rapporteert in het jaarverslag over de implementatie van burgerschap in het curriculum van de school. Er zijn tal van initiatieven in de scholen die over drie aspecten verdeeld kunnen worden, analoog aan de SLO (stichting leerplan ontwikkeling), namelijk: democratische vaardigheden, participatie in de samenleving en identiteitsontwikkeling. Voorbeelden hiervan zijn:

- Leren Debatteren – Park16hoven, Eduard van Beinum, TVO Merkelbach, Wolfert Dalton en Wolfert Lyceum;
- Invoering van leerlingenpanels bij alle vo-scholen;
- Lessenserie over het Parlement bij TVO Merkelbach;
- Filosofie en socratische gespreksvoering bij Wolfert Tweetalig, Erasmiaans, Libanon en Einstein;
- Terra Nova spelen op enkele basisscholen;
- Maatschappelijke stages bij Wolfert College en Wolfert Tweetalig;
- Identiteitsvorming als onderdeel van cultuuronderwijs bij de Jacob Maris en Prisma.

Sinds het laatste kwartaal van 2018 wordt gewerkt aan een programmaopzet, mede als uitwerking van de nieuwe BOOR-koers. Hierin wordt het thema burgerschap met identiteit, LOB en cultuureducatie verder uitgewerkt. Dit programma gaat overzicht geven van initiatieven in de scholen én centraal gestuurde initiatieven. Belangrijk thema voor centrale sturing is samenhang en borging aanbrengen in activiteiten die scholen ondernemen in het kader van burgerschapsvorming. Er is, mede vanwege gemeentelijke subsidie, een menukaart met burgerschapsactiviteiten opgesteld waar scholen op kunnen intekenen. Zij hebben de keuze uit tal van activiteiten om aandacht te besteden aan burgerschap (in de breedte). In hun jaarverslag leggen scholen hier verantwoording over af.

Doel 17 – Jaarplan 2018	Realisatie
Het in 2017 opgestelde plan met activiteiten in het kader van het programma identiteit wordt in 2018 uitgevoerd, gericht op alle drie de sectoren. Bij de viering van het tienjarig bestaan van stichting BOOR is aandacht voor de thema's identiteit en burgerschap.	

Verslag 2018

Het onderwerp (openbare) identiteit is in 2018 in diverse bijeenkomsten onderwerp van gesprek geweest. Al dan niet aan de hand van (delen van) het plan van aanpak. Het onderwerp is besproken met het voltallige management van BOOR, met het bestuur van BOOR en met de subcommissie BOOR van de gemeenteraad. Uitkomst van de verschillende gesprekken is dat identiteit en burgerschap een belangrijke prioriteit is voor BOOR en dat alle medewerkers handelingsbekwaam moeten zijn op dit gebied. We hebben daarom besloten om 'identiteit en burgerschap' een van de drie pijlers te laten zijn in ons aangescherpte strategische koersplan voor de komende twee jaar. Uit diverse gesprekken is onze algemene opvatting over de openbare identiteit naar voren gekomen dat we open staan voor iedereen, maar niet voor elk gedrag.

Van januari tot en met juni 2018 heeft stichting BOOR zijn tweede lustrum gevierd. De thema's identiteit (en burgerschap) en verbinding stonden hierbij centraal. Gedurende het half jaar hebben diverse activiteiten plaatsgevonden. Het slotstuk was 'de BOOR parade'. Een dag met zowel inhoudelijke workshops op het gebied van identiteit als vertier. In totaal hebben bijna duizend medewerkers van BOOR deelgenomen aan de verschillende activiteiten. We kijken ondanks een soms geringe opkomst met een positief gevoel terug op de inhoud van onze lustrumviering en de opbrengst ervan voor het gesprek over identiteit.

Doel 18 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 is een inventarisatie uitgevoerd naar wat scholen doen op het gebied van ouderbetrokkenheid en educatief partnerschap en voeren we waar nodig de eerste acties uit om dit te verbeteren.	

Verslag 2018

De inventarisatie naar ouderbetrokkenheid en educatief partnerschap heeft plaatsgevonden. Hiervoor hebben we gebruikgemaakt van de uitkomsten van de leerling- en oudertevredenheidspeiling. In deze peiling geven de ouders de scholen uit het (s)bao gemiddeld een 7,5; in het (v)so een 8 en in het vo een 7,1. Daarmee zit alleen het vo 0,4 punten onder de BOOR-norm van 7,5. Verbeterpunten uit de door ouders gemaakte opmerkingen bij deze peiling komen terug in de gesprekscyclus, die directeuren hebben met hun leidinggevende.

Voor 2019 komt dit onderwerp terug op de agenda maar dan meer sturend en minder verkennend. De sturing zit op het sterker betrekken van ouders binnen de school. Dit gebeurt op basis van een analyse uit de jaarplannen. Voor het (s)bao en (v)so zijn uit deze analyse vier groepen te onderscheiden:

- scholen die reeds bezig zijn met het ontwikkelen van educatief ouderschap;
- scholen die er dit schooljaar mee gaan starten;

- scholen die een aspect van ouderbetrokkenheid willen verbeteren maar niet op basis van educatief partnerschap;
- scholen die dit thema helemaal niet noemen in hun jaarplan.

In het vo wordt de ontwikkeling van educatief partnerschap gekoppeld aan ontwikkeling van het mentoraat of aan loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

De medezeggenschap binnen BOOR functioneert optimaal. Dit meten we door middel van een steekproef.

Verslag 2018

In het najaar van 2017 is het programma medezeggenschap gepresenteerd om het functioneren van de medezeggenschap een impuls te geven. Dat is gelukt: alle BOOR scholen hebben een medezeggenschapsraad. De bezetting is over het algemeen goed, soms is er een (structureel) probleem met het vervullen van vacatures.

Vergeleken met vorig jaar is er meer aandacht voor de medezeggenschap dan het jaar ervoor. Medezeggenschapsraden en hun leden wordt structureel scholing geboden, waarvan volop gebruik is gemaakt. Medewerkers van BOOR Services zijn laagdrempelig benaderbaar via een infomailbox. Ook is informatie over medezeggenschap te vinden op BOOR intranet en is periodiek een nieuwsbrief medezeggenschap verspreid.

In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor het uitvoeren van een tevredenheidsonderzoek onder alle medezeggenschapsraden op de scholen van BOOR. De voorbereidingsgroep bestaat uit leden van de gmr's, medewerkers van BOOR Services en een cvb-lid. Zij hebben de vragenlijst samengesteld aan de hand waarvan het onderzoek in het voorjaar van 2019 wordt uitgevoerd. Met dit onderzoek verwachten we meer zicht te krijgen op het functioneren van de medezeggenschap binnen BOOR en de te ondernemen initiatieven om deze verder te versterken. We willen de huidige situatie borgen en blijven aandacht houden om de medezeggenschap binnen BOOR op een hoger plan te brengen.

Naast de mr's op schoolniveau heeft elke sector (po, (v)so en vo) een gezamenlijke medezeggenschapsraad (gmr). In de gmr's worden bovenschoolse onderwerpen aan de orde gesteld zoals begroting, koersdocument, jaarverslag, strategisch beleid en benoeming van leden van het algemeen bestuur. Per sector verschillen de accenten. In 2018 werd er in het vo aandacht besteed aan het taakbeleid, in het po aan de houtskoolschets HR-beleid en de gmr so vso stak energie in de nieuwe directiestructuur en de FUWA inschaling van klassenassistenten. Eind 2018 hebben de gmr-voorzitters gezamenlijk een gesprek met de Inspectie voorbereid.

Doel 20 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 ligt er een plan van aanpak met ambitieuze doelstellingen op het terrein van gezondheid en worden de daaruit voortvloeiende noodzakelijke acties uitgevoerd.	

Verslag 2018

Voor het thema gezondheid is een plan van aanpak nog niet gerealiseerd, wel is een beknopte inventarisatie gemaakt van de activiteiten op de scholen. Vrijwel alle scholen besteden aandacht aan gezonde voeding, bewegen, mentale gezondheid en in het vo ook nog aan preventie drugsgebruik en seksueel gezond gedrag. Enkele voorbeelden zijn het behalen van het predicaat 'lekker fit', een gezonde kantine en binnen maatschappijleerlessen aandacht voor thema's als gezonde voeding en drugsgebruik. In 2019 blijft het onderwerp gezondheidsbeleid onder bestuurlijke aandacht.

1.8. Leren in een professionele cultuur

Doel 21 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 organiseren we een pilot waarin binnen de sectoren en sectoroverstijgend ontmoeting wordt georganiseerd om van elkaar te leren, met als doel de onderwijskwaliteit te vergroten. Als de pilot een succes is, breiden we dit in 2019 verder uit.	

Verslag 2018

Het 'samen leren' heeft vorm gekregen door de start van zes professionele leergemeenschappen (PLG's) die diverse actuele onderwerpen uit het onderwijsveld behelzen. Er zijn PLG's over de volgende onderwerpen: taal, rekenen, het jonge kind, cultuur en identiteit, hoogbegaafdheid en wetenschap en technologie. Alle zes de PLG's zijn in 2018 gestart en worden in 2019 voortgezet.

In samenwerking met de IB'ers uit het (s)bao en het (v)so hebben in 2018 twee IB-netwerkdagen plaatsgevonden. De hoge opkomst toonde aan dat er veel belangstelling is voor een dergelijke uitwisseling van expertise. De dagen zijn voorbereid door vertegenwoordigers van de IB-ers. In mei 2019 wordt er voor de derde keer een dag georganiseerd.

In het kader van sectoroverstijgende ontmoeting komen de rectoren vo, bovenschoolse directeuren (v)so en (s)bao, MT BOOR Services en het college van bestuur bij elkaar in een managementgroep. Een van de opbrengsten in 2018 van het samenkomen in de managementgroep is de aanscherping van onze BOOR-brede koers geweest.

Doel 22 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 hebben we een gedragen notitie over ons BOOR-kwaliteitsbeleid.	

Verslag 2018

In 2018 zijn in diverse interne gremia uitvoerig gesprekken gevoerd over de kwaliteitsinitiatieven van de afgelopen jaren te verzamelen en vast te leggen. De uitkomsten van deze gesprekken zijn opgetekend in het 'handboek onderwijskwaliteit'. Dit document geeft op praktische wijze weer wat het systeem van onderwijskwaliteit inhoudt. In oktober is het handboek goedgekeurd door de onderwijscommissie van het algemeen bestuur.

Doel 23 – Jaarplan 2018	Realisatie
A. In 2018 behaalt BOOR een weerstandsvermogen van 10%.	
B. Daarnaast wordt beleid geformuleerd hoe we in de komende jaren op school- en bestuursniveau een solide financiële positie behouden.	

Verslag 2018

De doelstelling om een weerstandsvermogen van meer dan 10% te hebben is behaald. Het nieuwe beleid voor het weerstandsvermogen is nog niet ontwikkeld. De uitwerking hiervan is aangehouden omdat dit in samenhang wordt beschouwd met de ontwikkelingen rondom de onderhoudsvoorziening. Op dit moment is er namelijk op landelijk niveau een gesprek tussen onder meer accountants, de sectororganisaties en het ministerie van OCW over de interpretatie van de regels voor de kosten voor groot onderhoud van de huisvesting. Dit heeft consequenties voor de hoogte van en de visie op het weerstandsvermogen. We willen de consequenties van een wijziging in het landelijke beleid uiteraard graag betrekken in de ontwikkeling van het beleid weerstandsvermogen, om te voorkomen dat dit beleid na opstellen direct wordt ingehaald door de ontwikkelingen. Voor de jaarrekening 2018 maken wij gebruik van de tijdelijke uitzondering bepaling conform RJO artikel 4 lid 1c. De richtlijn voor jaarverslaggeving is vanaf 2020 nog niet bekend, waardoor we de consequenties voor het weerstandsvermogen ook nog niet kennen en het beleid hiervoor nog niet verder kunnen ontwikkelen.

Wel is besloten om de rendementseis te laten vervallen voor scholen die een weerstandsvermogen van meer dan 10% hebben. Zo kunnen deze scholen al hun jaarlijkse inkomsten besteden aan waar het voor bedoeld is: goed onderwijs. Deze keuze hebben we gemeld in de aanbiedingsbrief bij de begroting. Deze ingezette lijn houden we, in afwachting van de ontwikkelingen, vast.

Doel 24 – Jaarplan 2018	Realisatie
De stuurinformatie over de belangrijkste doelen van BOOR wordt vanaf 2018 digitaal ontsloten. Hiermee kunnen de ontwikkelingen gemonitord worden en eventuele interventies gebaseerd worden.	

Verslag 2018

De gegevens over de belangrijkste doelen van BOOR zijn ontsloten via QlikView. Zoals beschreven bij doel 9 wordt er nog gewerkt aan verdere verbetering. De informatie moet overzichtelijk en toegankelijk beschikbaar worden in een managementdashboard. De inhoud is wel beschikbaar, maar de tool om het te presenteren nog niet.

Doel 25 – Jaarplan 2018	Realisatie
In 2018 implementeren we het bestel- en facturatiesysteem.	

Verslag 2018

Het college van bestuur heeft ingestemd met de implementatie van het bestel- en facturatiesysteem. Conform dit besluit is de aanvullende functionaliteit van ProActive gecontracteerd. Ook is een externe projectleider gecontracteerd om de implementatie

van het systeem te begeleiden. De initiële planning is inmiddels bijgesteld. Belangrijkste reden hiervoor is dat per januari het boekhoudsysteem (Exact) opnieuw is ingericht. Deze inrichting is randvoorwaardelijk voor de uitrol van het bestel- en facturatiesysteem. Tegelijkertijd was het niet verstandig om beide trajecten tegelijk te doen. Door eerst het systeem van de boekhouding te vernieuwen kon beter worden gemonitord of deze omzetting goed is gegaan zonder dat dit interfereerde met een andere vernieuwing. Nu dit succesvol is afgerond kan in het eerste kwartaal van 2019 de functionaliteit geïmplementeerd zijn bij de afdeling Huisvesting en Facilitair van BOOR Services. Daarna wordt bepaald hoe en in welk tempo het systeem verder op de scholen van BOOR wordt uitgerold.

2. BOOR financieel

2.1. Vermogenspositie

In 2018 is het weerstandsvermogen van BOOR conform verwachting toegenomen tot 10,36%. Daarmee is de doelstelling van 10% voor 2018 gerealiseerd.

2.2. Treasurybeleid

Treasury heeft bij BOOR primair als doel het tijdig kunnen voldoen aan verplichtingen, het beheren van de financiële risico's en secundair het reduceren van de financieringskosten. In 2016 is het treasurystatuut geactualiseerd zodat het voldoet aan de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. De algehele doelstelling voor de treasury functie bij BOOR is dat deze de financiële continuïteit van de organisatie waarborgt.

In het geval van (tijdelijke) overtollige middelen kan dit aanleiding zijn om een deel van de beschikbare middelen liquide aan te houden en het resterende deel zodanig te beleggen dat dit in principe zonder al te veel kosten snel liquide te maken is. Hieronder wordt tevens verstaan het uitzetten van liquide middelen op een deposito of andere spaarvorm. In principe wordt een zo laag mogelijk saldo van direct beschikbare en dus liquide middelen nagestreefd.

De uitgangspunten die bij deze beleggingen worden gehanteerd sluiten volledig aan bij de criteria van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Bij het voeren van het treasury beleid zijn de volgende treasury-instrumenten toegestaan:

- Onderhandse geldleningen
- Rekening-courant
- Kasgeldleningen
- Deposito's
- Obligaties
- (Hypothecaire) leningen
- Operational Lease
- Financial Lease

De uitvoering van het treasurybeleid is belegd bij het college van bestuur, het (bovenschools) management, het team control en medewerkers van het team financiën. Voor het aangaan van kredietovereenkomsten (bijvoorbeeld rekening courant krediet, kasgeldleningen, onderhandse en andere meerjarige leningen) worden minstens drie offertes aangevraagd. Het besluit tot het aangaan van de betreffende kredietovereenkomsten wordt genomen door het college van bestuur. Hetzelfde geldt

voor overeenkomsten inzake beleggingen (beheer en/of advies) en betalingsverkeer. De uitvoering van de treasury functie wordt opgedragen aan de concerncontroller

2.3. Treasuryverslag

In 2018 lag de focus – naast het reguliere liquiditeitsbeheer – op de (her)financiering van de gebouwen van BOOR in de gemeente Lansingerland, het terugdringen van het aantal schoolrekeningen en Schatkistbankieren.

Financiering gebouwen Lansingerland

In 2018 zijn, met garantstelling vanuit de gemeente Lansingerland, 2 leningen afgesloten bij de BNG. De eerste lening betreft een lening van € 8,0 miljoen voor de nieuwbouw Wolfert Lansing (voorheen Wolfert PRO). Van deze € 8,0 miljoen is € 4,0 miljoen in 2018 opgenomen en wordt € 4,0 miljoen in 2019 opgenomen. De tweede lening groot € 3,6 miljoen is ten behoeve van de uitbreiding van het pand Wolfert Lyceum.

Terugbrengen aantal schoolrekeningen

In 2018 is een project gestart om te komen tot meer uniformering van het betalingsverkeer, beperking van het gebruik van contant geld en het terugbrengen van het aantal school-rekeningen. Dit betreft zowel het terugbrengen van het aantal Rabo-rekeningen als het opheffen van de niet Rabobank-rekeningen. Het project loopt door in 2019.

Schatkistbankieren

In 2018 is een aanvraag voor Schatkistbankieren ingediend bij het Ministerie van Financiën, deze aanvraag is met een positief advies vanuit het Ministerie van OCW gehonoreerd. De gemeente Rotterdam is bij het vaststellen van het jaarplan 2019 akkoord gegaan met Schatkistbankieren door BOOR.

In eerste periode, vanaf 1 maart 2019, worden nog niet alle publieke middelen gekoppeld aan de Schatkist en beperkt zich dit tot de hoofdrekening van BOOR. In de loop van 2019 zullen alle publieke middelen van BOOR gekoppeld worden aan de Schatkist. In dit kader is er overleg met de Rabobank over 'Virtual accountmanagement' waarmee alle concrete geldstromen fysiek worden gebundeld op de hoofdrekening, maar er toch virtueel zicht blijft op de rekening per school.

Beleggingen

De beleggingsportefeuille van het studiefonds (Libanon Lyceum) is per 15 februari 2018 verkocht. De opbrengst is toegevoegd aan de liquide middelen van het Libanon Lyceum.

Het verloop van de beleggingen over het afgelopen jaar is als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Saldo 1 januari 2018	€ 141.092
Mutaties	€ -141.092
Saldo 31 december 2018	€ 0

In 2018 zijn er geen andere beleggingen geweest, dan de middelen van het studiefonds van het Libanon Lyceum.

2.4. Financieel resultaat 2018

Het jaar 2018 is afgesloten met een voordelig resultaat van € 2.580.000. Het resultaat is als volgt opgebouwd:

	2018	Begroting	2017
Baten	€ 272.509.000	€ 258.190.000	€ 264.278.000
Lasten	€ 269.589.000	€ 255.379.000	€ 257.958.000
Financiële baten en lasten	€ -340.000	€ -237.000	€ -322.000
Resultaat	€ 2.580.000	€ 2.574.000	€ 5.998.000

Bij het opmaken van de begroting 2018 (in het najaar van 2017) werd uitgegaan van een verwacht positief resultaat van € 2.574.000. In onze tussentijdse rapportages hebben we de verwachting voor het financiële resultaat over 2018 steeds geactualiseerd. In de eerste voortgangsrapportage (na drie maanden) gingen we er vanuit dat we het begrote resultaat zouden realiseren van € 2.592.000. In de tweede voortgangsrapportage (na acht maanden) hebben we deze verwachting bijgesteld naar € 3.239.000. Door een extra dotatie aan de onderhoudsvoorziening ultimo 2018 is het jaar 2018 uiteindelijk afgesloten met een resultaat van € 2.580.000.

Samengevat was de resultaatverwachting voor 2018 als volgt:

	Resultaat
Begroting	€2.573.000
Prognose eerste voortgangsrapportage (1)	€2.592.000
Prognose tweede voortgangsrapportage (2)	€3.239.000
Werkelijk resultaat (3)	€2.580.000

1. Eerste voortgangsrapportage

De prognose in de eerste voortgangsrapportage lag nagenoeg op het niveau van de begroting. Daarbij werd ervan uitgegaan dat de middelen € 2,9 miljoen hoger zouden uitkomen dan begroot door o.a. extra middelen werkdrukvermindering, ESF-subsidie en hogere inkomsten als gevolg van leerlinggroei. Daartegenover stonden ook € 2,9 miljoen hogere lasten als gevolg van o.a. extra inzet van formatie als gevolg van leerlinggroei in het vo en hogere materiele lasten. Daarbij werd ervan uitgegaan dat

deze beide zaken elkaar in evenwicht zouden houden en dus niet zouden leiden tot een wijziging van het resultaat zoals begroot.

2. Tweede voortgangsrapportage

In de tweede voortgangsrapportage werd het verwachte resultaat verder naar boven bijgesteld, o.a. door de effecten van extra middelen rijksbekostiging ter compensatie van de CAO verhogingen.

3. Werkelijk resultaat

Het werkelijk resultaat 2018 is conform begroting. Ten opzichte van de begroting 2018 zijn de baten met € 14,3 miljoen toegenomen en de lasten met € 14,3 miljoen.

Hieronder zijn de afwijkingen t.o.v. de begroting op hoofdlijnen vermeld:

Toelichting	<i>Bedrag x € 1 miljoen</i>	
Hogere rijksbijdrage OCW, o.a. effecten CAO verhoging, bekostiging nieuwkomers/asielzoekers en prestatiebox	12,8	
Hogere vergoeding 1e inrichtingsgelden huisvestingsprojecten	0,9	
Hogere overige baten, o.a. vrijval personele voorzieningen	0,6	
Hogere personeelkosten, o.a. door effecten CAO verhoging en hogere inzet aantal externen	11,5	-/-
Hogere huisvestingslasten	1,1	-/-
Extra dotatie onderhoudsvoorziening	1,0	-/-
Lagere afschrijvingskosten	0,2	
Hogere overige lasten, o.a. dotatie voorziening herontwerp Zuid (0,5 miljoen)	0,7	-/-
TOTAAL	0,0	

Analyse sectorresultaat

VO	2018	Begroting	verschil
Baten	€ 105.125	€ 96.785	€ 8.340
Lasten	€ 102.766	€ 95.480	€ 7.286
Financiële baten en lasten	€ -364	€ -240	€ -124
Resultaat	€ 1.995	€ 1.065	€ 930

Het resultaat van de sector vo is € 930.000 hoger dan was begroot voor het jaar 2018. De hogere rijksbijdragen in verband met het cao-akkoord zijn ingezet voor de personeelkosten. Voorts zijn meer rijksbijdragen ontvangen dan begroot voor bekostiging nieuwkomers en is er meer ontvangen voor geormerkte subsidies en

subsidie studieverlof. Ook zijn er meer baten vanuit het samenwerkingsverband (Koers VO) gerealiseerd dan begroot. De hogere baten zijn grotendeels ingezet ter dekking van hogere lasten van eigen personeel, ingehuurd personeel en hogere onderhoudskosten.

(S)BAO	2018	Begroting	verschil
Baten	€ 122.019	€ 116.800	€ 5.219
Lasten	€ 122.644	€ 115.736	€ 6.908
Financiële baten en lasten	€ 24	€ 1	€ 23
Resultaat	€ -602	€ 1.065	€ -1.667

De sector (s)bao is het jaar financieel gezien verlopen zoals verwacht. Weliswaar is het resultaat van de sector (s)bao is € 1.667.000 lager dan was begroot, maar hierop was al geanticipeerd door de afsluiting van het jaar 2017 een tweetal bestemmingsreserves te vormen. Één voor een kwaliteitsimpuls en kleine scholen (hiervan is 0,8 mln. ingezet) en één voor een extra dotatie aan de onderhoudsvoorziening (hiervan is 0,9 mln. ingezet voor (s)bao). Tezamen compenseren deze dus geheel het negatieve resultaat. Verschillen t.o.v. de begroting waren er enerzijds in hogere baten als gevolg van indexeren van de Rijksbekostiging in verband met het cao-akkoord. Anderzijds zijn de personele lasten toegenomen als gevolg van hetzelfde cao-akkoord. Doordat minder vacatures zijn ingevuld met interne formatie, is de inhuur van het personeel sterk gestegen.

(V)SO	2018	Begroting	verschil
Baten	€ 45.365	€ 44.173	€ 1.192
Lasten	€ 44.178	€ 43.733	€ 445
Financiële baten en lasten	€ 0	€ 2	€ -2
Resultaat	€ 1.187	€ 442	€ 745

Het resultaat van de sector (v)so is € 745.000 hoger dan was begroot voor het jaar 2018. Dit wordt verklaard door enerzijds hogere baten als gevolg van indexeren van de Rijksbekostiging in verband met het cao-akkoord. Anderzijds zijn de personele lasten toegenomen als gevolg van hetzelfde cao-akkoord. Omdat niet alle vacatures konden worden ingevuld zijn de personele lasten minder sterk gestegen als volgens het cao-akkoord verwacht werd.

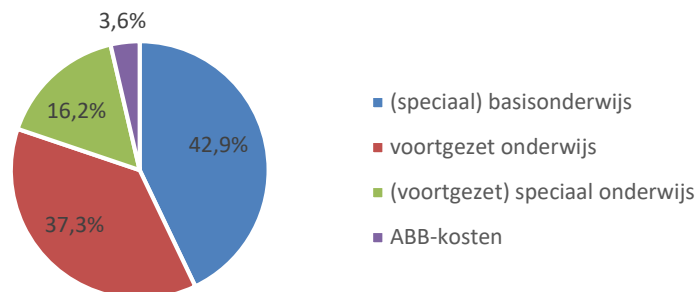
Voor de verdere toelichting van het resultaat wordt verwezen naar hoofdstuk 13.

2.5. Verdeling van baten over de sectoren

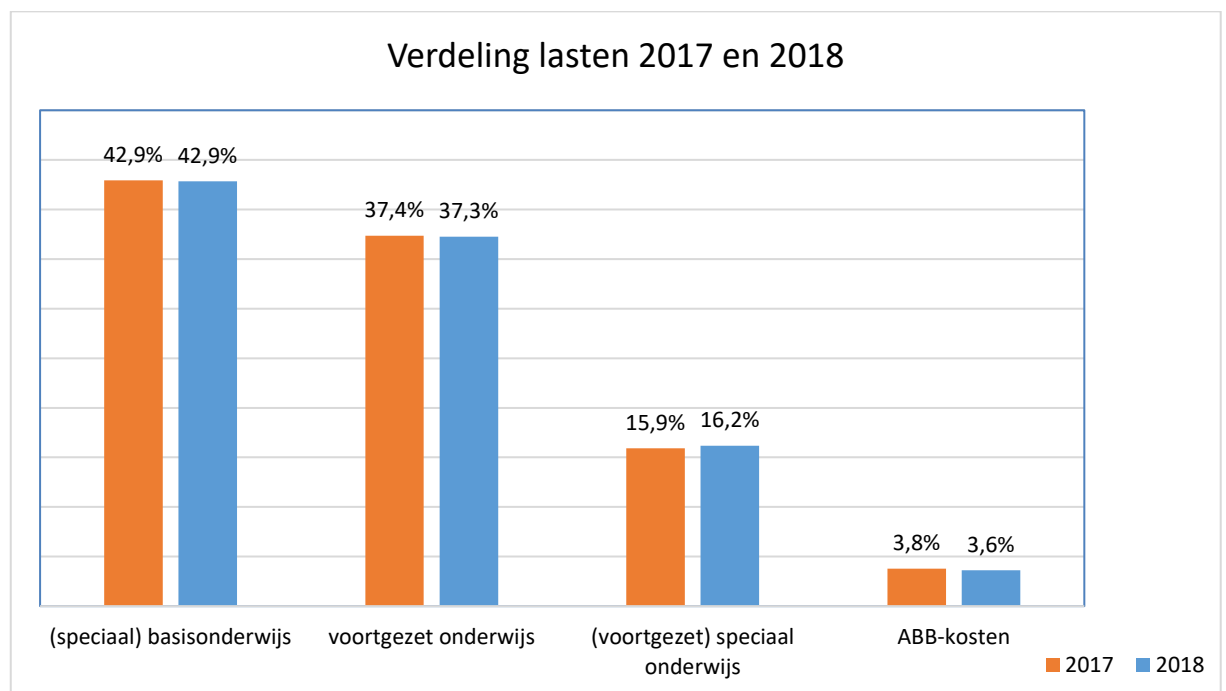
De ontvangen middelen binnen Boor worden in principe verdeeld op basis van de beschikkingen zoals die vanuit OCW worden gegeven per Brin-nummer. Op onderdelen worden zaken generiek bekostigd: dit wordt altijd tevoren aangegeven en toegelicht.

2.6. Verdeling van lasten over de sectoren

In onderstaande grafiek zijn de lasten 2018 met de vergelijkende cijfers 2017 verdeeld over de drie onderwijssectoren en de kosten voor administratie, beheer en bestuur (ABB). De verdeling is daarbij als volgt:

Het percentage ABB bedraagt 3,6% tegenover 3,8% in 2017. Dit is zoals begroot.

2.7. Incidentele baten en lasten

Het resultaat over 2018 bedraagt € 2.580.000 voordelig. Dit resultaat bestaat uit het reguliere exploitatieresultaat en enkele incidentele mee- en tegenvallers.

De belangrijkste incidentele voordelen zijn:

- Vrijval personele voorzieningen € 378.000
(*WW, duurzame inzetbaarheid en spaarverlof*)

De belangrijkste incidentele nadelen zijn:

- Voorziening herontwerp Op Zuid (Hugo de Groot): € 496.000
- Extra toevoeging voorziening verbouwing Erasmiaans: € 400.000
- Extra dotatie voorziening groot onderhoud € 1.046.000
(*waarvan voor het po: € 826.000, voor het vo: € 128.000 en voor het (v)so € 92.000*).

2.8. Kengetallen

De balans en staat van baten en lasten leiden tot onderstaande kengetallen. Deze kengetallen zijn vergeleken met de signaleringswaarde zoals de onderwijsinspectie deze hanteert. De inspectie heeft niet voor alle kengetallen een signaleringswaarde bepaald. Met behulp van de signaleringswaarde bepaalt de inspectie of er mogelijk sprake is van een financieel risico en of er aanleiding is om een nader onderzoek in te stellen.

Bedragen x € 1.000

Kengetallen balans	31 december 2018	31 december 2017	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Eigen vermogen	€ 28.463	€ 25.884	
Balanstotaal	€ 92.074	€ 81.230	
Solvabiliteit 1	30,91%	31,86%	-
Eigen vermogen + voorzieningen	€ 42.932	€ 39.747	
Balanstotaal	€ 92.074	€ 81.230	
Solvabiliteit 2	46,63%	48,93%	lager dan 30%
Vlottende activa	€ 42.963	€ 32.512	
Kortlopende schulden	€ 35.553	€ 34.923	
Liquiditeit (current ratio)	120,8%	93,1%	lager dan 75%
Eigen vermogen excl. bestemmingsreserves	€ 28.240	€ 23.859	
Totale baten	€ 272.509	€ 264.278	
Weerstandsvermogen	10,36%	9,03%	lager dan 5%
Activa	€ 92.074	€ 81.230	
Gebouwen	€ 25.351	€ 26.134	
Activa +/- gebouwen	€ 66.723	€ 55.096	
Totale baten incl. financiële baten	€ 272.517	€ 264.293	
Kapitalisatiefactor	24,48%	20,85%	hoger dan 35%

Bedragen x € 1.000

Kengetallen staat van baten en lasten	2018	2017	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Resultaat	€ 2.580	€ 5.998	
Totale baten	€ 272.509	€ 264.278	
Rentabiliteit	0,95%	2,27%	lager dan -10%
Personeelslasten	€ 222.180	€ 212.268	
Totale lasten	€ 269.589	€ 257.958	
Aandeel personele lasten	82,41%	82,29%	-
Materiële lasten	€ 47.409	€ 45.690	
Totale lasten	€ 269.589	€ 257.958	
Aandeel materiële lasten	17,59%	17,71%	-
Totale lasten	€ 269.589	€ 257.958	
Leerlingen (1 oktober voorgaand jaar)	30.505	30.679	
Totale lasten per leerling (bedragen x € 1)	€ 8.838	€ 8.408	-
Huisvestingslasten + afschrijving gebouwen	€ 20.862	€ 19.637	
Totale lasten	€ 269.589	€ 257.958	
Huisvestingsratio	7,74%	7,61%	hoger dan 10%

Over het algemeen kan de conclusie getrokken worden dat de kengetallen zich gunstig ontwikkelen. Enkele kengetallen laten een lichte daling zien, maar deze kengetallen blijven ruim boven de signaleringswaarde van de onderwijsinspectie.

2.9. Beheersing uitkeringen na ontslag

De doelgroep is inmiddels voor alle sectoren centraal in kaart gebracht. Er is beleid ontwikkeld op het actief volgen van werklozen en arbeidsongeschikte ex-werknemers van BOOR. Voor een gedeelte gebeurde dit al. In 2019 wordt de uitvoering van het beleid verder uitgebreid.

3. BOOR in cijfers

3.1. Aantal leerlingen

De leerlingenaantallen van BOOR zijn de laatste jaren min of meer stabiel. In het basisonderwijs zien we dat de daling uit 2017 is gekeerd. In 2018 was sprake van een lichte stijging (+0,7%). Het voortgezet onderwijs kende een lichte daling (-0,5%). Het totale leerlingaantal van BOOR is in 2018 met 0,2% gestegen ten opzichte van 2017 na een daling van -0,8% een jaar eerder.

Leerlingaantallen (peildatum 1 oktober)	2015	2016	2017	2018*	prognose 2019	prognose 2020
Basisonderwijs	17.664	17.653	17.309	17.412	17.968	18.283
Speciaal basisonderwijs	382	286	282	298	278	280
(Voortgezet) speciaal onderwijs	1.951	1.968	2.044	2.045	2.125	2.143
Totaal PO	19.997	19.907	19.635	19.755	20.371	20.706
Voortgezet onderwijs	10.680	10.772	10.870	10.801	11.000	11.146
Totaal BOOR	30.677	30.679	30.505	30.556	31.371	31.852

Bron: leerlingenaantallen: onderwijsdata duo.nl en BRON, prognoses: duo.nl en jaarplan 2019.

*Voorlopige cijfers

3.2. Kleine scholen bao

Volgens de wet op het primair onderwijs (WPO) wordt een openbare school opgeheven als het aantal leerlingen – voor zover het niet betreft het aantal leerlingen van een nevenvestiging – gedurende drie achtereenvolgende schooljaren telkens minder heeft bedragen dan de opheffingsnorm die geldt voor de gemeente waarin de hoofdvestiging is gelegen. De opheffingsnorm of minimale schoolgrootte wordt volgens een bepaald formule vastgesteld en kan per gemeente verschillen. In Rotterdam ligt deze norm op 182 leerlingen. De WPO geeft de mogelijkheid een school onder de opheffingsnorm ook in stand houden op basis van de gemiddelde schoolgrootte binnen een bestuur met meerdere scholen.

Voor een bestuur als geheel is het goed als de gemiddelde schoolgrootte hoger ligt dan deze norm. Er is dan over de hele breedte meer ruimte om kleinere scholen, of scholen die kampen met tijdelijke krimp, toch open te houden en ruimte te geven om te groeien. BOOR streeft naar sterke basisscholen met een minimale grootte van 225 leerlingen.

In onderstaande tabel is het aantal scholen weergegeven onder de opheffingsnorm van 182 en het aantal scholen tussen opheffingsnorm en de door BOOR gewenste schoolgrootte van 225.

Teldatum	School < 182	School 182 - 225	Totaal
1 oktober 2016	18	9	27
1 oktober 2017	23	4	27
1 oktober 2018	21	8	29

3.3. Belangstellingspercentage BOOR in Rotterdam

Onderstaande tabel laat het belangstellingspercentage van BOOR in Rotterdam zien (dus BOOR-locaties buiten Rotterdam niet meegerekend). Het belangstellingspercentage van BOOR is over de laatste jaren min of meer stabiel. Het totaal aantal leerlingen in Rotterdam is in 2018 met ongeveer 7,5% gegroeid ten opzichte van 2017. Het leerlingenaantal van BOOR in Rotterdam steeg met ongeveer 3,5%. Het belangstellingspercentage in het voortgezet onderwijs is met 0,2% gedaald van 25,6% in 2017 naar 25,4% in 2018.

Belangstellingspercentage in Rotterdam (peildatum 1 oktober)	2014	2015	2016	2017	2018*
Basisonderwijs	35%	34%	34%	33%	33%
Speciaal basisonderwijs	33%	35%	33%	30%	31%
Speciaal onderwijs	50%	52%	51%	49%	49%
Voortgezet speciaal onderwijs	40%	40%	41%	43%	43%
Voortgezet onderwijs (inclusief vavo-leerlingen)	25%	25%	25%	26%	25%
Totaal	32%	32%	31%	31%	31%

Bron: Onderwijsdata op duo.nl.

*Voorlopige cijfers

3.4. Scores eindtoets basisonderwijs

Alle leerlingen van groep 8 maken een eindtoets. Scholen kunnen hiervoor kiezen uit meerdere eindtoetsen. BOOR-scholen hebben in schooljaar 2017/2018 gekozen voor de Centrale Eindtoets (Cito) en IEP Eindtoets. Van de 67 basisscholen hebben 32 scholen de IEP gebruikt en 35 scholen de Cito. Onderstaande tabel toont hoeveel scholen boven en onder de gestelde norm scoren.

	Aantal scholen	Boven norm	Onder norm
Cito	35	30 (86%)	5 (14%)
IEP	32	26 (81%)	6 (19%)

Van de 32 IEP-scholen scoren er zes scholen onder en 26 op of boven de gestelde norm (tegenover 6 in 2016/2017). Het BOOR gemiddelde is 79,36 (77,75 in 2016/2017) en er zijn 12 scholen die hierboven hebben gescoord. Er is geen Rotterdams gemiddelde van de IEP bekend, maar wel een gemiddelde voor de G4, namelijk 80,7. Het landelijk gemiddelde van de IEP is 81. Beiden zijn hoger dan het BOOR gemiddelde. De spreiding van BOOR ligt tussen de 66,3 en 88,7 (tegen 68 en 88,8 in 2016/2017).

Van de 35 Cito-scholen scoren er vijf scholen onder en dertig op of boven de gestelde norm (tegenover negen in 2016/2017). Het BOOR gemiddelde is 533,9 (534,3 in 2016/2017) en er zijn 21 scholen die hierboven hebben gescoord. Er is op dit moment nog geen Rotterdams gemiddelde bekend. Het landelijk gemiddelde is 535,6 (535,3 in 2016/2017). De spreiding van BOOR ligt tussen 528,5 en 544,1 (523,9 en 541,1 in 2016/2017).

In onderstaande tabel worden de scores samengevat.

	2017	2018	G4	Landelijk
Cito	534,3	533,9	-	535,6
IEP	77,75	79,36	80,7	81

3.5. Examenresultaten voortgezet onderwijs

Onderstaande tabel laat de slagingspercentages van alle afdelingen van de vijf scholengroepen voor voortgezet onderwijs over 2018 zien. Ter vergelijking zijn de percentages over 2016 en 2017 weergegeven. Bij de tabel maken we de kanttekening dat percentages soms een vertekend beeld kunnen geven, aangezien sommige eindexamenklassen slechts uit enkele leerlingen bestaan. In de laatste kolom van de tabel is het gemiddelde cijfer van het centraal eindexamen van 2018 opgenomen.

Bij 24 van 32 afdelingen (75%) is het percentage geslaagden in 2018 boven de BOOR-norm van 90%. Zes van de acht afdelingen die onder de BOOR-norm scoren, zijn havo-afdelingen. Dat is overeenkomstig het landelijke beeld. Er zijn zes afdelingen met een slagingspercentage van 100%. Het landelijk gemiddelde slagingspercentage in 2018 was 92,1% (2017: 92%). Dit gemiddelde is als volgt opgebouwd: vmbo-bb 97,8% (2017: 98,1%); vmbo-kb 95,2% (2017: 96%); vmbo-gt 92,5% (2017: 92,9%), havo 88,1% (2017: 87,2%); vwo 91,9% (2017: 91%).

Erasmiaans	2016	2017	2018	CE 2018
vwo	91%	94%	92%	6,75
Libanon Lyceum	2016	2017	2018	CE 2018
vmbo tl	93%	100%	98%	6,65

havo	83%	87%	83%	6,22
vwo	84%	85%	92%	6,66
Nieuw Zuid	2016	2017	2018	CE 2018
De Hef – vmbo kader	95%	84%	100%	6,40
De Hef – vmbo basis	79%	96%	98%	6,61
Hugo de Groot – vmbo tl	98%	98%	95%	6,52
Hugo de Groot – havo	100%	88%	78%	6,23
Hugo de Groot – vwo	100%	67%	100%	6,58
Einstein – vmbo tl	96%	100%	94%	6,48
Einstein – havo	84%	79%	93%	6,47
Einstein – vwo	100%	92%	90%	6,50
Einstein – gymnasium	100%	75%	100%	6,72
Thorbecke	2016	2017	2018	CE 2018
Sport en dans – vmbo kader	97%	100%	94%	6,22
Sport en dans – vmbo basis	100%	100%	96%	6,72
Merkelbachstr/Prinsenl – vmbo tl	76%	73%	87%	6,00
Merkelbachstr/Prinsenl – havo	84%	94%	79%	6,08
Merkelbachstr/Prinsenl – vwo	93%	97%	100%	6,55
Nieuwerkerk – vmbo tl	97%	98%	90%	6,27
Wolfert van Borselen	2016	2017	2018	CE 2018
College – vmbo tl	100%	100%	97%	6,66
College – havo	79%	78%	81%	6,10
College – vwo	57%	69%	85%	6,08
Tweetalig – havo	88%	82%	86%	6,46
Tweetalig – vwo	97%	92%	90%	6,43
Dalton – vmbo tl	80%	95%	96%	6,26
Dalton – havo	97%	77%	88%	6,20
Dalton – vwo	90%	82%	90%	5,25
Lyceum – havo	87%	92%	98%	6,43
Lyceum – vwo	91%	96%	94%	6,54
Lansing – vmbo basis	100%	93%	96%	6,90
Lansing – vmbo kader	99%	96%	100%	6,77
Lansing – gl/tl	93%	92%	100%	6,44

3.6. Tevredenheidspelingen

Alle BOOR scholen meten via een vaststaande cyclus de tevredenheid van leerlingen, ouders en personeel. De rapportage geeft informatie voor de school, voor het management en op bestuurlijk niveau. Ook vindt interne en externe benchmarking plaats. Een analyse van de tevredenheid kan een goed startpunt zijn voor het bepalen van verbeterpunten voor onderwijskwaliteit. Waar staan we nu, wat kan beter?

De cyclus van de BOOR tevredenheidsmetingen kent het volgende ritme: jaarlijks de (wettelijk verplichte) leerlingmeting, waar met name de sociale veiligheid een belangrijke rol speelt, en tweejaarlijks de tevredenheid van zowel de leerlingen als hun ouders en onze medewerkers. De cycli van de peilingen verschilden per sector. Nu is dit voor alle sectoren gelijk getrokken.

In 2018 zijn op alle scholen tevredenheidspeilingen gehouden: onder leerlingen, ouders en medewerkers. De sectoren en daarbinnen de scholen hebben hun eigen onderzoeksuitkomsten geanalyseerd en besproken. Dit leidt tot aandachts- en verbeterpunten per school, waarmee zij zelf aan de slag gaan. Hierover leggen zij verantwoording af aan hun bovenscholings directeur of rector. De respons is op bestuursniveau voldoende om te spreken van representatieve resultaten voor alle respondentgroepen.

Leerlingtevredenheidspeilingen	2016	2017	2018
(Speciaal) basisonderwijs	8,0	8,0	8,0
Voortgezet onderwijs	6,5	6,9	6,7
(Voortgezet) speciaal onderwijs	8,0	-	6,8 ²

Medewerkers-tevredenheidspeilingen	2015	2016	2018
(Speciaal) basisonderwijs	-	7,4	7,5
Voortgezet onderwijs	7,2	-	7,1
(Voortgezet) speciaal onderwijs	7,0	-	7,5

Oudertevredenheidspeilingen	2015	2016	2018
(Speciaal) basisonderwijs	7,3	-	7,5
Voortgezet onderwijs	-	7,3	7,1
(Voortgezet) speciaal onderwijs	-	8,0	7,8

Bron: Bureau voor praktijkgericht onderzoek en B&T

De BOOR-norm voor alle drie de peilingen is het rapportcijfer 7,5. Niet bij alle peilingen is de norm gehaald. De scores komen wel nagenoeg overeen met de landelijke scores. Vanwege de complexe onderwijssituaties in Rotterdam zijn we gematigd positief over de resultaten. Het (speciaal) basisonderwijs scoort op alle drie de peilingen op of boven de norm. Daar zijn we content mee. Voor de andere twee sectoren zien we met name bij de leerlingtevredenheid scores die niet tot tevredenheid stemmen. We streven ernaar dit te verbeteren.

² Betreft uitsluitend de leerlingen van Recon College, Mytylschool de Brug VSO T en de Passer locaties. De overige (v)so-scholen hebben een andere test afgenomen met een vierpuntschaal. De score is een 3,4.

3.7. Klachten

Landelijke geschillencommissie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal klachten	2	2	6	15	9	8

In 2018 zijn acht klachten ingediend bij de stichting onderwijsgeschillen waarbij BOOR is aangesloten. Er zijn dit jaar vanuit BOOR Scholen geen klachten ingediend bij de geschillencommissie passend onderwijs. Alle acht klachten zijn ingediend bij de landelijke klachtencommissie voor het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs.

De uitkomst van deze acht zaken was als volgt:

- Twee klachten zijn door de klager ingetrokken na gesprekken met school en/of bestuur.
- Twee zaken zijn door de commissie gesloten, omdat de klager niet meer reageerde op brieven van de commissie.
- Eén klacht is gedeeltelijk gegrond verklaard.
- Drie zaken lopen nog.

Uitgangspunt bij de landelijke klachtencommissie is dat de klager zo mogelijk eerst wordt terugverwezen naar de school en/of het schoolbestuur om te proberen de klacht op te lossen. Mede vanwege het feit dat klachten onder andere via internet laagdrempelig bij de landelijke klachtencommissie kunnen worden ingediend, bereiken soms zeer eenvoudig op te lossen zaken de klachtencommissie. Dit verklaart dat zaken na bemiddeling vaak worden ingetrokken.

3.8. Personeel

Samenstelling personeel – type aanstelling

In de samenstelling van het personeel (in fte) is de laatste jaren een toename in de totale formatie te zien. Het aantal fte in vaste dienst laat een dalende trend zien. Het tegenovergestelde geldt voor mensen in tijdelijke dienst. Waar in 2014 het aantal fte in tijdelijke dienst nog slechts 4,7% van het geheel vormde, is dit in 2018 gestegen tot 16,6%. Er is een omslag te zien tussen de jaren 2015 en 2016. Een van de factoren die hier in ieder geval van grote invloed op is geweest is het feit dat er tot en met 2015 een vacaturestop was bij BOOR. Vanaf 2016 zijn er weer nieuwe mensen in dienst gekomen, die in eerste instantie een tijdelijk contract krijgen aangeboden.

Aantal fte in dienst (peildatum 31 december)	2014	2015	2016	2017	2018
Vaste dienst	2.751	2.659	2.549	2.558	2.495
Tijdelijke dienst	136	184	363	396	496
Totaal	2.888	2.843	2.912	2.954	2.991

Fte naar type contract en sector	2017		2018	
	Vaste dienst	Tijdelijke dienst	Vaste dienst	Tijdelijke dienst
(S)BAO	91%	9%	85%	15%
(V)SO	88%	12%	87%	13%
VO	82%	18%	80%	20%
BOOR Services	63%	37%	71%	29%

Samenstelling personeel - geslacht

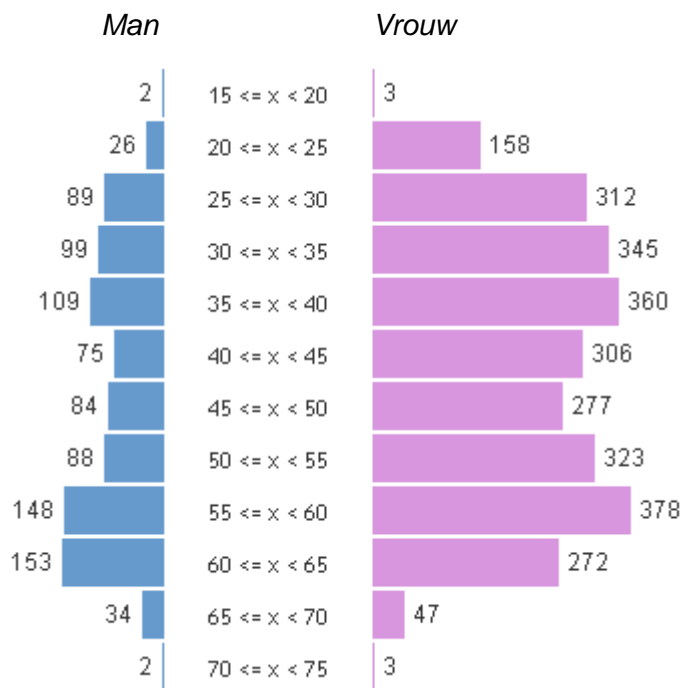
Net als de voorgaande jaren zijn vrouwen aanzienlijke sterker vertegenwoordigd bij BOOR. Het aandeel mannen is gekrompen van circa 25% in 2016 en 2017 naar circa 20% in 2018. Het vo kent verhoudingsgewijs een aanzienlijk groter aandeel mannen dan het po en het (v)so.

Medewerkers in dienst naar geslacht <i>(peildatum 31 december)</i>	2016		2017		2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Man	907	24,9%	917	24,6%	909	24,6%
Vrouw	2.733	75,1%	2.818	75,4%	2.784	75,4%
Totaal	3.640	100%	3.735	100%	3.693	100%

Medewerkers in dienst naar geslacht en sector	2017		2018	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw
(S)BAO	15%	85%	15%	85%
(V)SO	15%	85%	16%	84%
VO	44%	56%	43%	57%
BOOR Services	21%	79%	24%	76%

Samenstelling personeel - leeftijdscategorie

Bij het mannelijk personeel zijn de leeftijdsgroepen 55 tot 60 jaar en 60 tot 65 jaar het sterkst vertegenwoordigd. Bij het vrouwelijk personeel is de groep 55 tot 60 jaar het grootst, gevolgd door de groepen 30 tot 35 jaar en 35 tot 40 jaar.

Jubileea in 2018

Bij BOOR wordt onderscheid gemaakt in vier verschillende jubilea. Het jubileum naar ambtstijd kijkt naar de tijd die iemand heeft gewerkt in ambtelijke dienst. Voor het jubileum naar bestuurtijd wordt gekeken naar de dienstjaren bij het bestuur BOOR. De onderwijstijd kijkt naar de tijd die iemand in het onderwijs heeft gewerkt. Tot slot wordt er bij het schooltijdjubileum gekeken naar de tijd die iemand op één school heeft gewerkt. Een medewerker kan meerdere jubilea tegelijk hebben. Voor elk van de jubilea is in onderstaande tabel opgenomen hoeveel medewerkers de jubileumtijd van 12,5, 25 of 40 jaar hebben bereikt. Medewerkers die een 25- of 40-jarig ambtstijdjubileum hebben bereikt ontvangen een jubileumgratificatie. In 2018 hebben 82 medewerkers een jubileumgratificatie ontvangen.

Jubileea	Ambtstijd	Onderwijstijd	Bestuurtijd	Schooltijd
12,5 jaar	91	87	89	6
25 jaar	41	35	42	1
40 jaar	41	45	27	0
Totaal	173	167	158	7

Verdeling over de functiegroepen

Het overgrote deel van het personeel bij BOOR is werkzaam als onderwijzend personeel (primair proces). Het onderwijsondersteunend personeel (met en zonder lesgevende taken) is hierna de grootste groep.

Funcatiegroepen (in fte) <i>(peildatum 31 december)</i>	Vrouw	Man	%	Totaal*
Directeur	96	73	5,7%	169
Onderwijzend personeel / personeel primair proces	1.506	537	68,3%	2.043
Onderwijsondersteunend personeel (lesgevende taken)	323	63	12,9%	387
Onderwijsondersteunend personeel (zonder lesgevende taken)	239	136	12,5%	374
Subtotaal	2.164	809	99,4%	2.973
Oproepkracht / stagiair	15	4	0,6%	18
Totaal	2.179	813	100%	2.991

* Er is sprake van afrondingsverschillen

Funciemix

Met de inwerkingtreding van de nieuwe cao po op 1 januari 2018 is in het po en (v)so de verplichting om aan de funciemix te voldoen komen te vervallen. Voor de volledigheid zijn deze hier nog wel opgenomen.

In het vo wordt er bij BOOR nog niet voldaan aan de funciemix. De docenten zijn met name nog te weinig ingeschaald in LD. In vergelijking met andere scholen in de Randstad is ook te zien dat er bij BOOR minder personeel in LD is ingeschaald.

Funciemix <i>ba</i>	BOOR: percentage per 31 december 2018	Landelijk	
LA/L10	67%	73%	
LB/L11	33%	27%	
LC/L12	<1%	>1%	
Funciemix <i>sbao en (v)so</i>	BOOR: percentage per 31 december 2018	Landelijk	
LA/L10	<1%	>1%	
LB/L11	81%	86%	
LC/L12	18%	13%	
Funciemix <i>vo</i>	BOOR: percentage per 31 december 2018	Randstad	Doel
LB	37%	32%	33%
LC	40%	40%	38%
LD	23%	27%	29%
LE	0%	>1%	0%

Bron landelijke gegevens: database.funciemix.nl

De benchmark gegevens (landelijk / Randstad) stammen uit 2017; hier zijn nog geen recentere cijfers van beschikbaar.

Verzuim

Voor een overzicht van de verzuimpercentages verwijzen we naar doel 15 (paragraaf 1.5). Bij de verzuimduur vallen de sectoren (s)bao en (v)so op, met een gemiddelde duur van respectievelijk 35 en 25 dagen. In het (s)bao gaat dit gepaard met een lage verzuimfrequentie, wat er op wijst dat de hoge verzuimduur in het (s)bao voortkomt uit een aantal langdurige verzuimgevallen. In het vo valt de hoge verzuimfrequentie op.

Organisatie	duur			frequentie		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
BOOR (s)bao*	23	39	35	0,9	0,8	0,9
BOOR vo*	15	12	13	1,8	1,6	1,7
BOOR (v)so*	26	25	25	1,3	1,1	1,3
BOOR totaal*	15	23	23	1,3	1,1	1,2
Landelijk (s)bao**	20	22	nbn	1,2	1,0	nbn
Landelijk vo**	12	13	nbn	1,8	1,6	nbn
Landelijk (v)so**	20	21	nbn	1,3	1,2	nbn

* ziekteverzuim totaal personeel

** ziekteverzuim onderwijzend personeel (landelijk ziekteverzuim totaal personeel niet beschikbaar bij DUO)

Bezwaarschriften en bezwaarzaken

We zijn erin geslaagd om het merendeel van de bezwaren in gesprek intern op te lossen buiten juridische procedures om. Door cultuurverandering wordt er meer met en minder over mensen gepraat en is er meer transparantie en duidelijkheid. Door heldere communicatie is de juridische last minder dan in voorgaande jaren.

Bezwaarschriften medewerkers	2014	2015	2016	2017	2018
(Speciaal) basisonderwijs	17	9	10	9	11
Voortgezet onderwijs	12	15	2	11	8
(Voortgezet) speciaal onderwijs	6	5	8	2	3
Servicebureau ³					4
Totaal	35	29	20	22	26

³ Tot 2018 werden de bezwaarschriften van medewerkers van het servicebureau meegeteld bij het vo.

Bezwaarzaken 2018	Totaal	Lopend	Intern opgelost	Met hoorzitting	Uitspraak BOOR gelijk	Uitspraak BOOR ongelijk
Bezwaren	26	7	17	2	2	0
Beroepzaken	3	2	0	1	1	0
Hoger Beroepzaken	1	0	0	1	1	0
Civiele procedures	0	0	0	0	0	0

4. Continuïteitsparagraaf

4.1. Inleiding

Het positieve resultaat over 2018 zorgt ervoor dat BOOR de doelstelling om een weerstandsvermogen van 10% te bereiken heeft behaald. In dit hoofdstuk worden de meerjarige ontwikkeling en de gevolgen voor het weerstandsvermogen voor de toekomst geschetst.

4.2. Meerjarige ontwikkeling

Het meerjarige vooruitzicht van BOOR kan tot uitdrukking worden gebracht in een aantal kengetallen, cijfers en indicatoren. Hierna gaan we kort in op de verwachte ontwikkeling van het aantal leerlingen, het aantal personeelsleden, de financiële resultaten, de kasstromen en de ontwikkeling van onze balans en financiële positie.

Ontwikkeling leerlingenaantal

De ontwikkeling van de leerlingenaantallen zoals ook vastgelegd in de begroting 2019 is per sector als volgt:

	2018	2019	2020*	2021*	2022*
Teldatum	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	2-10-2021
Sector (speciaal) basisonderwijs	17.591	17.710	18.246	18.563	18.775
Sector (voortgezet) speciaal onderwijs	2.044	2.045	2.125	2.143	2.166
Totaal primair onderwijs	19.635	19.755	20.371	20.706	20.941
Sector voortgezet onderwijs	10.870	10.801	11.000	11.146	11.446
Totaal	30.505	30.556	31.371	31.852	32.387

* = prognoses

Bron: 2018 en 2019 betreffen het werkelijk aantal leerlingen per 1 oktober van het jaar ervoor, de aantallen 2020 t/m 2022 zijn gebaseerd op prognoses uit het jaarplan 2019.

Het leerlingaantal per 1 oktober 2017 wijkt iets af van het aantal van 30.535 in het jaarplan 2019. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat ten tijde van het opstellen van het jaarplan de aantallen nog niet definitief waren. Het verschil van 30 leerlingen betreft administratieve correcties.

Voor de komende jaren verwacht BOOR dat de leerlingaantallen zullen toenemen. Bovenstaande gegevens zijn prognoses afkomstig uit het jaarplan 2019. Na het opstellen van het jaarplan is er naar aanleiding van te lage leerlingaantallen echter een school gesloten en er is een school afgestoten. Inmiddels beschikken we over bijgestelde prognoses voor 2019, die gebruikt zijn bij de totstandkoming van de eerste voortgangsrapportage. Hierin wordt een daling van het aantal leerlingen op teldatum

1 oktober 2019 ten opzichte van het jaarplan voorzien van circa 500 leerlingen.

Ontwikkeling personele bezetting

De personele bezetting binnen BOOR verloopt, zoals ook opgenomen in het jaarplan 2019, naar verwachting als volgt:

Personele bezetting in fte	2018	2019 *	2020 *	2021 *	2022 *
Bestuur/management	169	155	152	152	153
Personeel primair proces	2.042	2.059	2.050	2.069	2.105
Ondersteunend personeel	762	771	769	767	769
Totale bezetting in fte	2.973	2.985	2.971	2.988	3.027

* = prognoses

Bron: 2018 is gebaseerd op het werkelijk aantal fte's per 31-12-2018, de aantallen 2019 t/m 2022 zijn gebaseerd op het jaarplan 2019.

De verwachte personele bezetting in fte voor de komende jaren is afkomstig uit het *Meerjarig Bestuursformatieplan*. De verwachte aantallen fte zijn gebaseerd op de verwachte leerlingaantallen. Gezien de verwachte toename in leerlingaantallen wordt ook een toename in fte personeel verwacht.

Ontwikkeling financiële resultaten

In het najaar van 2018 hebben wij de beleidsrijke begroting voor de komende jaren opgesteld. Deze sluit voor 2019 met een voordelig resultaat van € 1.034.000. Dit is een fors lager resultaat dan de afgelopen jaren. Dit is een bewuste keuze omdat BOOR breed in 2018 het weerstandsvermogen van 10% is bereikt. Daarmee hoeft er minder geld toegevoegd te worden aan de reserves van BOOR en zijn er meer middelen beschikbaar voor de exploitatie.

De begroting voor de komende jaren is als volgt:

Bedragen in € 1.000

Omschrijving	2018	2019*	2020*	2021*	2022*
Baten					
Rijksbijdrage Ministerie van OCW	247.311	245.108	247.716	251.925	257.034
Overige overheidsbijdrage	13.503	12.777	12.541	12.677	12.825
Overige baten	11.695	13.181	11.199	11.039	11.129
Totaal Baten	272.509	271.066	271.456	275.641	280.988
Lasten					
Personele lasten	222.180	223.097	223.855	227.693	232.190
Afschrijvingen	4.467	5.066	5.326	5.452	5.101
Huisvestingslasten	19.961	17.796	17.713	17.676	17.689
Overige materiële lasten	22.980	23.567	22.972	23.017	23.330
Totaal lasten	269.588	269.526	269.866	273.838	278.310
Saldo baten en lasten	2.921	1.540	1.590	1.803	2.678
Financiële baten en lasten	-341	-506	-502	-481	-459
Resultaat	2.580	1.034	1.088	1.322	2.219

* = prognoses

Bron: voor 2018 is de jaarrekening 2018 en voor 2019 en volgende jaren begroting 2019 – 2022.

De meerjarenbegroting is opgesteld in het najaar van 2018. Bij het opstellen van deze begroting is rekening gehouden met de door de schooldirecteuren ingeschatte ontwikkeling van de leerlingenaantallen, de meest recente informatie van het ministerie over de ontwikkeling van de rijksbijdragen, de ontwikkelingen in de arbeidsvoorwaarden en een indexering van lasten. Naast deze ontwikkeling vinden er in 2019 onderhandelingen plaats over de arbeidsvoorwaarden.

De uitkomsten van dit overleg en de aangepaste rijksvergoedingen worden -tezamen met de nieuwe inschatting van de leerlingprognoses- verwerkt in de eerstvolgende meerjarenbegroting. De meest opvallende ontwikkelingen zijn:

- *Stijgende Rijksbekostiging*
De stijging is een gevolg van de stijgende tarieven op basis van de afgesloten cao-akkoorden, toekenning van de werkdrukverlagingsmiddelen in het primair onderwijs en van de stijgende leerlingenaantallen.
- *Dalende overige baten vanaf 2020*
De daling wordt veroorzaakt door het niet meer realiseren van ESF-subsidies in de sector (v)so en lagere overige inkomsten in de sector (s)bao.
- *Stijgende personele lasten*
Als gevolg van de cao-akkoorden po en vo stijgen de personele lasten. Deze stijging is ongeveer gelijk aan de stijging van de Rijksbekostiging. Tussen 2019 en 2020 is deze stijging niet zichtbaar. Dat komt omdat er voor 2019 rekening wordt gehouden met extra hoge personeelslasten door noodzakelijke externe inhuur als

gevolg van het lerarentekort. We gaan er vanuit dat de kosten voor inhuur in 2020 weer dalen.

- *Stijgend resultaat in 2022*

Door het nieuwe beleid weerstandsvermogen is er voor scholen meer ruimte voor beleidsmatige keuzes en dit kan resulteren in fluctuaties in de resultaten. Zo kiezen sommige scholen ervoor om, ondanks dat hun weerstandsvermogen boven de 10% ligt alsnog een positief resultaat te begroten om zo te anticiperen op voorziene kosten in de toekomst.

Ontwikkeling kasstromen

Om salarissen te kunnen betalen en te kunnen voldoen aan onze verplichtingen aan leveranciers, is het noodzakelijk dat BOOR voldoende middelen op de bank heeft en in principe een positieve kasstroom gedurende het jaar. Op ieder moment bestaat inzicht in onze liquide middelen en in de verwachte kasstromen op de korte en lange termijn. De verwachte ontwikkeling van kasstromen in de komende jaren is als volgt:

	<i>Bedragen in € 1.000</i>				
Omschrijving	2018	2019*	2020*	2021*	2022*
Liquide middelen op 1 januari	18.278	29.047	27.539	24.585	27.911
Operationele kasstroom	8.378	5.226	5.283	8.414	2.688
Investeringskasstroom	-4.860	-10.189	-7.692	-4.543	-2.690
Financieringskasstroom	7.251	3.455	-545	-545	-545
Liquide middelen op 31 december	29.047	27.539	24.585	27.911	27.364

* = prognoses

Als gevolg van een reclassificering van kruisposten naar de kortlopende schulden, is de presentatie van het saldo liquide middelen eind 2017 aangepast. In de jaarrekening 2017 werd nog geen rekening gehouden met de verstrekking van een nieuwe lening van € 7,6 miljoen in 2018. Dit verklaart het verschil in verwachte en werkelijke kasstroom van 2018.

De operationele kasstroom zal in 2019 lager zijn dan in 2018. In 2018 is het gewenste weerstandvermogen bereikt waardoor meer uitgegeven mag gaan worden en het verwachte resultaat over 2019 lager ligt dan het resultaat van 2018. De investeringskasstroom betreft investeringen in ICT, inventaris, lesmethoden en de nieuwbouw van Wolfert Lansing. De financieringsstroom is in 2018 en 2019 positief door opname van een nieuwe lening. In de jaren 2020 tot en met 2022 betreft de financieringskasstroom de aflossing van de financiering van de locatie Lansingerland.

In 2019 en 2020 wordt een negatieve kasstroom verwacht. Dit wordt veroorzaakt door het investeren van de in 2018 en 2019 ontvangen financieringen.

Ontwikkeling balans

Rekening houdend met de verwachte financiële resultaten, de ontwikkeling van de kasstromen en de investeringen, verwachten we de volgende ontwikkeling van onze balans:

Bedragen in € 1.000 per 31 december

Activa	2018	2019*	2020*	2021*	2022*
Vaste activa					
Materiële vaste activa	49.046	54.169	56.535	55.626	53.215
Financiële vaste activa	65	65	65	65	65
Vlottende activa					
Vorderingen	13.916	13.900	13.900	13.900	13.900
Effecten		0	0	0	0
Liquide middelen	29.047	27.539	24.585	27.911	27.364
Totaal activa	92.074	95.673	95.085	97.502	94.544

Passiva					
Eigen vermogen					
Algemene reserve	28.239	29.273	30.361	31.683	33.902
Bestemmingsreserve	224				
Vreemd vermogen					
Voorzieningen	14.468	14.244	13.115	14.755	10.123
Langlopende schulden	13.590	17.045	16.500	15.955	15.410
Kortlopende schulden	35.553	35.111	35.109	35.110	35.109
Totaal passiva	92.074	95.673	95.085	97.502	94.544

* = prognoses

Het uitgangspunt vormen de balansstanden 2019 t/m 2022 zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2019-2022. Hierop zijn aanpassingen verwerkt voortkomend uit de werkelijke eindbalans van 2018, de actuele liquiditeitsprognose en de actuele investeringsbegrotingen. Deze meerjarenbegroting is namelijk opgesteld in het najaar van 2018. De balansstand eind 2018 zijn de realisatiecijfers 2018. Dit leidt tot bovenstaande herziene balansprognose. Bij het opmaken van de begroting 2020 en verder worden wederom nieuwe balansprognoses opgesteld op grond van de nieuwe begroting.

De meest opvallende ontwikkelingen zijn:

- De toename van de materiele vaste activa, vanwege de verwachte nieuwbouw van Wolfert Lansing (voorheen PRO) in de gemeente Lansingerland. De gebouwen in Lansingerland staan op de balans van BOOR en zijn eigendom van BOOR, de gebouwen in de gemeente Rotterdam zijn eigendom van de gemeente Rotterdam en staan aldaar op de balans.
- Het eigen vermogen neemt de komende jaren toe als gevolg van de positieve exploitatieresultaten.
- BOOR heeft personele voorzieningen gevormd voor de kosten van langdurig zieken, jubilea, wachtgelduitkeringen en duurzame inzetbaarheid. De ontwikkeling van deze voorzieningen is stabiel. De kosten van het groot onderhoud worden via

een voorziening geëgaliseerd. BOOR herijkt in 2018 tot en met 2020 de meerjarenonderhoudsplanning. Op basis van deze herijking zullen de jaarlijkse dotaties aan de voorziening worden aangepast. Met ingang van 2020 zal de onderhoudsvoorziening wellicht op een andere manier bepaald moeten gaan worden. Hiernaar wordt momenteel landelijk een onderzoek naar gedaan door o.a. het Ministerie van OCW. Dit is nog niet meegenomen in de balans van 2020 en verder. In 2022 is meer groot onderhoud gepland dan in andere jaren. Hierdoor dalen de voorzieningen in 2022.

- De langlopende schulden nemen in 2019 toe door opname van een lening van €4 miljoen inzake de nieuwbouw van Wolfert Lansing. Na 2019 nemen de langlopende schulden af door de aflossing van de financiering van de nieuwbouw van Wolfert Lansing.

Huisvestingsbeleid

In 2019 gaat BOOR verder met de leegstandsreductie, zoals afgesproken met de gemeente Rotterdam. Dit betreft vanaf 2016 tot en met 2019 51.267 vierkante meter. Daarnaast zijn er in het Integraal Huisvestingsplan Rotterdam in 2018 afspraken gemaakt over welke schoolgebouwen gerenoveerd worden en voor welke scholen er vervangende nieuwbouw gerealiseerd wordt. Dit betreft voor BOOR elf scholen, verspreid over de drie sectoren. Deze bouw- en renovatieprojecten worden opgestart, te beginnen met het opstellen van businesscases. Het doel van deze businesscases is om heldere afspraken met de gemeente te maken over met name budget (beschikking) en tijd. Voor de businesscases die reeds in 2018 gestart zijn geldt dat deze na accordering van de gemeente verder gedefinieerd worden. Dat houdt in, dat per school de businesscase wordt uitgewerkt in een programma van eisen en dat er een architect geselecteerd wordt die dit vertaalt in een ontwerp.

BOOR voert ook in 2019 veel regulier onderhoud uit, voor de drie sectoren bij elkaar gaat het om ruim zes miljoen euro. BOOR herijkt de meerjaren onderhoudsplanning door in drie jaar tijd alle schoolgebouwen te schouwen, de onderhoudsplannen aan te passen op basis van de uitkomsten van deze schouw en de financiële vertaling te maken. BOOR is daarmee gestart in 2018, in 2020 wordt het derde en laatste deel van de gebouwen geschouwd.

Voor alle schoolgebouwen wordt, op basis van concrete vragen van schooldirecteuren, gekeken waar er functionele aanpassingen gedaan kunnen worden aan de gebouwen, om ze beter te laten aansluiten bij de onderwijskundige visie van de betreffende school.

Investeringsbeleid

Er is een Meerjarig Inventarisplan (MIP) waarin de verwachte investeringen in inventaris voor de komende jaren zijn opgenomen. Bij de uitvoering van het MIP is het van belang dat scholen opdrachten plaatsen bij de uit een centrale aanbesteding gegunde partijen of bij de leveranciers, waarmee centraal raamcontracten zijn afgesloten. Daarnaast vragen scholen in het (speciaal) basisonderwijs en (voorgezet) speciaal onderwijs voor investeringen boven € 2.500 incl. btw, advies bij Huisvesting & Facilitair en goedkeuring bij de bovenschools directeur.

Financieringsbehoeften

De financiering van huisvestingsprojecten vindt plaats vanuit de exploitatie en eventuele geormerkte subsidies. Alleen de nieuwbouw van Wolfert Lansing en de uitbreiding van Wolfert Lyceum wordt extern gefinancierd door de BNG.

Ontwikkeling financiële positie (ratio's)

De financiële positie van BOOR kan worden uitgedrukt in diverse ratio's. Op basis van bovenstaande cijfers en prognoses, zien we de volgende ontwikkeling van ratio's in de komende jaren:

Omschrijving	2018	2019*	2020*	2021*	2022*
Weerstandsvermogen (1)	10,36%	10,80%	11,18%	11,49%	12,07%
Solvabiliteit 1 (2)	30,91%	30,60%	31,93%	32,49%	35,86%
Solvabiliteit 2 (minimaal 30%) (2)	46,63%	45,49%	45,72%	47,63%	46,57%
Liquiditeit (minimaal 75%) (3)	120,84%	118,02%	109,61%	119,09%	117,53%
Kapitalisatiefactor (maximaal 35%) (4)	24,42%	24,05%	22,20%	22,63%	21,05%
Huisvestingsratio (maximaal 10%) (5)	7,74%	7,00%	7,03%	6,93%	6,84%

* = prognoses

De berekeningswijze van deze ratio's voor 2018 is toegelicht in hoofdstuk 9 van de jaarrekening. De ratio's in de komende jaren zijn op dezelfde wijze berekend, uitgaande van de eerder beschreven verwachte meerjarenbalans.

1. BOOR streeft naar een minimaal weerstandsvermogen van 10% van de exploitatie. Deze buffer is eind 2018 met 10,36% bereikt. Met de voordelige resultaten van de komende jaren, stijgt dit percentage tot boven de 11%. Daarbij kan het zijn dat wanneer de baten stijgen, bijvoorbeeld als gevolg van indexatie van de Rijksbesteding, en het resultaat niet hoger uitvalt dan begroot, deze ratio weer wat zal dalen.
2. De solvabiliteit wordt berekend door het eigen vermogen en de voorzieningen, te delen door het balanstotaal. Dit wordt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangeduid als *solvabiliteit 2*. Eind 2018 bedroeg de solvabiliteit 46,63%. De onderwijsinspectie hanteert – voor het toepassen van het financieel toezicht – een signaleringsgrens van de solvabiliteit van 30%.
3. De liquiditeit laat de verhouding tussen kortlopende vorderingen en schulden zien. De signaleringsgrens van de onderwijsinspectie is 75%. Onze liquiditeit blijft hier

komende jaren ver boven. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat de liquiditeitsratio sterkt wordt beïnvloed door de aannames in de ontwikkeling van de liquide middelen en de kortlopende schulden. Met name in latere jaren worden investeringen soms te laag ingeschat.

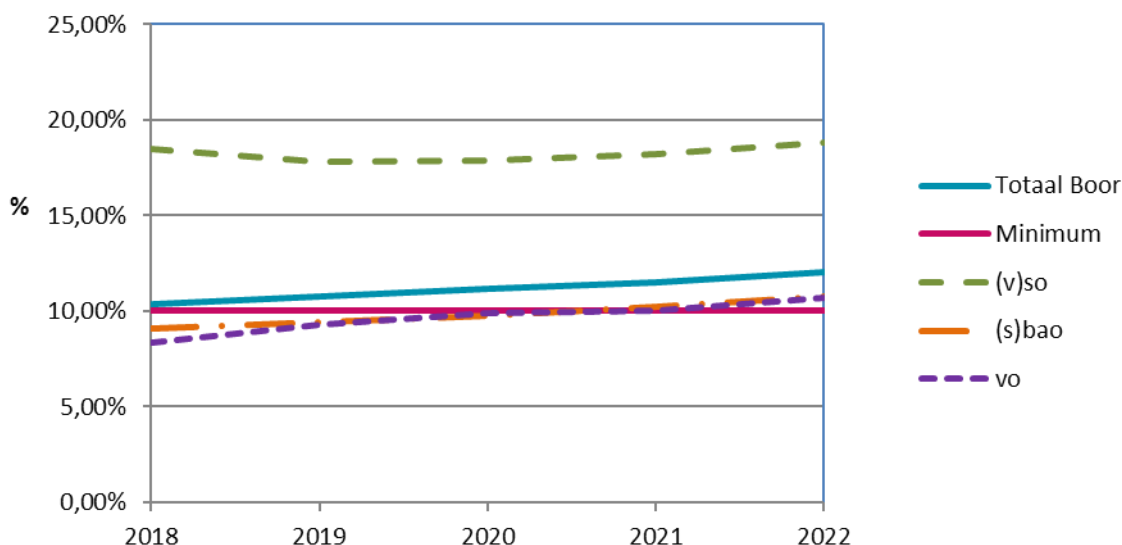
4. Het kengetal kapitalisatiefactor laat zien of een instelling te veel kapitaal aanhoudt voor zijn (onderwijs)activiteiten. De kapitalisatiefactor wordt berekend door van het balanstotaal van een instelling de bedragen voor gebouwen en terreinen af te trekken en het dan overblijvende bedrag te delen door het totaal van de jaarlijkse baten. Als de kapitalisatiefactor boven een bepaalde signaleringsgrens uitkomt, zou dat erop kunnen wijzen dat het bestuur te veel kapitaal aanhoudt voor zijn onderwijsactiviteiten. De bovengrens van deze kapitalisatiefactor (voor grote schoolbesturen) bedraagt 35%. Ultimo 2018 bedraagt de kapitalisatiefactor van BOOR 24,42%. Door een toename van de investeringen (onder andere de Wolfert Lansing) neemt de kapitalisatiefactor de komende jaren af.
5. Het kengetal huisvestingsratio geeft aan welk deel van de totale lasten gebruikt is voor huisvestingskosten. Als de huisvestingsratio boven de 10% uit komt zou dat erop kunnen wijzen dat er teveel middelen aan huisvesting uitgegeven worden, waardoor er te weinig middelen over blijven om aan het primaire proces uit te geven. De huisvestingsratio voor BOOR bedraagt ultimo 2018 7,74% en blijft naar verwachting komende jaren rond de 7%.

Opbouw en ontwikkeling weerstandsvermogen

Onderwijsinstellingen worden geconfronteerd met risico's op tal van terreinen. Deze risico's kunnen voor een deel financieel worden vertaald en voor een deel niet. In de afgelopen jaren hebben wij diverse inventarisaties uitgevoerd naar de risico's die moeten worden opgevangen met het weerstandsvermogen. Aan de hand van deze inventarisaties is het beleid ontwikkeld om een weerstandsvermogen op te bouwen van 10% van de totale baten.

Het weerstandsvermogen van BOOR bestaat uit het eigen vermogen minus de bestemmingsreserves. Dit weerstandsvermogen is in de periode tot en met 2012 aanzienlijk teruggelopen door negatieve financiële resultaten. Door positieve resultaten vanaf 2013 is het eigen vermogen weer opgelopen naar € 28.463.000 eind 2018. Dit komt, zoals eerder aangegeven, neer op 10,36%) van de baten 2018 van BOOR.

Verwachte ontwikkeling weerstandsvermogen

Uit de tabel blijkt dat in 2018 de 10% weerstandsvermogen voor BOOR als geheel is bereikt en de jaren erna nog licht toeneemt. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen per sector verschilt ook binnen de sectoren zijn er grote verschillen in weerstandsvermogen.

4.3. Overige rapportages

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

In deze rapportage geeft het bestuur aan op welke wijze het interne risicobeheersingssysteem is ingericht en hoe dit in de praktijk functioneert. Daarbij wordt aangegeven welke resultaten hiermee zijn bereikt en welke aanpassingen eventueel worden doorgevoerd in de komende jaren.

Om inzicht in en grip op de risico's van BOOR te krijgen, is risicomanagement geïmplementeerd binnen BOOR. Medio 2018 heeft BOOR conform planning een nieuw risicomanagementmodel⁴ in gebruik genomen. Dit model is toegespitst op het onderwijs en opgebouwd langs de volgende bouwstenen:

Domein	Informatiebouwsteen
1. Bestuur en Organisatie	Compliance
	Kwaliteit
2. Onderwijs en Identiteit	Onderwijs
	Identiteit
	Zorg
	Onderwijsadministratie

⁴ Model Risicomanagement PO-Raad

3. Financiën	Planning en Control
	Financieel Beheer
4. Personeel	Personeelsbeleid
	Personeelsbeheer
5. Huisvesting, facilitaire dienstverlening en ICT	Huisvestingsbeleid
	Huisvestingsbeheer
	Facilitaire dienstverlening
	ICT

Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Van de belangrijkste 54 risico's die de (onderwijskundige) doelstellingen van BOOR kunnen bedreigen, zijn 4 risico's bestempeld als urgent en 6 risico's als middelgroot. Deze risico's zijn in de volgende paragraaf opgenomen en toegelicht. Per risico is een korte beschrijving opgenomen en zijn de belangrijkste beheersmaatregelen genoemd om de impact van het risico te minimaliseren.

Domein Bestuur en organisatie	
Middelhoog risico	<p>Imagorisico</p> <p>In 2018 heeft een aantal medewerkers van BOOR niet-integer gedrag laten zien. Ondanks het incidentele karakter kan dit grote gevolgen hebben voor de goede naam en faam van BOOR. De praktijk leert dat niet alles is op te lossen met extra regeltjes. Wie kwaad wil, vindt altijd wel een weg. Neemt niet weg dat we wel lering hebben kunnen trekken uit deze situaties.</p> <p>Als beheersmaatregel is een aantal procedures aangescherpt.</p> <p>Daarnaast investeren we met een cultuurprogramma in het doorleven van gemeenschappelijke waarden en normen en gewenst gedrag. Voor de sector (V)SO is dit reeds gestart, de overige sectoren volgen later.</p>
Middelhoog risico	<p>Doelstellingen te weinig sturend</p> <p>Er zijn nog stappen te zetten in het sturend vermogen van de informatievoorziening (meer resultaatgericht, sturing op concrete doelstellingen) en kortere tijdslijnen. Beheersmaatregel: medio 2018 is het koersdocument herzien met een beperkt aantal concrete doelstellingen.</p> <p>Dit moet enerzijds bijdragen aan meer focus in de sturing van de organisatie, maar anderzijds ook in het eenvoudiger en effectiever communiceren van de resultaten. In 2019 krijgt dit een doorvertaling in de schoolplannen.</p>
Domein Onderwijs en identiteit	

Middelhoog risico	<p>Continuïteitsrisico kleine scholen</p> <p>BOOR heeft in het basisonderwijs 29 kleine scholen (<225 leerlingen). Dit kan een continuïteitsrisico vormen. Bovendien vraagt de gemeente in het kader van leegstandsreductie om het reduceren van m²'s. Het samenvoegen, verhuizen of sluiten van scholen heeft een forse (financiële) impact en kan tot verlies van leerlingen leiden. Beheersmaatregel: opstellen en uitvoeren businesscases per kleine school en het zorgvuldig handelen naar alle betrokkenen volgens vastgesteld protocol.</p>
Middelhoog risico	<p>Niet toereikende onderwijskwaliteit op aantal scholen / afdelingen</p> <p>Het merendeel van de BOOR scholen verzorgt kwalitatief goed en eigentijds onderwijs. Daar werken we iedere dag aan. Het aantal door scholen/afdelingen dat door de onderwijsinspectie als onvoldoende is beoordeeld, is in 2018 afgenomen van 6 naar 1. De kwaliteitsbewaking op onze scholen is een continu en dynamisch proces en betreft derhalve een momentopname. Doordat er momenteel goed zicht is op alle basisscholen, ziet BOOR ook de toekomstige risico's. Voor alle basisscholen is een risicoanalyse doorlopen en op basis van diverse risico-indicatoren zijn er twaalf focusscholen benoemd. Voor deze focusscholen is verscherpt toezicht en ondersteuning. In het vo is er één locatie in het vo die het risico loopt om komend jaar als onvoldoende te worden beoordeeld, vanwege een te laag driejaarsgemiddelde. Risico van niet toereikende onderwijskwaliteit op scholen is dat de capaciteiten en talenten van onze leerlingen niet ten volle worden benut. Daarnaast lopen we imago-risico met kans op daling van leerlingaantallen en (meerjarig) forse investeringen. Beheersmaatregel: uitvoering van het hiertoe opgestelde plan van aanpak. Daarnaast blijven we werken aan de verdere doorontwikkeling van het proceskader Onderwijskwaliteit. Onderwijskwaliteit is integraal onderdeel van de sturing binnen BOOR.</p>
Middelhoog risico	<p>ICT toepassing in onderwijs sluit onvoldoende aan bij de onderwijskundige doelstelling</p> <p>De inzet van ICT-middelen in de leersituatie sluit niet altijd aan bij de pedagogisch-didactische benadering. Risico is dat we op deze scholen niet de volle capaciteit en talenten van onze leerlingen benutten. Beheersmaatregel: in 2019 wordt gestart met de (meerjarige) implementatie van het <i>'Bestemmingsplan Digitale Leeromgeving en Digitale Werkomgeving'</i>.</p>
Domein Financiën	

Middelhoog risico	<p>Procedures en processen zijn nog niet allemaal beschreven</p> <p>Er zijn nog stappen te zetten in het formaliseren van de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB). Nog niet alle administratieve kernprocessen zijn beschreven en ontsloten voor de medewerkers. Risico is dat handelingen niet altijd efficiënt en effectief verlopen (in-een-keer-goed). Beheersmaatregel: in 2019 vaststellen handboek AO/IC met procedures voor een tijdige en correcte verwerking.</p>
Domein Personeel	
Urgent risico	<p>Lerarentekort</p> <p>Een belangrijke randvoorwaarde voor goed onderwijs is voldoende en vitaal personeel. In het Rotterdamse onderwijs dreigen zowel in het basis- als voorgezet onderwijs grote lerarentekorten, o.a. door een relatief grote uitstroom van medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en onvoldoende instroom vanuit de pabo's en lerarenopleiding. De urgentie neemt sterk toe. Er is zorg over de wijze waarop kennis en expertise in de scholen kan worden behouden. Als beheersmaatregel participeert BOOR in het <u>Rotterdamse plan lerarentekort</u>, dat gericht is op zowel de kwantiteit (het vergroten van de instroom en het beperken van de uitstroom) als op de kwaliteit (professionele ontwikkeling) van leraren. Daarnaast investeert BOOR in imagoversterking met BOOR Werkt, BOOR Leert en de BOOR Banenmarkt. Ook neemt BOOR deel aan het BOSS-project (Beter Opleiden in Samenhang en Synergie) en ORS (Opleidingsschool Rotterdam).</p>
Urgent risico	<p>Ziekteverzuim ligt boven het landelijk gemiddelde</p> <p>Een belangrijke randvoorwaarde voor goed onderwijs is vitaal personeel. BOOR heeft een relatief hoog ziekteverzuim. Het ziekteverzuim is in 2018 afgenomen van 6,6 naar 6,5%. Ondanks de licht positieve trend beweegt het ziekte verzuim zich nog boven de doelstelling van max. 6%. Dit is onwenselijk vanuit het perspectief van onderwijskwaliteit, werkgeverschap en financiën. Beheersmaatregel: Met ingang van 1 september 2018 is gestart met een nieuwe verzuimaanpak. Doel van de aanpak is om door het toevoegen van deskundigen een versnelling te realiseren in de verzuimbegeleiding en de focus van de organisatie steeds meer te verleggen naar duurzame inzetbaarheid van medewerkers.</p>

Domein Huisvesting, Facilitaire dienstverlening en ICT	
Urgent risico	<p>Geen actueel meerjarenonderhoudsplan</p> <p>Goede huisvesting (veiligheid, centrale ligging, goede bereikbaarheid, goed onderhoud, duurzaamheid en match met het onderwijsconcept en de omvang van de school) is een cruciale voorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs en vitaal personeel. Gebleken is dat het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) onvoldoende aansluit bij de daadwerkelijke onderhoudsbehoefte. Als beheersmaatregel heeft het CvB besloten om in de periode 2018-2020 het gebouwenbestand jaarlijks voor 1/3 opnieuw te schouwen. Op basis van de actualisatie van de eerste tranche (2018) is de jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening inmiddels geactualiseerd. Dit gebeurt in 2019 opnieuw. Daarnaast loopt op landelijk niveau nog een discussie over de interpretatie van de richtlijn voor de jaarverslaggeving (RJ) voor de bepaling van de hoogte van de onderhoudsvoorziening. Deze discussie wordt gevoerd tussen de brancheorganisatie van accountants, het ministerie van OCW en de sectororganisaties. Deze interpretatiewijziging betekent dat er in enig jaar niet alleen voldoende middelen moeten zijn om de onttrekkingen van dat jaar te bekostigen, maar dat er ook naar rato voldoende moet zijn om de onttrekkingen van de komende jaren te bekostigen. Mogelijk risico is dat er aanvullende dotaties nodig zijn. Bij de bepaling van de voorziening groot onderhoud ultimo 2018 maakt BOOR gebruik van de tijdelijke uitzonderingsbepaling in de RJO artikel 4 lid c.</p>
Urgent risico	<p>Verouderde ICT-infrastructuur ICT-beleid ICT-beheer</p> <p>BOOR kent op onderdelen een verouderde ICT-infrastructuur, onder andere doordat in de afgelopen jaren prioriteit is gegeven aan de versterking van het weerstandsvermogen. Daarnaast zijn nog stappen te zetten in (formalisatie van) een BOOR brede ICT-organisatie. De ICT-beheersing is nog voornamelijk informeel van aard. Beheersmaatregel: Implementeren van het eind 2018 vastgestelde contourenplan en IT-architectuur (<i>'bestemmingsplan digitale leer- en werkomgeving'</i>). Daarnaast participeert BOOR in de in 2018 opgerichte inkoopcoöperatie SIVON. Deze inkoopcoöperatie zal zich in eerste instantie richten op het bieden van connectiviteit, infrastructuur en een datacenter voor de deelnemende besturen.</p>

Rapportage toezichthoudend orgaan

Zie voor de rapportage van het toezichthoudend orgaan en voor de financiële klankbordrol van het algemeen bestuur hoofdstuk 5.

Rotterdam, 15 april 2019

College van bestuur,

Huub van Blijswijk
Voorzitter

5. Verslag van het algemeen bestuur

5.1. Inleiding

Het bestuur van BOOR is ingericht volgens de *One Tier Board*-bestuursmodel. Het algemeen bestuur heeft een aantal bestuurlijke taken, houdt intern toezicht, geeft advies, legt extern verantwoording af en is werkgever van de leden van het college van bestuur.

Het interne toezicht betreft de strategie, de doelen en het beleid van BOOR. In ieder geval één keer per jaar bespreekt het algemeen bestuur de invulling van de maatschappelijke taak van BOOR, de strategie van de stichting en de risico's en de beheersing daarvan.

5.2. Prioriteiten

Topprioriteit van het algemeen bestuur is (het verbeteren van) de onderwijskwaliteit. Dat is waar het iedereen uiteindelijk om te doen is. Gezonde financiën en een efficiënte bedrijfsvoering vormen hiervoor een belangrijke basis. Een groot speerpunt is dan ook om BOOR zo snel mogelijk weer financieel gezond te laten zijn. Er is in 2018 voortgebouwd op de goede stappen die hiertoe in voorgaande jaren al waren gezet.

Bij zijn aantreden heeft het algemeen bestuur de aanbevelingen van de commissie Governance openbaar onderwijs, www.boorbestuur.nl/commissiecohen, omarmd en leidend verklaard bij de uitoefening van zijn taak. Belangrijk speerpunt is de cultuurverandering binnen de organisatie. Twee componenten hebben hierbij prioriteit:

- Een bestuurlijke cultuur van bescheidenheid gericht op het onderwijs en de scholen. De scholen moeten zich volledig kunnen concentreren op het aanbieden van kwaliteitsonderwijs aan alle leerlingen met al hun onderwijsbehoeften. Het bestuur en het management zijn dienstbaar aan het primaire proces.
- Een professionele cultuur waarbinnen iedereen aangesproken wordt op de eigen taken en verantwoordelijkheden. Een cultuur van afspraak is afspraak, waarin alle medewerkers verantwoordelijkheid nemen. Belangrijke uitwerking van deze component is het toezichtkader van algemeen bestuur op het college van bestuur. In 2018 is voor het derde jaar met een toezichtkader gewerkt. Elk jaar is het functioneren van het toezichtkader geëvalueerd, waarna telkens een herijkt toezichtkader voor het opvolgende jaar is vastgesteld. We proberen steeds beter de samenhang met het jaarplan en de bestuurscontracten tot uiting te brengen. Het toezichtkader vormt de basis voor de bestuurscontracten van de leden van het college van bestuur, en de managementcontracten van de bovenschools directeuren en rectoren en met de directeuren en schoolleiders.

Daarnaast concentreert het algemeen bestuur zich op de governance en op het verbeteren van het imago van BOOR.

Aandachtsgebieden in 2018

In aanvulling op bovenstaande prioriteiten heeft het algemeen bestuur in 2018 veel aandacht besteed aan de aanscherping van de koers. In 2015 heeft stichting BOOR het [strategisch beleidsplan *Leerlingen van nu, burgers van morgen*](#) opgesteld. Dit koersdocument kende een looptijd van 2016 tot 2020 en zou dus eind 2019 aflopen. Zoals eerder aangegeven, is in de afgelopen periode er een toenemende behoefte gegroeid om focus aan te brengen in het handelen. In 2018 is daarom ons koersdocument aangescherpt, waarmee focus is aangebracht en we beter aansluiten bij de actualiteit. Door het bestuur is meerdere keren uitgebreid gesproken over de ambities voor komende tijd, uitmondend in drie prioriteiten: kwaliteit, identiteit, samenwerking. De looptijd is met één jaar verlengd naar 2020. De aanscherping helpt ons de komende periode deze drie belangrijkste prioriteiten uit te voeren. De gemeenteraad heeft de aangescherpte koers eind 2018 goedgekeurd.

Specifieke onderwerpen waar het bestuur in 2018 veel aandacht aan heeft besteed zijn onderwijskwaliteit, professionalisering en welbevinden van medewerkers, lerarentekort, ouderbetrokkenheid, de reductie van leegstand en de samenwerking met andere schoolbesturen, in het bijzonder het voortgezet onderwijs op Zuid. Op het gebied van bedrijfsvoering is veel gesproken over de visie op en de verdere verbetering van de bedrijfsvoering, de stroomlijning van de financiële organisatie, de professionalisering van de inkoopfunctie en de daaruit te behalen voordelen en ICT. Ook is er nadrukkelijk aandacht geweest voor de onderwijshuisvesting en specifiek ook de voorziening groot onderhoud. De maatschappelijke taak van BOOR is een regelmatig terugkerend thema in de besprekingen van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bespreekt twee keer per jaar het eigen functioneren en de onderlinge samenwerking. Voor meer informatie over de besproken onderwerpen in de bestuursvergaderingen en de audit- en onderwijscommissie, zie paragraaf 4.4 en 4.5.

5.3. Samenstelling

Het algemeen bestuur bestaat uit zes personen. De eerste bestuurstermijn van alle leden van het algemeen bestuur liep af per februari 2017. De leden van het algemeen bestuur zijn per die datum door de gemeenteraad herbenoemd voor vier jaar.

Om continuïteit in het bestuur te waarborgen, en opgebouwde kennis te behouden en over te brengen, is het wenselijk dat de leden van het algemeen bestuur niet gelijktijdig aftreden. Hiertoe is een rooster van aftreden vastgesteld, waarin er 'getrapt' afscheid genomen wordt van de bestuurders uit het algemeen bestuur. Daarmee wordt een balans gecreëerd tussen behoud van kennis en ervaring enerzijds en vernieuwing

anderzijds. Dat betekent dat niet alle leden de volledige termijn van vier jaar zullen volmaken.

In 2018 hebben enkele mutaties plaatsgevonden of zijn voorbereid:

De heer Bert Wijbenga – Van Nieuwenhuizen, per februari 2018 door de gemeenteraad benoemd tot lid algemeen bestuur als opvolger van de heer Farid Azarkan, is in juni 2018 benoemd tot wethouder in het college van B&W van de gemeente Rotterdam. Hij heeft daarom per die datum zijn taken als lid van het algemeen bestuur neergelegd. Hij was tevens lid van de audit commissie, met profiel Huisvesting.

Ter completering van het algemeen bestuur van stichting BOOR is daarom geworven voor een lid met aandachtsgebied bedrijfsvoering, in het bijzonder huisvesting en inkoop. In het eerste kwartaal van 2019 is Mohammed Acharki benoemd door de gemeenteraad voor een periode van vier jaar.

Ter voorbereiding op het aftreden van mevrouw Laura van Geest volgens het rooster van aftreden per 1 januari 2019, is geworven voor een lid van het algemeen bestuur en daarbinnen lid van de audit commissie, met aandachtsgebied financiën. Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad de heer Focco Vijselaar per 1 januari 2019 benoemd tot lid van het algemeen bestuur.

Samenstelling algemeen bestuur per januari 2019:

Naam	Functie
De heer Philip Geelkerken	Voorzitter algemeen bestuur, lid remuneratiecommissie
Mevrouw Marianne van den Anker	Lid onderwijscommissie
Mevrouw Miriam Scha	Lid onderwijscommissie, voorzitter remuneratiecommissie
De heer Focco Vijselaar	Lid auditcommissie
De heer Paul Zevenbergen	Voorzitter auditcommissie, voorzitter onderwijscommissie

Zie voor achtergronden van de leden: www.boorbestuur.nl/algemeenbestuur.

Hoofd- en nevenfuncties leden algemeen bestuur

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
De heer Philip Geelkerken	Bestuurder/directeur CAOP	- Voorzitter raad van toezicht stichting de Haagse Scholen;

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
		<ul style="list-style-type: none"> - Plv. voorzitter raad van toezicht rijksdienst voor het wegverkeer (RDW) t/m juni 2018. - Voorzitter bestuur stichting Expertisecentrum Oefenen.nl
Mevrouw Marianne van den Anker	Zelfstandig ondernemer (bedrijf: Ankerpunt), onder meer gespreksleiding, werkzaamheden radio (NTR) en columns	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzitter Open Rotterdam - Ambassadeur eenzaamheid voor ministerie VWS
Mevrouw Laura van Geest (tot 1 januari 2019)	Directeur Centraal Planbureau	<ul style="list-style-type: none"> - Lid raad van toezicht Elisabeth – TweeSteden ziekenhuis
Mevrouw Miriam Scha	Gepensioneerd	<ul style="list-style-type: none"> - Lid bestuur Orchest-Vereeniging Dordrecht
De heer Paul Zevenbergen	Bestuurder Nederlands Vlaamse Accreditatie organisatie (NVAO)	<ul style="list-style-type: none"> - Lid raad van toezicht Albada College - Lid jury excellente scholen voortgezet onderwijs (tot juli 2018) - Lid raad van toezicht Handicap en Studie - Voorzitter college Deskundigheid Financiële Dienstverlening - DGA van Management Matters BV - Lid raad van toezicht Pieter van Foreest - Member Board of Directors WACE - Lid College van Deskundigen Stichting Visitatie Woningcorporaties Nederland
De heer Focco Vijselaar (per 1 januari 2019)	Directeur-generaal bedrijfsleven en innovatie bij het ministerie van economische zaken en klimaat	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuurslid bij de stichting start-up delta - Bestuurslid bij de koninklijke vereniging voor staatshuishoudkunde

Hoofd- en nevenfuncties leden college van bestuur

De drie leden van het college hadden in 2018 de volgende hoofd- en nevenfuncties:

Naam	Hoofdfunctie in 2018	Nevenfuncties in 2018
De heer Huub van Blijswijk	Voorzitter college van bestuur BOOR	<ul style="list-style-type: none"> - Lid raad van advies DUO - Voorzitter PPO - Voorzitter startgroep inkoopcoöperatie ICT, tot augustus 2018 - Lid raad van toezicht Tecwijzer - Voorzitter Sivon
Mevrouw Anne de Visch Eybergen	Lid college van bestuur BOOR	<ul style="list-style-type: none"> - Lid bestuur van LECSO (Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs) - Lid raad van toezicht Koers VO - Lid bestuur EIC - Voorzitter regiegroep plaatsingswijzer - Voorzitter regiegroep plaatsingswijzer - Lid bestuur FOKOR
Mevrouw Renata Voss	Lid college van bestuur BOOR	<ul style="list-style-type: none"> - Lid raad van toezicht ROC West-Brabant - Lid adviescommissie kwaliteitsafspraken MBO - Lid bestuur leerstoel onderwijsrecht Erasmus universiteit - Voorzitter werkgroep NPRZ

Jaarlijks wordt een uitvraag van verbonden partijen gedaan aan de bestuursleden. Hieruit is geen belangenverstremgeling gebleken.

5.4. Commissies

Het algemeen bestuur kent drie commissies. De commissies hebben een voorbereidende en adviserende taak.

De *auditcommissie* adviseert het algemeen bestuur over het financiële beleid (opbouw weerstandsvermogen, begrotingszaken, eventuele bezuinigingstaakstellingen), bedrijfsvoering, ICT, inkoop en huisvesting. In de auditcommissie is in 2018 gesproken over het jaarverslag en jaarrekening 2017, het verslag bij de jaarrekening en de managementletter van de accountant (deze documenten zijn ook besproken met de accountant), de begroting 2019, de opbouw van het weerstandsvermogen, inkoop en de daaruit te behalen voordelen, huisvesting en de voorziening voor groot onderhoud, de verbetering van de bedrijfsvoering, de stroomlijning van de financiële organisatie en

treasury. Naast drie leden van het algemeen bestuur maakt ook een extern deskundig lid deel uit van deze commissie:

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
De heer Rens Knegt, extern lid auditcommissie	Eigenaar Paradera Consultancy	<ul style="list-style-type: none"> - Lid raad van commissarissen Brightlands Maastricht Health Campus BV - Voorzitter raad van commissarissen Optixolar Holding BV - Voorzitter raad van toezicht ROC Albeda College - Bestuurslid theatervereniging Sociëteit Casino Den Bosch

De heer Rens Knegt is door het algemeen bestuur per februari 2017 herbenoemd als extern lid van de audit commissie voor vier jaar.

De *remuneratiecommissie* voert jaarlijks namens het algemeen bestuur en met input van betrokkenen binnen en buiten de organisatie de functionerings- en beoordelingsgesprekken met de leden van het college van bestuur. De basis daarvoor wordt gevormd door het koersdocument, het toezichtkader en de bestuurscontracten.

De *onderwijscommissie* adviseert het algemeen bestuur over zaken die de onderwijskwaliteit betreffen. In de onderwijscommissie is de aandacht in 2018 vooral uitgegaan naar de verbetering van de kwaliteit in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs, het handboek onderwijskwaliteit, de voorbereiding van het inspectie-onderzoek, de uitkomsten van de tevredenheidsonderzoeken, passend onderwijs, terugdringen van het aantal thuiszitters, het strategisch HRM-beleid, en daarbinnen het schoolleidersprofiel, het aanbod van het voortgezet onderwijs op Zuid, het terugdringen van het ziekteverzuim en de kwaliteit van schoolleiders (management development) en personeel.

Leden van het algemeen bestuur adviseren en ondersteunen het college van bestuur verder incidenteel vanuit hun eigen expertise en achtergrond (onderwijsinhoudelijk, financieel, personeelsbeleid, huisvesting, communicatie en dergelijke).

5.5. Vergaderingen

In 2018 zijn zes bestuursvergaderingen geweest. Onder andere zijn de begroting 2019 en het jaarverslag 2017 van BOOR vastgesteld. Ook in 2018 is veel aandacht uitgegaan naar de financiën, de bedrijfsvoering en de verantwoording aan de gemeente Rotterdam. Daarnaast kwamen onderwerpen op het gebied van

personeelsbeleid, onderwijshuisvesting, onderwijskwaliteit, medezeggenschap en de communicatie met personeel, ouders en leerlingen aan bod. In het bijzonder zijn de volgende onderwerpen intensief besproken: onderwijskwaliteit, de uitkomsten van de tevredenheidsonderzoeken, het beleid gericht op het terugdringen van het ziekteverzuim, ouderbetrokkenheid, de relatie met de gmr's en het functioneren van de medezeggenschap bij BOOR, de reductie van leegstand, de kleine scholen, de samenwerking met andere schoolbesturen, in het bijzonder de ontwikkeling van het scholenaanbod in het voortgezet onderwijs op Zuid. Ook is stil gestaan bij de veranderende relatie tussen BOOR en de gemeente, als partners in het gezond en veilig op laten groeien van de kinderen in de stad. Op het gebied van bedrijfsvoering is veel gesproken over de geleerde lessen uit de geconstateerde financiële onrechtmatigheden bij het Passer College, stroomlijning visie op en de verbetering van de bedrijfsvoering, de investering van de administratieve diensten, de professionalisering van de inkoopfunctie en de daaruit te behalen voordelen, aanbestedingen en treasury.

Bij de bestuursvergaderingen zijn altijd de leden van het algemeen bestuur en het college van bestuur aanwezig. Incidenteel zijn er, afhankelijk van de agendapunten, medewerkers van BOOR Services aanwezig. Het is mogelijk om als toehoorder het openbare gedeelte van de vergadering bij te wonen. Hier is een aantal keren gebruik van gemaakt door (oud-) leerkrachten, ouders, directeuren en ons contactpersoon vanuit de gemeente. De meeste vergaderingen kennen ook een besloten gedeelte, waarin vertrouwelijke zaken worden besproken. Waar mogelijk wordt de uitkomst van deze besprekingen medegedeeld in het openbare deel van de vergadering. De agenda wordt voor elke vergadering openbaar gemaakt en na elke vergadering worden de kernpunten gepubliceerd. Uiteindelijk worden de vastgestelde verslagen geplaatst. De stukken zijn te vinden op www.boorbestuur.nl/bestuursvergaderingen.

In de jaarlijkse retraite van het algemeen bestuur is uitgebreid stilgestaan bij governance en de aanscherping van de koers.

5.6. Overige contacten

BOOR is een publieke organisatie en moet én wil verantwoording afleggen, zowel verticaal als horizontaal. De voorzitters en leden van het algemeen bestuur en het college van bestuur leggen regelmatig schriftelijk en mondeling verantwoording af aan de gemeenteraad van Rotterdam: de subcommissie BOOR, de commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport en de raad in zijn geheel. Daarnaast hebben voorzitter en leden van het algemeen bestuur scholen van BOOR bezocht en vergaderingen van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden bijgewoond.

5.7. Toezichtkader gemeente

De toezichthoudende rol van de gemeente is beschreven in een toezichtkader. Hierin is de informatie- en verantwoordingsverplichting van het bestuur aan de gemeenteraad opgenomen. In 2018 is het toezichtkader bijgesteld, passend bij de ontwikkeling van BOOR in de laatste jaren. De informatie- en verantwoordingsverplichting van stichting BOOR in het toezichtkader en de uitwerking ervan is geactualiseerd en beide zijn samengevoegd tot één document. Het toezichtkader is te vinden op www.boorbestuur.nl/toezichtkader. Bij de voortgangsrapportages wordt het gemeentelijk toezichtkader gebruikt.

5.8. Ontwikkelingen verbonden partijen

Stichting BOOR heeft geen verbonden partijen. In hoofdstuk 14 zijn onderstaande samenwerkingsverbanden vermeld.

- Stichting De Sportieve Basisscholen Rotterdam
- Stichting Kunstzinnige Basisscholen Rotterdam
- Boss-project
- Passend Primair Onderwijs Rotterdam
- Koers VO
- Inkoopcoöperatie SIVON

Er zijn in 2018 geen ontwikkelingen geweest bij of in relatie tot samenwerkingsverbanden die een invloed hebben gehad op Stichting BOOR.

Rotterdam, 15 april 2019

Algemeen bestuur,

Philip Geelkerken
Voorzitter

B. Jaarrekening

6. Balans

De balans per 31 december, na verwerking van het resultaat, is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Activa	31 december 2018	31 december 2017
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1.2)	49.046	48.653
Financiële vaste activa (1.3)	65	65
Vlottende activa		
Vorderingen (1.5)	13.916	14.234
Effecten (1.6)	0	141
Liquide middelen (1.7)	29.047	18.137
Totaal activa	92.074	81.230

Passiva	31 december 2018	31 december 2017
Eigen vermogen (2.1)	28.463	25.884
Voorzeningen (2.2)	14.468	13.863
Langlopende schulden (2.3)	13.590	6.560
Kortlopende schulden (2.4)	35.553	34.923
Totaal activa	92.074	81.230

7. Staat van baten en lasten

De staat baten en lasten is als volgt:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2018	Begroting	2017
Baten			
Rijksbijdragen OCW (3.1)	247.311	234.467	237.788
Overige overheidsbijdragen en subsidies (3.2)	13.503	12.630	14.125
Overige baten (3.3)	11.695	11.093	12.365
Totaal baten	272.509	258.190	264.278
Lasten			
Personele lasten (4.1)	222.180	210.665	212.268
Afschrijvingen (4.2)	4.467	4.712	5.728
Huisvestingslasten (4.3)	19.961	17.694	17.873
Overige lasten (4.4)	22.980	22.309	22.088
Totaal lasten	269.588	255.380	257.958
Saldo baten en lasten	2.921	2.810	6.320
Financiële baten en lasten (5)	-341	-237	-322
Resultaat	2.580	2.572	5.998

8. Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is als volgt:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	2018	2017
Operationele kasstroom		
Saldo baten en lasten	2.920	6.320
<i>Correcties op resultaat:</i>		
- Afschrijvingen (4.2)	4.467	5.729
- Mutaties voorzieningen (2.2)	605	1.967
<i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>		
- Vorderingen (1.5)	318	-3.240
- Kortlopende schulden exclusief bankkrediet (2.4)	409	-4.434
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	8.719	6.342
Ontvangen rente (5)	27	28
Betaalde rente (5)	-368	-350
Totaal operationele kasstroom	8.378	6.020
Investeringskasstroom		
Investeringen in materiële vaste activa (1.2)	-4.967	-5.642
Desinvesteringen vaste activa (1.2)	107	57
Totaal investeringskasstroom	-4.860	-5.585
Financieringskasstroom		
Aflossing/opname bankkrediet (2.4)	0	0
Opname langlopende schulden (2.3)	7.639	0
Aflossing langlopende schulden (2.3)	-388	-320
Totaal financieringskasstroom	7.251	-320
Totaal kasstroom	10.769	115

Toelichting

Ten opzichte van 2017 is de kasstroom positiever. Dit wordt met name veroorzaakt door een toename van de langlopende schulden.

In onderstaande tabel zijn de begin- en eindstanden van de geldmiddelen opgenomen:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	2018	2017
Kas- en banktegoeden op 1 januari (1.7)	18.137	18.035
Effecten op 1 januari (1.6)	141	128
<i>Beginsaldo geldmiddelen</i>	18.278	18.163
Kas- en banktegoeden op 31 december (1.7)	29.047	18.137
Effecten op 31 december (1.6)	0	141
<i>Eindsaldo geldmiddelen</i>	29.047	18.278
Mutatie geldmiddelen	10.769	115

9. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

9.1. Algemeen

Activiteiten van de rechtspersoon

Stichting BOOR verzorgt het openbaar (speciaal) basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs in Rotterdam. In totaal zijn er 77 scholen, waar dagelijks aan ongeveer 30.000 leerlingen wordt lesgegeven.

Stichting BOOR is feitelijk gevestigd op Schiekade 34, Postbus 23058 te Rotterdam en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 24424572.

Verslaggevingsperiode

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van een continuïteitsveronderstelling.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn, waar nodig, slechts qua rubricering aangepast voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening over 2018 is opgesteld conform de richtlijnen van de *Regeling jaarverslaggeving onderwijs*. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Baten en lasten worden tijdsevenredig toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het schooljaar zijn verspreid. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden

voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De bedragen in de jaarrekening worden gepresenteerd in duizenden euro's. Als gevolg van afrondingen zijn in sommige gevallen geringe verschillen ontstaan. Deze verschillen tasten het getrouwe beeld van de jaarrekening niet aan en zijn geen belemmering voor het verkrijgen van het vereiste inzicht. In diverse tekstuele toelichtingen en in enkele tabellen worden nog bedragen in euro's vermeld.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgewaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

Reële waarde

De reële waarde van de in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

- De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs.
- De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije markttrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardewijzigingen in de staat van baten en lasten wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de stichting toekomend bedrag onder voorwaarden die de stichting anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect. Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen.

Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen en beleggingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de stichting historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als het bestuur van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Bijzondere waardevermindervers verliezen onder de (geamortiseerde) kostprijs van de beleggingen in effecten die tegen reële waarde worden gewaardeerd, met verwerking van waardewijzigingen in het eigen vermogen, worden direct ten laste van de staat van baten en lasten verantwoord.

Een bijzonder waardeverminderversverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere

waardevermindingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten). Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting BOOR en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

9.2. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van

waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijziging zoals opgenomen in de grondslagen van de voorziening voor groot onderhoud.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Bij de voorzieningen is aangegeven welke veronderstellingen de basis vormen voor de getroffen voorziening.

Schattingswijzigingen

In de waardering van de voorziening voor groot onderhoud is een schattingswijziging verwerkt. De aard van de wijziging is toegelicht in de grondslagen van de voorziening. Zonder de schattingswijziging had, net als in 2017, € 5 miljoen aan de voorziening toegevoegd moeten worden. Door de schattingswijziging is in 2018 € 6,2 miljoen toegevoegd aan de voorziening. De invloed van de schattingswijziging op het resultaat is daarmee circa € 1 miljoen negatief.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen, ontvangen investeringssubsidies en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Het minimumbedrag voor een investering bedraagt € 2.500.

De gebouwen en terreinen binnen Rotterdam zijn juridisch en economisch eigendom van de gemeente Rotterdam en hebben vanuit dit oogpunt derhalve geen waarde op de balans van de stichting. Onder de materiële vaste activa zijn ook begrepen de investeringen in het voortgezet onderwijs, waarvoor geen vergoeding werd ontvangen

en die plaatsvinden in of aan gebouwen die door het Rijk c.q. de gemeente zijn gefinancierd. Dit betreft de volgende investeringen: capaciteitsuitbreidingen, vervangen van installaties (niet onderhoud) en overige interne aanpassingen die levensduur verlengend zijn voor het betreffende pand of het complex. Uitgangspunt bij alle investeringen is dat deze, zoals aangegeven, levensduur verlengend zijn voor het betreffende pand of het complex.

Overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De gebouwen en terreinen in de gemeente Lansingerland zijn door volledige doordecentralisatie eigendom van BOOR. Deze gebouwen worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen, ontvangen investeringssubsidies en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

De afschrijvingstermijn wordt gebaseerd op de economische levensduur. Op grond hiervan zijn maximale afschrijvingstermijnen vastgesteld. Het is een school toegestaan een kortere afschrijvingstermijn te hanteren, indien de geprognosticeerde levensduur korter is dan de vermelde termijn. De maximale termijnen zijn als volgt:

Activa	Termijn	Activa	Termijn
Aanpassing gebouwen	25 -50 jaar	Muziekinstrumenten	12,5 – 18,75 jaar
Inventaris kantoor	6,75 – 18,75 jaar	Elektronische apparatuur ⁵	6,25 jaar
Inventaris school en stoffering	6,25 - 25 jaar	Infrastructuur	6, 25 - 12,5 jaar
Lesmateriaal	3,75 – 12,5 jaar	Machines	6,25 – 18,75 jaar
Gymzalen	37,5 jaar	Hardware/software/audio visuele middelen	3,75 – 6,25 jaar
Audiovisuele installaties	12,15 – 18,75 jaar		

Op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt afgeschreven op moment van ingebruikname.

Financiële vaste activa

⁵ De volgende apparatuur valt ook onder de noemer elektronische apparatuur: betaalapparatuur, telefooncentrales, telefoons, smart screens, lcd-projectoren, muurmonitoren en geluidsapparatuur.

De waarborgsommen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de staat van baten en lasten.

Waardeverminderingen

BOOR beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd. De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt BOOR op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt BOOR de omvang van het verlies uit hoofde van de

bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de staat van baten en lasten.

Bij een investering in eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderingsverlies wordt slechts teruggenomen indien er aanwijzingen zijn dat een in voorgaande jaren in de jaarrekening verwerkt verlies als gevolg van waardevermindering niet meer aanwezig is of veranderd is.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vlottende activa

Vorderingen

Vorderingen en overlopende activa worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Voor vorderingen en overlopende activa, waar niet expliciet rente wordt berekend en sprake is van korte looptijden, is het effect van disconteren in het algemeen gering. Voor deze post is de nominale waarde gehanteerd als invulling van de grondslag geamortiseerde kostprijs.

Huisvestingsprojecten

Onder de vorderingen is ook de post huisvestingsprojecten opgenomen. Dit betreffen projecten waarvoor BOOR als bouwheer functioneert en waarvan de kosten op basis van een beschikking terug worden gekregen van de gemeente. Op het moment dat de kosten hoger zijn dan het door de gemeente beschikte bedrag wordt een voorziening getroffen.

In de waardering van huisvestingsprojecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project, kosten van constructiematerialen, kosten van grond en terreinen en afschrijving van installaties en uitrusting die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project (onder meer verzekeringskosten, kosten van ontwerp en technische assistentie en overheadkosten van projectactiviteiten) en andere kosten die contractueel aan de gemeente kunnen worden toegerekend, begrepen. We rekenen geen rente op schulden over het tijdvak van het project.

De presentatiewijze wordt per individueel project bepaald. De projecten worden als volgt gepresenteerd:

- Als *vordering met betrekking tot de huisvestingsprojecten* voor de projecten die in 2019 doorlopen en waarvoor BOOR meer kosten heeft gemaakt dan het ontvangen subsidiebedrag.
- Als *overige vordering* voor de projecten die in 2018 zijn afgerond en waarbij nog een restant subsidiebedrag van de gemeente moet worden ontvangen.
- Als *kortlopende schuld* voor de lopende projecten waarvoor een voorschot op de subsidie is ontvangen die hoger is dan de op dat moment gemaakte kosten.
- Als *overige schuld* voor de afgeronde projecten indien het eindsaldo aan de gemeente moet worden terugbetaald.

Effecten

De effecten worden (per fonds) gewaardeerd tegen reële waarde. Dit geldt zowel voor de initiële waardering als voor de vervolgwwaardering. De reële waarde is bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

De niet gerealiseerde en gerealiseerde resultaten worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van BOOR tenzij anders vermeld.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. De bestemmingsreserves zijn door het bestuur gevormd voor een specifiek doel.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en

- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen en de overige voorzieningen gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de beste inschatting van uitgaven die vereist zijn om de bestaande verplichting af te wikkelen op balansdatum, dit tegen nominale waarde (met uitzondering van de voorziening jubilea). De voorziening jubilea is opgenomen tegen contante waarde. De toevoegingen vinden plaats door middel van een dotatie ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

De volgende voorzieningen zijn in de jaarrekening opgenomen:

- Voorziening jubilea: Medewerkers hebben recht op een jubileumuitkering bij een dienstverband van 25 of 40 jaar. De voorziening jubilea dient ter dekking van deze financiële verplichting aan de medewerkers. Bij de berekening is rekening gehouden met de zogenaamde blijfkans van een medewerker, een verwachte salarisstijging per jaar en een disconteringsvoet waartegen de bedragen contant worden gemaakt. De disconteringsvoet waarmee is gerekend bedraagt 2,5% (2017: € 2,5%).
- Voorziening duurzame inzetbaarheid: voor medewerkers die hebben geopteerd om de extra uren uit de cao voor een periode van vier jaar op te sparen, is een voorziening op de balans gevormd. De voorziening is berekend aan de hand van het aantal gespaarde uren en het tarief zoals opgenomen in de cao voortgezet onderwijs. Voor medewerkers van 57 jaar en ouder in het primair onderwijs bestaat eveneens de mogelijkheid uren te sparen. Uit een inventarisatie onder de scholen blijkt dat er nagenoeg geen gebruik gemaakt wordt van deze mogelijkheid, waardoor is afgezien om hiervoor een voorziening te vormen.
- Voorziening voormalig personeel in loondienst: Bij de verzelfstandiging in 2008 is een voorziening gevormd voor loonkosten van specifiek aangewezen medewerkers van de voormalige Dienst Openbaar Onderwijs (DOO) van de gemeente Rotterdam. De loonkosten van deze medewerkers komen voor rekening van BOOR zolang deze medewerkers in dienst van de gemeente blijven. Voor het bepalen van de omvang van de voorziening zijn de huidige loonkosten van betreffende medewerkers tot hun pensioendatum meegenomen.

- Voorziening ww ex-medewerkers: BOOR betaalt een kwart van de ww-uitkeringskosten van voormalig medewerkers uit het voortgezet onderwijs. De voorziening is gebaseerd op een inschatting van de toekomstige kosten voor BOOR van de huidige voormalig medewerkers. Voor de ww-uitkeringskosten van voormalig medewerkers in het primair onderwijs die niet door het participatiefonds worden vergoed is eveneens een inschatting van de toekomstige kosten gemaakt.
- Voorziening langdurig zieken: BOOR betaalt de salarissen van een aantal medewerkers die al langere tijd ziek zijn en mogelijk niet meer terug zullen keren in het arbeidsproces. Voor deze salarislaster is een voorziening gevormd.
- Onderhoudsvoorziening gebouwen: In 2015 heeft BOOR (vanuit het weerstandsvermogen) een voorziening gevormd voor het voorziene onderhoud. Bij de bepaling van de voorziening groot onderhoud ultimo 2018 wordt gebruik gemaakt van de tijdelijke uitzonderingsbepaling in de RJO artikel 4 lid 1c.
 - Primair onderwijs. De onderliggende meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) voor het primair onderwijs (2015-2025) bleken onvoldoende aan te sluiten bij de daadwerkelijke onderhoudsbehoefte. Als beheersmaatregel is besloten om in de periode 2018-2020 jaarlijks 1/3 van de gebouwen in het primair onderwijs te herijken conform de RGD-BOEI methodiek⁶ en met een tijdshorizon van 20 jaar. Na de inspectie van het totale gebouwenbestand is er een onderhoudsplan per pand en per component. Op basis van de actualisatie van de eerste tranche (2018) is voor het resterend deel een extrapolatie gemaakt op basis van de m² prijzen van de RGD-BOEI inspecties. Hiermee is de impact bepaald voor het meerjarenonderhoud en benodigde dotatie. Daarbij is een financieel overzicht gemaakt van de onderhoudskosten voor de komende 10 jaar. Gezien de vele mutaties die er plaatsvinden in Rotterdam als gevolg van de vierjaarlijkse integrale huisvestingsplannen (IHP) acht BOOR een langere scope niet reëel. Daarmee zet BOOR de lijn, zoals in het verslagjaar 2017, is bepaald consistent door. Hierbij heeft BOOR ook “over de rand” gekeken van deze periode om onverwachte verrassingen te voorkomen.
 - Voortgezet onderwijs. De actualisatie van de onderliggende meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) voor het voortgezet onderwijs (2015-2035) staat gepland voor 2020. Op basis van deze nieuwe schouw zal straks ook een nieuw dotatie en onttrekkingsschema worden bepaald. Voor 2018 is deze nog bepaald op basis van de MJOP's uit 2015. Evenals bij het primair onderwijs wordt, consistent met de lijn van 2017, een planperiode van 10 jaar gehanteerd.

⁶ BOEI staat voor Brandveiligheid, Onderhoud, Energie en Inzicht in Wet- en Regelgeving. De methode heeft als doel alle vormen van inspecties te integreren in één vastgoedbeheersysteem.

- Voorziening herontwerp Zuid

Drie schoolbesturen en de gemeente Rotterdam hebben een convenant gesloten waarin zij afspreken gezamenlijk verantwoordelijkheid willen dragen voor het herontwerp van een groot deel van het voortgezet onderwijs in Rotterdam Zuid. Door dit herontwerp ontstaan scholen van gezonde omvang, met aansprekende keuzemogelijkheden voor ouders en leerlingen en wordt zoveel mogelijk leegstand gereduceerd. Voor Stichting BOOR zijn de volgende relevante bewegingen in het convenant vastgelegd:

- Kop van Zuid: OSG Hugo de Groot gaat als havo/vwo-school naar De Kop van Zuid in een nieuw pand.
- Het vmbo-aanbod van De Hef wordt binnen de bestaande capaciteit van het gebouw uitgebreid met GL/TL
- In Hoogvliet zorgen CVO en BOOR er samen voor dat de concurrentie tussen Penta en Einstein verdwijnt en dat de kinderen in Hoogvliet onder 1 besturing door BOOR en CVO op alle niveaus onderwijs kunnen volgen in het gebied.

Voor Stichting Boor volgen uit deze afspraken verplichtingen. Voor deze verplichtingen is een voorziening gevormd. Deze voorziening heeft voornamelijk betrekking op kosten voor communicatietrajecten die samenhangen met de herontwikkeling, branding van mavo-techniek, ontwikkelen van het onderwijsconcept/methodes HdG en Olympia College en extra kosten scholing personeel.

Lang- en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

9.3. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden tijdsevenredig toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

BOOR is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De activiteiten van stichting BOOR bestaan grotendeels uit activiteiten die vrijgesteld zijn van de BTW.

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Overige baten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, sponsoring en schenkingen, detachering, ouderbijdragen en overige baten. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. Toerekening vindt plaats op basis van geleverde prestaties.

Voor zover nog niet uitbetaald wordt de personeelsbeloning als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door BOOR.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de stichting zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van de ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgende dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden

gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenen

Op grond van de Nederlandse pensioenwet worden de Nederlandse regelingen primair volgens een “verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering” in deze jaarrekening verwerkt. In deze benadering wordt de verplichting voortvloeiende uit een door de rechtspersoon gedane pensioentoezegging gebaseerd op de financieringsafspraken zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen BOOR en pensioenuitvoerder.

BOOR heeft de verplichtingen inzake de pensioenrechten van haar personeel ondergebracht bij stichting Pensioenfonds ABP. BOOR betaalt hiervoor premies, waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer die in de staat van baten en lasten zijn verwerkt.

De belangrijkste kenmerken van deze regelingen zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon
- er heeft in 2018 geen indexatie plaatsgevonden
- de dekkingsgraad van het ABP was per 31-12-2018 97,00%
- overige kenmerken zijn te vinden op www.abp.nl

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Stichting BOOR heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies.

Leasing

Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als BOOR optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Indeling in operationele segmenten

Conform de RJ 660.306 en 307 hanteert de stichting de verplichte segmentatie primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo). Niet direct aan de segmenten toe te rekenen baten en lasten worden verdeeld op basis van voorcalculatorische verdeelsleutels na rato van het gemiddelde van de rijksbijdragen en aantal fte's binnen het betreffende segment.

9.4. Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa en leaseverplichting zijn in de toelichting van balansposten verantwoord. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

9.5. Begroting

De ter vergelijking opgenomen begrotingscijfers zijn ontleend aan de door het algemeen bestuur aan de gemeente Rotterdam aangeboden begroting 2018.

10. Toelichting op de balans

10.1. Materiële vaste activa (1.2)

Het verloop van de post materiële vaste activa in 2018 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere bedrijfsmiddelen	MVA - In uitvoering	Totaal materiële vaste activa
Verkrijgingsprijs t/m 2017	35.196	52.987	8.818	276	97.277
Afschrijvingen t/m 2017	9.062	33.682	5.881	0	48.625
Boekwaarde 31 december 2017	26.134	19.306	2.937	276	48.653
Investerings 2018	124	4.010	803	30	4.967
Herrubricering 2018	167	49	26	-242	0
Desinvesteringen 2018	-3.298	-23.343	-3.357	0	-29.998
Afschrijvingen 2018	-901	-2.705	-631	0	-4.237
Afschrijvingen desinvesteringen 2018	3.291	23.055	3.315	0	29.661
Bijzondere waardevermindering	0	0	0	0	0
Totaal mutaties 2018	-616	1.065	155	-212	393
Verkrijgingsprijs t/m 2018	32.023	33.654	6.264	306	72.247
Afschrijvingen t/m 2018	6.672	13.332	3.197	0	23.200
Boekwaarde 31 december 2018	25.351	20.322	3.067	306	49.047

In 2018 is voor een bedrag van circa € 5 miljoen geïnvesteerd. De investeringen hebben voornamelijk plaatsgevonden in ICT en meubilair. Daarnaast is er ook geïnvesteerd in lesmethodes en verbouwingen aan panden waarin het voortgezet onderwijs les krijgt.

In 2018 is geconstateerd dat diverse activa, die nog zijn opgenomen op de balans eind 2017 niet meer aanwezig zijn eind 2018. De desinvesteringen betreffen voornamelijk het uit de activastaat halen van deze activa. De resterende boekwaarde van deze activa bedroeg circa € 200.000.

Stichting BOOR heeft één pand in bezit: het Wolfert Lyceum te Lansingerland. De WOZ waarde van dit pand bedroeg in 2018 € 10.774.000, de boekwaarde is € 11.377.155 en de verzekerde waarde € 17.432.500. De verzekerde waarde van het gebouw met daarbij de inventaris en installaties is € 21.464.100.

10.2. Financiële vaste activa (1.3)

De post financiële vaste activa bestaat volledig uit de betaalde waarborgsom voor de in 2017 betrokken huisvesting aan de Schiekade.

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa		31 december 2018	31 december 2017
1.3.1	Waarborgsommen	65	65
	Totaal financiële vaste activa	65	65

10.3. Vorderingen (1.5)

De post vorderingen betreft debiteuren, de vordering op het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, huisvestingsprojecten en overlopende activa. Tevens is de voorziening voor debiteuren onder deze post gepresenteerd. De resterende looptijd van alle onder de vorderingen opgenomen bedragen is korter dan een jaar.

		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Vorderingen		31 december 2018	31 december 2017
1.5.1	Debiteuren	1.760	2.374
1.5.9	Af: voorziening wegens oninbaarheid	-48	-123
		1.712	2.251
1.5.2	OCW	7.471	6.273
1.5.3	Overige vorderingen:		
	- Huisvestingsprojecten	1.021	672
	- Overige	575	1.503
		1.596	2.175
1.5.8	Overlopende activa:		
	- Subsidies gemeente	1.981	2.780
	- Overige	1.155	755
		3.136	3.535
	Totaal vorderingen	13.915	14.234

Debiteuren (1.5.1)

Deze balanspost heeft betrekking op vorderingen op derden waaraan diensten zijn verleend, ruimten zijn verhuurd of personeel is gedetacheerd. Ook is voor een bedrag van € 920.000 aan vorderingen inzake ouderbijdragen hierin opgenomen.

De afname van de debiteuren ten opzichte van 2017 houdt verband met de eenmalig late facturering van de detacheringen en verhuringen in 2017.

Vordering ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) (1.5.2)

Onder deze post is de vordering in verband met het betaalritmeverschil in het PO opgenomen. Het voorschotritme van OCW inzake de rijksbekostiging voor het PO is niet geheel tijdevenredig daarom ontstaat jaarlijks een vordering.

Overige vorderingen (1.5.3)

De post overige bestaat voor het grootste deel uit de vorderingen op de gemeente betreffende afgeronde en lopende huisvestingsprojecten. Met de gemeente moet nog overleg plaatsvinden over de afwikkeling van de genoemde subsidies en vorderingen.

Overlopende activa (1.5.8)

Onder de subsidies gemeente valt de beschikking *Leren Loont!*. In 2018 was de beschikking van het schooljaar daarvoor (2017-2018) nog niet vastgesteld en uitbetaald, waardoor het restant van de vordering ad € 1,8 miljoen nog niet is verrekend. De ontvangst van de vordering wordt in de eerste helft van 2019 verwacht.

Voorziening wegens oninbaarheid (1.5.9)

De voorziening voor oninbare vorderingen heeft volledig betrekking op de debiteuren en is gebaseerd op een inschatting van de incasseerbaarheid van vorderingen.

10.4. Effecten (1.6)

Een deel van het vermogen van BOOR was op basis van het treasurystatuut belegd in aandelen. In 2018 zijn de effecten verkocht met een positief resultaat van € 19.210.

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Effecten	31 december 2018	31 december 2017
1.6.2	Aandelen	0	141
	Totaal effecten	0	141

Het verloop van de effecten gedurende het jaar is onderstaand weergegeven.

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Effecten	2018	2017	
Stand per 1 januari	141	128	
Koersresultaat effecten (5.3 + 5.4)	19	13	
Verkoop effecten	-160	0	
Stand per 31 december	0	141	

Voor een toelichting op deze effecten wordt verwezen naar het treasuryverslag in paragraaf 2.2 van het bestuursverslag.

10.5. Liquide middelen (1.7)

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de Stichting. Het saldo van de kassen en bankrekeningen kan als volgt worden gespecificeerd:

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Liquide middelen	31 december 2018	31 december 2017
1.7.1	Kasmiddelen	59	64
1.7.2	Tegoeden op bankrekeningen	28.989	18.041
1.7.3	Gelden onderweg	-2	32
	Totaal liquide middelen	29.046	18.137

Bij de Rabobank is de beschikking over een kredietfaciliteit van € 4 miljoen. Eind 2018 maakte BOOR geen gebruik van deze faciliteit. De kredietfaciliteit bij de Rabobank is in maart 2019 opgezegd.

10.6. Eigen vermogen (2.1)

Het eigen vermogen is als volgt opgebouwd:

Bedragen x€ 1.000

Eigen vermogen		31 december 2018	31 december 2017
2.1.1	Algemene reserve publiek	28.240	23.859
2.1.2	Bestemmingsreserve publiek	224	2.025
	Totaal eigen vermogen	28.464	25.884

Als gevolg van het positief resultaat over 2018, verbetert het eigen vermogen met € 2.579.553.

Bedragen x€ 1.000

	Saldo 31-12-2017	Resultaat 2018	Overige mutaties	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve publiek	23.859	2.580	1.801	28.240
Bestemmingsreserve publiek	2.025	0	-1.801	224
Totaal eigen vermogen	25.884	2.580	0	28.464

In 2018 is € 801.000 ten laste van de bestemmingsreserve 'kwaliteitsimpuls en kleine scholen' gebracht. Het bedrag van de bestemmingsreserve 'impulsen op het gebied van huisvesting' van € 1 miljoen is benut voor de extra dotatie aan de onderhoudsvoorziening. In de continuïteitsparagraaf in het bestuursverslag wordt nader ingegaan op het eigen vermogen en de relatie met de benodigde weerstandscapaciteit.

Bedragen x€ 1.000

Bestemmingsreserves	Saldo 31-12-2017	Resultaat 2018	Overige mutaties	Saldo 31-12-2018
Bestemmingsreserve kwaliteitsimpuls en kleine scholen problematiek	1.025	0	-801	224
Bestemmingsreserve impulsen op het gebied van huisvesting	1.000	0	-1.000	0
Totaal bestemmingsreserves	2.025	0	-1.801	224

De bestemmingsreserve kwaliteitsimpuls en kleine scholen is in 2017 gevormd voor:

- het uitvoeren van de groeiplannen van scholen met minder dan 225 leerlingen
- het uitvoeren van activiteiten gericht op kwaliteitsverbetering naar aanleiding van een risicoanalyse.

De bestemmingsreserve impulsen op het gebied van huisvesting is in 2017 gevormd om de mogelijke financiële effecten van de schouw van de schoolpanden in 2018 tot en met 2020 op te vangen.

10.7. Voorzieningen (2.2)

Bedragen x€ 1.000

Voorzieningen		31 december 2018	31 december 2017
2.2.1	Personeelsvoorzieningen		
	Personeelsvoorziening – jubilea	1.968	2.026
	Personeelsvoorziening – duurzame inzetbaarheid	1.355	1.156
	Personeelsvoorziening – medewerkers DOO	142	162
	Personeelsvoorziening – ww ex-medewerkers	1.526	1.395
	Personeelsvoorziening – langdurig zieken	1.414	1.777
		6.405	6.516
2.2.3	Onderhoudsvoorziening gebouwen	7.567	7.347
2.2.4	Voorziening herontwerp Zuid	496	0
	Totaal voorzieningen	14.468	13.863

Voor een toelichting op de aard van de voorzieningen, wordt verwezen naar paragraaf **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** [Grondslagen voor waardering van activa en passiva](#).

De voorzieningen kunnen als volgt worden verdeeld in een kort- en langlopend deel:

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen		Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
2.2.1	Personeelsvoorzieningen		
	Personeelsvoorziening – jubilea	229	1.739
	Personeelsvoorziening – duurzame inzetbaarheid	0	1.355
	Personeelsvoorziening – medewerkers DOO	13	128
	Personeelsvoorziening – ww ex-medewerkers	580	946
	Personeelsvoorziening – langdurig zieken	1.175	239
		1.997	4.407
2.2.3	Onderhoudsvoorziening gebouwen	6.084	1.484
2.2.4	Voorziening herontwerp Zuid	496	0
	Totaal voorzieningen	8.577	5.891

Het verloop van de voorzieningen in 2018 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 31-12-2017	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Saldo 31-12-2018
Personeelsvoorziening – jubilea	2.026	213	-271	1.968
Personeelsvoorziening – duurzame inzetbaarheid	1.156	380	-180	1.355
Personeelsvoorziening – medewerkers DOO	163	0	-21	142
Personeelsvoorziening – ww ex-medewerkers	1.395	367	-236	1.526
Personeelsvoorziening – langdurig zieken	1.777	1.351	-1.713	1.414
Totaal personeelsvoorzieningen	6.516	2.310	-2.422	6.405
Onderhoudsvoorziening gebouwen	7.347	6.164	-5.943	7.567
Voorziening herontwerp Zuid	0	496	0	496
Totaal voorzieningen	13.863	8.970	-8.365	14.468

10.8. Langlopende schulden (2.3)

Bedragen x € 1.000

Langlopende schulden		31 december 2018	31 december 2017
2.3.5	Langlopende schulden aan kredietinstellingen	13.590	6.560
	Totaal langlopende schulden	13.590	6.560

De post langlopende schulden bestaat uit enkele leningen bij de BNG. Leningen 1 t/m 3 zijn ten behoeve van de uitbreiding van Wolfert Lyceum. Lening 4 is ten behoeve van de nieuwbouw van Wolfert Lansing in de gemeente Lansingerland. De stijging van het saldo is het gevolg van nieuw aangegane leningen in 2018. Met betrekking tot de BNG leningen ligt het eerste recht van hypotheek bij de gemeente Lansingerland. De leningen benaderen de reële waarde per balansdatum.

Bedragen x € 1.000

	Lening BNG nr.1	Lening BNG nr.2	Lening BNG nr.3	Lening BNG nr.4	Totaal
Stand per 1 januari	6.880	0	0	0	6.880
Opgenomen gelden	0	1.800	1.800	4.039	7.639
Aflossingen	-320	-30	-30	-8	-388
Stand per 31 december	6.560	1.770	1.770	4.031	14.131
Kortlopend deel (2.4.10.7)	-320	-60	-60	-101	-541
Langlopend deel	6.240	1.710	1.710	3.930	13.590

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Jaar van uitgifte	Looptijd	Laatste aflossing in	Hoofdsom	Rente	Rentevast periode	Aantal termijnen	Kortlopend deel 1 - 5 jaar	Langlopend deel >5 jaar
Lening BNG nr.1	2009	30 jaar	2039	9.600	4,86%	30 jaar	360	1.280	4.960
Lening BNG nr.2	2018	30 jaar	2048	1.800	1,84%	30 jaar	360	240	1.470
Lening BNG nr.3	2018	30 jaar	2048	1.800	1,32%	30 jaar	360	240	1.470
Lening BNG nr.4	2018	40 jaar	2058	4.039	2,01%	40 jaar	480	404	3.526
Totaal				17.239				2.164	11.426

De reguliere aflossing voor 2019 van € 540.976 van de BNG-leningen is verantwoord onder de kortlopende schulden.

10.9. Kortlopende schulden (2.4)

Onder de kortlopende schulden zijn de schulden opgenomen met een verwachte looptijd korter dan één jaar. De kortlopende schulden zijn als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

Kortlopende schulden		31 december 2018	31 december 2017
2.4.2	Vooruitgefactureerde en – ontvangen termijnen voor huisvestingsprojecten	1.556	1.273
2.4.3	Crediteuren	4.458	3.383
	Belastingen en premies sociale verzekeringen		
2.4.7.1	Loonheffing	8.717	8.374
2.4.7.2	Omzetbelasting	32	38
2.4.7.3	Premies sociale verzekeringen en pensioenen	2.758	2.490
		11.507	10.902
	Overige kortlopende schulden		
2.4.9.3	Overige schulden	2.156	5.390
	Overlopende passiva		
2.4.10.1	Vooruitontvangen bedragen	230	436
2.4.10.2	Vakantiegeld en –dagen	6.229	6.169
2.4.10.4	Overige subsidies OCW	426	338
2.4.10.5	Rotterdams Onderwijsbeleid	344	864
2.4.10.3	Overige subsidies	1.453	1.658
2.4.10.6	Spaarverlof/ADV	350	475
2.4.10.7	Kortlopend deel langlopende schulden	541	320
2.4.10.8	Ouderbijdrage	3.544	2.667
2.4.10.9	Overige	2.759	1.047
		15.876	13.974
	Totaal kortlopende schulden	35.553	34.922

Hierna lichten we de grootste posten en de grootste toe- of afnames ten opzichte van 2017 toe.

Vooruitgefactureerde en ontvangen termijnen huisvestingsprojecten (2.4.2)

BOOR heeft een aantal huisvestingsprojecten onderhanden. Dit betreffen nieuwbouwprojecten, verbouwingen en andere huisvestingsprojecten. Onder de vooruitgefactureerde en vooruitontvangen termijnen zijn onder andere de niet bestede onderhoudsmiddelen en de bouwvoorbereidingskredieten voor meerdere projecten opgenomen. Per project zijn zowel de kosten (facturen) als de opbrengsten (gemeentelijke investeringsbijdrage) verzameld.

Het verloop in 2018 was als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2017	Lasten (projecten) 2018	Ontvangen voorschotten 2018	Baten (afgeronde projecten) 2018	Saldo 31-12-2018
Huisvestingsprojecten	-92	2.937	-3.390	0	-544
Verantwoord onder:					
1.5.3	Huisvestingsprojecten	672			1.021
1.5.3	Overige vorderingen	825			343
2.4.2	Kortlopende schulden, ohw	-1.273			-1.556
2.4.9	Overige schulden	-316			-352
	Totaal	-92			-544

1)
2)
3)
4)

- 1) Het saldo eind 2018 betreft projecten die doorlopen in 2019.
- 2) In 2018 zijn projecten afgerond waarvan nog het restant-subsidie van de gemeente moet worden ontvangen. De verwachting is dat deze in 2019 worden afgewikkeld.
- 3) Dit betreft lopende projecten, waarvoor de gemeente een voorschot op het subsidie heeft betaald. Het gaat hierbij met name om bouwvoorbereidingskredieten.
- 4) De overige schulden betreffen afgeronde projecten, waarvan het eindsaldo moet worden terugbetaald aan de gemeente. Bijvoorbeeld omdat het project voordeliger is uitgevoerd.

Crediteuren (2.4.3)

Het saldo crediteuren ultimo 2018 is toegenomen ten opzichte van de stand per ultimo 2017. De voornaamste oorzaken hiervan zijn de toegenomen uitgaven voor inleners en investeringen in o.a. onderhoud en ICT.

Loonheffing (2.4.7.1)

De te betalen loonheffing eind 2018 bestaat uit de loonheffing over de maand december.

Premies sociale verzekeringen en pensioenen (2.4.7.3)

De te betalen premies sociale verzekeringen en pensioenen eind 2018 bestaan uit de afdrachten over de maand december.

Overige schulden (2.4.9.3)

Deze post bestaat onder andere uit de met de gemeente Rotterdam nog af te rekenen exploitatiekosten over de jaren 2010 t/m 2015 (2018: € 0,2 miljoen; 2017: € 0,7 miljoen). Het betreft de verrekening van lasten (doorberekening van energie en andere kosten voor de materiële instandhouding) die door de gemeente Rotterdam voor

diverse schoolpanden zijn voorgefinancierd. In 2018 is al wel voor een bedrag van € 0,5 miljoen afgerekend (2017: € 1,5 miljoen). Daarnaast is € 0,2 miljoen opgenomen voor Pilot Leerrechtlerlingen en € 0,3 miljoen voor een ICT project. Het restant van de overige schulden bestaat uit diverse verplichtingen waarvoor nog geen rekening was ontvangen.

Vooruitontvangen bedragen (2.4.10.1)

Onder deze post zijn onder andere de naar verwachting teveel ontvangen subsidies voor onderwijs aan nieuwkomers opgenomen, aangezien een deel van de nieuwkomers, waarvoor een subsidie is ontvangen, niet voldoet aan de voorwaarden. Daarnaast zijn de vooruitgefactureerde huurbedragen onder deze post opgenomen.

Vakantiegeld en -dagen (2.4.10.2)

Deze post bestaat uit de reeds opgebouwde rechten voor vakantiegeld voor medewerkers van BOOR. Het vakantiegeld wordt in mei 2019 uitbetaald. Er is geen reservering voor de vakantiedagen opgenomen, aangezien niet onderwijsgevend personeel ook zoveel mogelijk de schoolvakanties volgt.

Overige subsidies OCW (2.4.10.4)

Deze post bestaat uit de nog te besteden gelden inzake zij-instroom, studieverlof en vroegtijdig schoolverlaters. Deze gelden zijn voor het volledige schooljaar 2018-2019 ontvangen, een deel van de kosten wordt in 2019 gemaakt.

Rotterdams Onderwijsbeleid (2.4.10.5)

Dit betreft de nog niet bestede gelden van subsidies die we van de gemeente hebben ontvangen. De afname ten opzichte van 2017 betreft de afname van de vooruitontvangst van de gemeentelijke bijdrage voor de opleidingsschool. Voor een deel van de bijdrage bestaat een doorbetalingsverplichting.

Kortlopend deel langlopende schulden (2.4.10.7)

Betreft de aflossing van de hypothecaire leningen bij de BNG Bank voor 2019.

Ouderbijdrage (2.4.10.8)

Deze post betreft vooruit ontvangen ouderbijdragen van met de name de scholen in het voortgezet onderwijs.

Overig (2.4.10.9)

Onder deze post zijn facturen opgenomen waarvan de kosten betrekking hebben op boekjaar 2018 waarbij de facturen in 2019 binnen komen.

10.10. Vlottende activa en passiva

Risico's financiële instrumenten

BOOR maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, effecten, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. Deze financiële instrumenten stellen de organisatie bloot aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Om deze risico's te beheersen heeft BOOR een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de organisatie te beperken.

BOOR zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen. Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van debiteuren bestaan voor circa 52% uit ouderbijdragen. Van de resterende vorderingen is voor 6% een voorziening getroffen voor mogelijke oninbaarheid. De rest betreft diverse kleinere vorderingen. Voor de kredietrisico's inzake de vorderingen op deelnemingen en de overige vorderingen wordt verwezen naar financiële vaste activa en vorderingen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage voor een langere periode.

Liquiditeitsrisico

BOOR loopt geen significante liquiditeitsrisico's. Er wordt een positieve kasstroom voor de komende jaren verwacht. Daarnaast vindt een strakke monitoring op de liquiditeitsprognose plaats en kan indien nodig bijsturing plaatsvinden.

11. Geormerkte subsidies

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Bestuur: 41775				Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
Omschrijving	Brin nr.	Kenmerk toewijzing	Datum toewijzing	€	€	geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
zij-instroom 2014	15KR	4/198/21969	21-7-2014	20.000	20.000		X
3x zij-instroom 2015	15KR	diversen	13-7-15/6-10-15	60.000	60.000	2 X	1 X
2x zij-instroom 2016	15KR	diversen	4-10-16/11-10-16	40.000	40.000		2 X
zij-instroom 2016	17CR	628439996	26-10-2016	20.000	20.000	X	
zij-instroom 2017	17CR	863757	20-11-2017	20.000	20.000		X
3x zij-instroom 2018	15KR	diversen	27-7-2018	60.000	60.000		3 X
Subsidie zij-instroom 2018	15HX	920134-1	18-5-2018	20.000,00	20.000,00		X
12x lerarenbeurs 2017-2018	15KR	diversen	24-7-17/28-8-17	73.976	73.976	12 X	
3x lerarenbeurs 2017-2018	17CR	diversen	24-7-2017	18.901	18.901	3 X	
10x lerarenbeurs 2017-2018	02LB	diversen	23-8-2017	70.590	70.590	10 X	
5x lerarenbeurs 2017-2018	15EO	diversen	23-8-2017	37.759,66	37.759,66	5 X	
2x lerarenbeurs 2017-2018	15SC	diversen	23-8-2017	12.215,00	12.215,00	2 X	
5x lerarenbeurs 2017-2018	15HX	diversen	24-7-2017	24.001	24.001	5 X	
16x lerarenbeurs 2018-2019	15KR	diversen	23-7-2018	119.194	119.194		16 X
2x lerarenbeurs 2018-2019	17CR	diversen	23-7-2018	10.286	10.286		2 X
13x lerarenbeurs 2018-2019	02LB	diversen	29-8-2018	91.591	91.591		13 X
7x lerarenbeurs 2018-2019	15EO	diversen	29-8-2018	47.874	47.874		7 X
2x lerarenbeurs 2018-2019	15SC	diversen	29-8-2018	12.944	12.944		2 X
2x lerarenbeurs 2018-2019	15HX	diversen	29-8-18/19-11-18	11.657	11.657		2 X
Aanvullende bekostiging technisch VMBO	15KR	923657.01	19-12-2018	3.488	3.488		X
Aanvullende bekostiging technisch VMBO	15HX	923634-2	21-11-2018	3.271	3.271		X
Aanvullende bekostiging technisch VMBO	02LB	923454-2	21-11-2018	97.867,28	97.867,28		X
Doorstroomprogramma PO-VO	17CR	DPOVO17010	20-12-2017	124.000	124.000		X
Doorstroomprogramma PO-VO	17CR	DPOVO18017	onbekend	124.000	62.000		X
LerarenOntwikkelfonds	15KR	LOF15-0273	6-4-2016	54.255	54.255		X
LerarenOntwikkelfonds	15KR	LOF15-0406	30-6-2016	39.574	39.574		X
Lente- en Zomerschool 2018	15KR	LENZO18246	14-5-2018	24.300	24.300	X	
Lente- en Zomerschool 2018	02LB	LENZO18078	14-5-2018	36.000	36.000	X	
Lente- en Zomerschool 2018	15EO	LENZO18102	14-5-2018	12.600	22.500	X	
Lente- en Zomerschool 2018	15SC	LENZO18144	15-5-2018	8.100	8.100	X	
Lente- en Zomerschool 2018	15HX	LENZO18181	14-5-2018	42.750	42.750	X	
lerarenbeurs 2017-2018	PO/SO	diversen	diversen	447.581	447.581	X	
lerarenbeurs 2018-2019	PO/SO	diversen	diversen	310.062	310.062		X
zij-instroom 2018	PO/SO	diversen	diversen	140.000	140.000		X
			Totaal	2.238.837	2.186.737		

Bovenstaande geormerkte subsidies zijn als volgt verwerkt:

In baten 2017 en eerder verantwoord	430.517
In baten 2018 verantwoord	1.386.314
Op de balans als vooruit ontvangen	298.006
In resultaat 2019 en tevens te ontvangen	124.000
	<u>2.238.837</u>

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Brin nr.	Kenmerk toewijzing	Datum toewijzing	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten	Te verrekenen 31-12-2018
-	-	-	-	-	-	-	-

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Brin nr.	Kenmerk toewijzing	Datum toewijzing	Bedrag van de toewijzing	Saldo 1-1-2018	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale kosten 31-12-2018	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

12. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

12.1. Lease

BOOR is verschillende operationele leaseovereenkomsten aangegaan. De volgende contracten waren eind 2018 actief:

Leasecontracten

Omschrijving	Kosten 2018	Verplichting komend jaar	Verplichting 1 - 5 jaar	Verplichting > 5 jaar
Dienstauto's	€ 40.399	€ 23.200	€ 49.300	€ -
ICT apparatuur	€ 407.122	€ 225.100	€ 303.500	€ -

Huurcontracten met een looptijd langer dan 1 jaar

Omschrijving	Looptijd	Kosten 2018	Verplichting komend jaar	Verplichting 1 - 5 jaar	Verplichting > 5 jaar
Schiekade	tot en met 2027	€ 226.744	€ 248.180	€ 992.721	€ 992.721
Diverse school- en sportlocaties	Variabel	€ 469.423	€ 293.023	€ -	€ -

12.2. Langlopende contracten

De volgende contracten lopen langer dan één jaar:

Omschrijving	Looptijd	Kosten 2018	Verplichting komend jaar	Verplichting 1 - 5 jaar	Verplichting > 5 jaar
Accountantsdiensten	2022	€ 99.825	€ 150.000	€ 300.000	€ -
Advies	2019	€ 306.134	€ 150.000	€ -	€ -
Beveiliging	divers	€ 453.000	€ 170.000	€ -	€ -
Brandveiligheid	2021	€ 342.151	€ 362.000	€ 724.000	€ -
Energie	divers	€ 3.148.307	€ 1.880.000	€ 1.880.000	€ -
Huisvesting	divers	€ 2.084.334	€ 2.018.000	€ 1.540.000	€ -
ICT	divers	€ 2.190.400	€ 1.962.000	€ 3.055.000	€ 77.000
Leermiddelen	divers	€ 7.271.014	€ 4.301.000	€ -	€ -
Personeelsdiensten	2020	€ 2.080.000	€ 1.500.000	€ 250.000	€ -
Schoonmaak	2020	€ 3.569.788	€ 680.000	€ 453.000	€ -
Overig	divers	€ 461.650	€ 342.000	€ 154.000	€ -
Totaal		€ 22.006.603	€ 13.515.000	€ 8.356.000	€ 77.000

12.3. Bankgaranties

Op 31 december 2018 is onderstaande bankgarantie verstrekt door Stichting BOOR:

- Lease ICT apparatuur € 250.000

De juridische procedure inzake Vizyr is in februari 2018 afgerond en de bijbehorende bankgarantie is daarmee komen te vervallen.

12.4. Lopende juridische procedures

Op datum van vaststellen van de jaarrekening zijn er geen juridische procedures. De procedure met administratiekantoor Stichting Vizyr is in 2018 afgerond, waarbij BOOR in het gelijk is gesteld.

13. Toelichting op de staat van baten en lasten

13.1. Rijksbijdragen OCW (3.1)

De rijksbijdragen bestaan uit de vergoeding van de personele en materiële uitgaven, de overige rijksvergoedingen en de ontvangen doorbetalingen rijksbijdragen van de Samenwerkingsverbanden inzake Passend Onderwijs.

		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Rijksbijdragen OCW	2018	Begroting 2018	2017
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	225.572	214.368	217.664
3.1.2	Overige subsidies OCW	17.980	18.618	15.552
3.1.3	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdragen SWV	3.759	1.481	4.572
	Totaal rijksbijdragen OCW	247.311	234.467	237.788

Rijksbijdragen OCW (3.1.1)

De hogere rijksbijdragen dan de begroting en dan 2017 worden veroorzaakt door de compensatie voor de cao verhoging van de lonen in zowel po als vo. Doordat de verhoging pas in september 2018 bekend is gemaakt, is deze niet verwerkt in de begroting.

Overige subsidies OCW (3.1.2)

Een belangrijke verklaring voor de hogere overige OCW subsidies ten opzichte van 2017 betreft de bekostiging nieuwkomers/asielzoekers. De bijdrage is € 1 miljoen hoger dan in 2017. De aantallen asielzoekers zijn vooraf moeilijk te voorspellen. Daarnaast is het tarief voor de prestatiebox verhoogd waardoor de bekostiging € 1 miljoen hoger is dan in 2017.

De overige subsidies OCW kunnen als volgt worden verdeeld in geormerkte en niet geormerkte subsidies:

		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Overige subsidies OCW	2018	Begroting 2018	2017
3.1.2.1	Geormerkte subsidies	1.386	294	1.007
3.1.2.2	Niet-geormerkte subsidies	16.594	18.323	14.545
	Totaal overige subsidies OCW	17.980	18.617	15.552

De niet-geormerkte subsidies betreffen met name de bekostiging nieuwkomers/asielzoekers (€ 5,2 miljoen), bekostiging functiemix Randstad (€ 1,6 miljoen), leerplusarrangement (€ 2,1 miljoen), voortijdige schoolverlaters en prestatiebox (samen € 7,0 miljoen).

Ontvangen doorbetalingen rijksbijdragen SWV (3.1.3)

Sinds de invoering van Passend Onderwijs verdelen de samenwerkingsverbanden (SWV) op basis van een zorg-jaarplan de gelden voor de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben over de besturen.

Deze inkomsten worden in de begroting veelal voorzichtig ingeschat. Ten tijde van het opstellen van de begroting is nog niet bekend welke budgetten worden toegekend door de samenwerkingsverbanden. Daarnaast is in het (v)so meer groeibekostiging ontvangen als gevolg van hogere tussentijdse instroom.

13.2. Overige overheidsbijdragen en subsidies (3.2)

		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Overige overheidsbijdragen en subsidies		2018	Begroting 2018	2017
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen	13.069	12.451	13.700
3.2.2	Overige	434	179	425
	Totaal overige overheidsbijdragen en subsidies	13.503	12.630	14.125

De overige overheidsbijdragen en subsidies bestaan voor het grootste deel uit gemeentelijke bijdragen en dan met name de subsidies in het kader van het Rotterdams Onderwijsbeleid en *Leren loont!* (€ 11,0 miljoen). Deze subsidies zijn voor het schooljaar 2016/2017 al vastgesteld, voor schooljaar 2017/2018 nog niet. Daarnaast zijn onder deze post ook huisvestingsvergoedingen opgenomen.

De overige overheidsbijdragen en subsidies zijn hoger dan de begroting doordat in de begroting geen rekening is gehouden met te ontvangen eerste inrichtingsgelden voor huisvestingsprojecten en de materiele instandhoudingsbijdrage voor de gymzalen. De huisvestingsprojecten waren netto in de begroting opgenomen, tegenover deze opbrengsten staan namelijk ook kosten.

13.3. Overige baten (3.3)

		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Overige baten		2018	Begroting 2018	2017
3.3.1	Verhuur onroerende zaken	491	689	550
3.3.2	Detachering personeel	1.012	900	1.182
3.3.4	Sponsoring en schenkingen	56	3	18
3.3.5	Ouderbijdragen	6.907	7.234	7.598
	Vrijval voorzieningen	239	0	0
3.3.8	Overige	2.990	2.267	3.017
	Totaal overige baten	11.695	11.093	12.365

De realisatie 2018 bedraagt € 11,7 miljoen en ligt op totaal niveau € 0,6 miljoen hoger dan de begroting en € 0,7 miljoen lager dan in 2017.

De overige baten zijn voornamelijk gedaald als gevolg van lagere inkomsten ouderbijdrages in het VO. Bij de lasten is ook nagenoeg gelijke daling zichtbaar van de leerling gerelateerde kosten (overige lasten).

13.4. Personeelslasten (4.1)

De personeelslasten worden als volgt gespecificeerd:

		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Personeelslasten	2018	Begroting 2018	2017
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	153.222	192.776	149.404
4.1.1.2	Sociale lasten	21.933	0	24.054
4.1.1.3	Pensioenpremies	25.637	0	20.495
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	723	703	907
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	13.386	6.243	10.627
4.1.2.3	Overige	8.956	10.881	8.517
4.1.3	Af: uitkeringen	-1.677	61	-1.737
	Totaal personeelslasten	222.180	210.664	212.267

De personeelslasten zijn fors hoger dan begroot en dan gerealiseerd in 2017. De stijging van de salarislasten als gevolg het CAO-akkoord (po totaal 8,5% en vo 2,35%) en de stijgende pensioenpremies waren niet bekend ten tijde van het opstellen van de begroting. Voor beide is de indexatie op nul gesteld in de begroting, ervan uitgaande dat deze gecompenseerd worden door de tariefstijging van de rijksbekostigingen. Zoals bij de rijksvergoedingen is toegelicht zijn deze in 2018 nagenoeg geheel door de overheid gecompenseerd.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt is het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) over de verschillende functiecategorieën in 2018 op totaalniveau gelijk aan 2017. Per 31 december 2018 waren er 3.624 werknemers in dienst. In zowel 2017 als 2018 waren er geen werknemers werkzaam in het buitenland.

	FTE		werknemers	
	2018	2017	2018	2017
Directie & Management	171	181	203	217
Onderwijzend Personeel	2.072	2.124	3.007	3.015
Overige	747	685	1.179	1.075
TOTAAL	2.990	2.990	4.389	4.307

Personeel niet in loondienst (4.1.2.2)

De uitgaven voor personeel niet in loondienst zijn gestegen met € 2,8 miljoen ten opzichte van 2017 en met € 7,1 miljoen ten opzichte van de begroting. Dit betreft hoofdzakelijk kosten voor (ziekte)vervanging van onderwijzend personeel en voor tijdelijke invulling van managementfuncties. Als gevolg van het lerarentekort moet noodgedwongen relatief veel gebruik worden gemaakt van uitzendbureaus waarvan de kosten per arbeidsuur het dubbele zijn als van leerkrachten in loondienst.

Overige (4.1.2.3)

De post overige personele lasten is € 0,4 miljoen hoger dan in 2017. Dit betreft met name kosten nascholing en wervingskosten.

Uitkeringen (4.1.3)

De uitkeringen hebben betrekking op vervanging van zwangerschapsverlof. Deze worden standaard niet begroot omdat tegenover deze baten ongeveer even hoge (vervangings)kosten staan.

13.5. Afschrijvingen (4.2)

De afschrijvingen over 2018 bedragen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Afschrijvingen		2018	Begroting 2018	2017
4.2.2	Materiële vaste activa	4.237	4.712	5.785
4.2.3	Resultaat gedesinvesteerde activa	231	0	-57
Totaal afschrijvingen		4.468	4.712	5.728

De afschrijvingskosten op de materiële activa liggen zijn in 2018 € 0,5 miljoen lager dan begroot en € 1,5 miljoen lager dan in 2017. Dit wordt onder meer veroorzaakt door in 2017 versneld afschrijven van niet meer in gebruik zijnde activa op scholen.

Eind 2018 is de activa-administratie opgeschoond. Niet meer aanwezige activa zijn als desinvestering verwerkt. Deze activa hadden nog een boekwaarde van € 0,2 miljoen. Deze boekwaarde is verantwoord als verkoopresultaat verkochte activa.

13.6. Huisvestingslasten (4.3)

De huisvestingslasten worden als volgt gespecificeerd:

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Huisvestingslasten		2018	Begroting 2018	2017
4.3.1	Huur	869	792	1.145
4.3.2	Dotatie onderhoudsvoorziening	6.164	5.206	5.011
4.3.3	Onderhoud	2.888	2.270	2.512
4.3.4	Energie en water	3.380	3.756	3.358
4.3.5	Schoonmaakkosten	5.376	4.995	5.153
4.3.6	Heffingen	312	307	303
4.3.7	Overige	973	369	392
Totaal huisvestingslasten		19.962	17.695	17.874

De huisvestingslasten in 2018 zijn € 2,3 miljoen hoger dan begroot en € 2,1 miljoen hoger dan in 2017. Circa € 1 miljoen kostenstijging wordt veroorzaakt door een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening. De overige kostenstijging is verdeeld over alle posten en niet herleidbaar tot een specifieke grote afwijking.

13.7. Overige lasten (4.4)

De overige lasten worden als volgt gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Overige lasten		2018	Begroting 2018	2017
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	10.506	10.916	10.062
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	6.964	6.734	7.041
4.4.3	Dotatie voorzieningen	502	0	61
4.4.4	Overige	5.008	4.659	4.924
	Totaal overige lasten	22.980	22.309	22.088

Op totaal niveau liggen de overige lasten bijna € 0,9 miljoen hoger dan in 2017.

Administratie- en beheerslasten (4.4.1)

De automatiseringsuitgaven zijn met € 0,3 miljoen gestegen ten opzichte van 2017 en zijn € 0,2 miljoen hoger dan begroot. De marketingkosten zijn met € 130.000 gestegen ten opzichte van 2017 en zijn € 184.000 hoger dan begroot.

Dotatie voorzieningen (4.4.3)

In de dotatie voorzieningen is de vorming van de voorziening Herontwerp Zuid opgenomen voor € 0,5 miljoen.

Overige (4.4.4)

De overige lasten betreffen onder andere de kosten voor leerlingactiviteiten. Deze kosten zijn afgenomen in lijn met de stijging van de ontvangen ouderbijdrages.

13.8. Financiële baten en lasten (5)

Het resultaat van de financiële baten en lasten ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Financiële baten en lasten		2018	Begroting 2018	2017
5.1	Rentebaten	8	10	15
5.3	Waardeveranderingen effecten	0	0	13
5.4	Verkoopresultaat effecten	19	0	0
5.5	Rentelasten (-/-)	-368	-248	-350
	Totaal financiële baten en lasten	-341	-238	-322

De financiële baten en lasten zijn in lijn met de realisatie 2017. De rentelasten zijn hoger dan begroot door het aangaan van nieuwe leningen in 2018 waar in de begroting geen rekening mee was gehouden.

14. Overzicht verbonden partijen

Stichting BOOR heeft geen verbonden partijen. De stichting heeft een beperkt aantal samenwerkingsverbanden tussen BOOR scholen onderling. Voorbeelden hiervan zijn de stichting De Sportieve Basisscholen Rotterdam en de stichting Kunstzinnige Basisscholen Rotterdam.

Boss-project

BOOR neemt deel aan het Boss-project (Beter Opleiden in Samenhang en Synergie). Het doel van dit project is gezamenlijk een leer- en loopbaantraject te ontwikkelen dat opleidt van student tot een beginnend docent (bevoegd en bekwaam), waarbij de opleiding deels in de praktijk vorm krijgt, waardoor opleiding en praktijk beter op elkaar aansluiten.

Het beter opleiden richt zich op de stageschool (stageplaatsen), de opleidingsschool (school medeopleider) en op educatief partnerschap (school, opleiding en aanstaande leraar zijn partners in leren).

Inkoopcoöperatie SIVON

Stichting BOOR is lid van inkoopcoöperatie SIVON. SIVON is een coöperatie van schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs gericht op aanbod van ict-producten en diensten voor scholen. Voorzitter van het college van bestuur, Huub van Blijswijk, is voorzitter van SIVON.

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen stichting BOOR en haar deelnemingen, bestuurders en leidinggevende functionarissen. Deze transacties moeten een zakelijke grondslag hebben. Er hebben zich in 2018 geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Samenwerkingsverbanden

BOOR participeert in de samenwerkingsverbanden Passend Primair Onderwijs Rotterdam (PPO Rotterdam) en Koers VO. Voorzitter van het college van bestuur, Huub van Blijswijk, is sinds augustus 2014 voorzitter van PPO. De 21 Rotterdamse schoolbesturen die actief zijn in het primair onderwijs doen hierin mee.

Lid van het college van bestuur met voortgezet onderwijs in portefeuille, Anne de Visch Eybergen, is sinds 2015 lid van de Raad van Toezicht van Koers VO.

15. Specificatie bezoldiging topfunctionarissen op basis van WNT 2018 en 2017

Op basis van de Wet normering topinkomens (WNT) is het bezoldigingsmaximum per topfunctionaris maximaal EUR 189.000. Dit geldt naar aard van de functie en naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

	2014	2015	2016	Driejaars- gemiddelde	Aantal complexiteits- punten
Totale baten (in mln. euro)	248	252	256	252	10
Aantal bekostigde leerlingen	30.360	30.677	30.758	30.598	5
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren			5		5
				Totaal	20 Klasse G

15.1. Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	H.W.M. van Blijswijk	A.C. de Visch- Eybergen	R.G.K. Voss	D.J.P.B.W. Dohmen
	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur	Lid College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievulling in 2018	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	N.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	N.v.t.
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	N.v.t.
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	158.594	141.456	152.325	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	18.655	18.082	18.361	N.v.t.
Subtotaal	177.248	159.538	170.686	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	177.248	159.538	170.686	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2017

bedragen x € 1	H.W.M. van Blijswijk	A.C. de Visch- Eybergen	R.G.K. Voss	D.J.P.B.W. Dohmen
	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur	Lid College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievulling in 2017	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	01/08 – 31/12	1/1 – 31/07
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	155.467	132.766	62.065	83.590
Beloningen betaalbaar op termijn	17.928	17.253	7.353	10.253
Subtotaal	173.395	150.019	69.418	93.843
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000	75.417	105.583
Totale bezoldiging	173.395	150.019	69.418	93.843

15.2. Toezichthoudende topfunctionarissen

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	P. Geelkerken	M.J.J. van den Anker	M. Scha
Funcctiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	9.784	6.523	6.523
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	28.350	18.900	18.900
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2017

bedragen x € 1	P. Geelkerken	M.J.J. van den Anker	M. Scha
Funcctiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	9.784	6.522	6.522
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	27.150	18.100	18.100

bedragen x € 1	R.P. Zevenbergen	B. Wijbenga	F. Azarkan
Funcctiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 – 31/12	22 /2 – 5/7	N.v.t.
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	6.523	0	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.900	6.906	18.900
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2017

bedragen x € 1	R.P. Zevenbergen	B. Wijbenga	F. Azarkan
Funcctiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 – 31/12	N.v.t.	01/01 – 30/04
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	6.522	N.v.t.	2.174
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.100	N.v.t.	6.033

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
L. van Geest	Lid algemeen bestuur

15.3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

16. Accountantshonoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

2018	<i>Pricewaterhouse Coopers N.V.</i>	<i>KPMG Accountants N.V.</i>	<i>TOTAAL</i>
Controle van de jaarrekening	€ 156.816	€ -	€ 156.816
Andere controlewerkzaamheden	€ 9.958	€ 7.962	€ 17.920
Fiscale advisering	€ -	€ -	€ -
Andere niet controle diensten	€ -	€ 25.643	€ 25.643
Totaal	€ 166.774	€ 33.605	€ 200.379

2017	<i>Pricewaterhouse Coopers N.V.</i>	<i>KPMG Accountants N.V.</i>	<i>TOTAAL</i>
Controle van de jaarrekening		€ 121.000	€ 121.000
Andere controlewerkzaamheden		€ 58.620	€ 58.620
Fiscale advisering		€ -	€ -
Andere niet controle diensten		€ 26.235	€ 26.235
Totaal	€ -	€ 205.855	€ 205.855

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij BOOR zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria van PwC hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2018, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht. De honoraria van KPMG betreffen honoraria voor controle van de bekostiging en diverse subsidies, honoraria voor advies inzake huisvesting en meerwerk inzake de controle van de jaarrekening 2017.

17. Staat van baten en lasten per sector

Hierna is de staat van baten en lasten over 2018 opgenomen per sector. Ten behoeve van de segmentatie is beoordeeld op welke sector baten en lasten betrekking hebben.

Bedragen x€ 1.000

	Voortgezet onderwijs	(Speciaal) Basis- onderwijs	(Voortgezet) Speciaal- onderwijs	Totaal
Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	92.674	110.799	43.838	247.311
3.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies	3.166	9.664	673	13.503
3.5 Overige baten	9.285	1.556	854	11.695
Totaal baten	105.125	122.019	45.365	272.509
Lasten				
4.1 Personele lasten	79.122	104.956	38.103	222.180
4.2 Afschrijvingen	1.744	2.194	529	4.467
4.3 Huisvestingslasten	6.760	10.926	2.275	19.961
4.4 Overige lasten	15.140	4.569	3.272	22.980
Totaal lasten	102.766	122.644	44.178	269.589
Saldo baten en lasten	2.359	-626	1.187	2.920
5 Financiële baten en lasten	-364	24	0	-341
Resultaat	1.995	-602	1.187	2.580

18. Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich in 2019 geen relevante gebeurtenissen voorgedaan die verwerkt of toegelicht zouden moeten worden in de cijfers 2018.

19. Voorstel resultaatbestemming

Onderstaand voorstel tot resultaatbestemming is reeds in deze jaarrekening verwerkt.

<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Resultaatbestemming	2018	2017
Resultaat	2.580	5.998
Onttrekking bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserves kwaliteitsimpuls en kleine scholenopgave	0	0
Impulsen op het gebied van huisvesting.	0	0
Totaal onttrekking bestemmingsreserves:	0	0
Toevoeging bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserves kwaliteitsimpuls en kleine scholenopgave	0	1.025
Impulsen op het gebied van huisvesting.	0	1.000
Totaal toevoeging bestemmingsreserves	0	2.025
Restant naar Algemene reserve	2.580	3.973

20. Ondertekening algemeen bestuur en college van bestuur

Rotterdam, 15 april 2019

Algemeen bestuur

Marianne van den Anker	Philip Geelkerken	Focco Vijselaar	Miriam Scha	Paul Zevenbergen
------------------------	-------------------	-----------------	-------------	------------------

College van bestuur

Huib van Blijswijk <i>Voorzitter college van bestuur</i>	Renata Voss <i>Lid college van bestuur</i>	Anne de Visch Eybergen <i>Lid college van bestuur</i>
---	---	--

C. Overige gegevens

21. Controleverklaring en resultaatbestemming

21.1. Statutaire regeling omtrent bestemming van het resultaat

In de statuten zijn geen bepalingen opgenomen over de bestemming van voordelige resultaten. BOOR heeft niet tot hoofddoelstelling om te streven naar voordelige resultaten. Artikel 3 van de statuten beschrijft de doelen van BOOR. Deze houden verband met de instandhouding van scholen, het doen geven van openbaar onderwijs en het bijdragen aan de realisatie van het Rotterdams Onderwijsbeleid. In de statuten is bepaald dat in geval van liquidatie het resterende saldo van de middelen moet worden besteed aan het doel van BOOR.

21.2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Op de hierna volgende pagina's is de controleverklaring van de onafhankelijke accountant opgenomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en het algemeen bestuur van Stichting BOOR

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting BOOR te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting BOOR op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting BOOR, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het regelmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 15 april 2019
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. J. Vermeulen RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

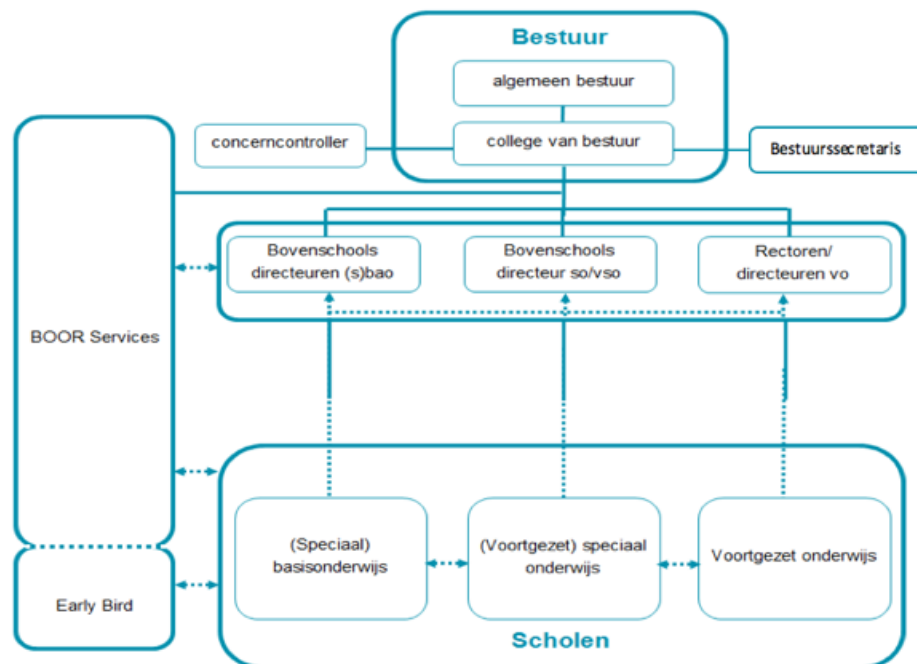
Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

22. Gegevens over de rechtspersoon

<i>Naam instelling</i>	Stichting BOOR
<i>KvK nummer</i>	24424572
<i>Bestuursnummer</i>	41775
<i>Postadres</i>	Postbus 23058 3001 KB Rotterdam
<i>Telefoon</i>	010-2540800
<i>E-mail</i>	info@stichtingboor.nl
<i>Website</i>	www.stichtingboor.nl
<i>Contactpersoon</i>	Roos van der Lee, bestuurssecretaris

22.1 Organogram BOOR

Stichting BOOR verzorgt het openbaar (speciaal) basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs in Rotterdam. In totaal zijn er 77 scholen.

22.2 Bestuur

Het bestuur van BOOR bestaat uit het algemeen bestuur en het college van bestuur. Voor het verslag van het algemeen bestuur, verwijzen we naar hoofdstuk 4 Verslag van het algemeen bestuur.

Het college van bestuur bestaat uit Huub van Blijswijk als voorzitter en de leden Anne de Visch Eybergen en Renata Voss. De portefeuillevindeling is als volgt: Huub van

Blijswijk beheert de portefeuille algehele strategie, verbinding, innovatie, financiën en bedrijfsvoering, Anne de Visch Eybergen de portefeuille voortgezet onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs, Passend Onderwijs, Identiteit en vo op Zuid en Renata Voss de portefeuille (speciaal) basisonderwijs, doorgaande leerlijnen, HRM en onderwijskwaliteit.

Overzicht scholen per 31 december 2018

Er zijn 59 scholen voor regulier basisonderwijs:

Brinnummer	School	Gebieden
18TM	De Akkers	Feijenoord
08GN	Babylon Taalschool	Centrum
20FK	De Barkentijn	IJsselmonde
10UF	Pierre Bayle	Kralingen-Crooswijk
17MV	Eduard van Beinum	Hillegersberg-Schiebroek
17LO	De Bergse Zonnebloem	Hillegersberg-Schiebroek
17EO	Jan Antonie Bijloo	Prins Alexander
14HB	De Blijberg	Noord
18WG	Blijvliet	Feijenoord
18VF	Bloemhof	Feijenoord
13LW	De Boog Bospolder	Delfshaven
12DY	De Boog Schiemond	Delfshaven
18WX	De Catamaran	IJsselmonde
18OR	Charlois	Charlois
19BE	De Clipper	Feijenoord
11UB	Delfshaven	Delfshaven
13BC	Duo 2002	Delfshaven
20HQ	De Esch	Kralingen-Crooswijk
14EJ	Finlandia	Delfshaven
17NU	Fridtjof Nansen	Prins Alexander
18EE	De Globe	Charlois
19CB	De Groene Palm	IJsselmonde
18GY	De Kameleon	Charlois
20HA	De Kleine Wereld	Kralingen-Crooswijk
16JC	De Klimop	Kralingen-Crooswijk
12VC	De Korf	Delfshaven
17OJ	De Kruidenhoek	Prins Alexander
19BU	De Kubus	IJsselmonde
06BG	Het Landje	Centrum
19AF	Nelson Mandela	Feijenoord
18SV	De Mare	Feijenoord
14JR	De Margriet	Noord
17NJ	Jacob Maris	Hillegersberg-Schiebroek

Brinnummer	School	Gebieden
17PN	De Meridiaan	Prins Alexander
19DQ	De Notenkraker	Hoogvliet
18QZ	Over De Slinge	Charlois
17FH	Daltonschool Overschie	Overschie
18UM	Pantarijn	Feijenoord
18BL	Passe-Partout	Prins Alexander
11SY	De Phoenix	Rozenburg
24NX	De Pijler	Feijenoord
18VR	De Piramide	Feijenoord
19CF	De Plataan	Pernis
20KW	De Plevier	Hoogvliet
24NY	Pluspunt	Prins Alexander
03DX	Jan Prins	Centrum
17OY	Prins Alexander	Prins Alexander
19DN	't Prisma	Hoogvliet
00DO	Van Rijckevorsel	Hoek van Holland
18ZU	De Schalm	Feijenoord
18LX	Toermalijn	Charlois
18PX	De Triangel	Charlois
19DS	De Tuimelaar	Hoogvliet
17FY	Montessorischool Tuinstad	Hillegersberg-Schiebroek
09GQ	De Vier Leeuwen	Kralingen-Crooswijk
13QN	De Vierambacht	Delfshaven
19CT	Andries van de Vlerkschool	Hoogvliet
18BO	De Waterlelie	Prins Alexander
17JH	De Wilgenstam	Hillegersberg-Schiebroek

Er zijn vijf scholen voor speciaal basisonderwijs:

Brin	School
20RV	Van Heuven Goedhart
21HJ	Hoogvliet
20KY	De Kring
20RE	Cornelis Leeftang
20RD	Sonnevanck

Er zijn zeven scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs:

Brin	So/vso	School	Cluster
20RL	so	De Archipel	Cluster 4
20RX	so/vso	Mytyschool De Brug	Cluster 3
20RK	so	OLS De Recon	Cluster 3
	vso	OLS De Recon	
20VT	so	De Pilot	Cluster 4
	vso	Passer College	
18BD	so/vso	Tylytschool	Cluster 3
20RI	so	Dr A. van Voorthuysenschool	Cluster 3
	vso	Herenwaard	
20RJ	so	A. Willeboerschool	Cluster 3
	vso	De Hoge Brug	

Er zijn vijf scholengroepen voor voortgezet onderwijs:

Brin	School
15SC	Erasmiaans Gymnasium
15EO	Libanon Lyceum
02LB	Nieuw Zuid
	Hugo de Groot
	Rotterdams vakcollege de Hef
	Olympia College
17CR	Einstein Lyceum
15HX	Thorbecke Voortgezet Onderwijs
	TVO Prinsenlaan
	TVO Merkelbachstraat
	TVO Tattistraat
	TVO Nieuwerkerk
15KR	Wolfert van Borselen
	Wolfert College
	Wolfert Dalton
	Wolfert Lyceum
	Wolfert Pro
	Wolfert Tweetalig
	Riss

In 2018 zijn de volgende locaties gesloten of gefuseerd:

- Samsam: school gesloten.
- Tuimelaar: dislocatie gesloten.
- Klimop: nevenvestiging gesloten.
- Bloemhof: Locaties aan de Putsebocht en de Oleanderstraat zijn definitief verlaten. De school is gehuisvest op de 2^e Balsemienstraat.